

RAPORT ANUAL

2007

LISTA ABREVIERILOR

AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
Ag	Argint
APC	Acord de Parteneriat și Cooperare
BC	Bancă comercială
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BMNCD	Banca Mării Negre pentru Comerț și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
BT	Bonuri de trezorerie
CBN	Certificate ale Băncii Naționale a Moldovei
CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
CHIBOR	Rata medie a dobânzilor la care băncile contribuții sunt disponibile să împrumute pe piața monetară interbancară mijloace bănești în lei moldovenești altor bănci
CEE	Comunitatea Economică Europeană
c.i.f.	Cost, asigurare și navlu
CNT	Capitalul normativ total
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CSRS	Creditul pentru susținerea și reducerea sărăciei acordat de Banca Mondială
DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
DST, XDR	Drepturi Speciale de Tragere
FFE	Facilitatea de Finanțare Extinsă acordată de FMI
EUR	Moneda unică europeană
EX	Export de bunuri
FMI	Fondul Monetar Internațional
f.o.b.	Franco la bord
FSAP	Program de evaluare a sectorului financiar
GBP	Lira sterlină
IASB	Standardele Internaționale de Contabilitate
IASC	Comitetul Standardelor Internaționale de Contabilitate
IC	Indicele competitivității
IM	Import de bunuri
IPC	Indicele prețurilor de consum
MPEF	Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare
MDL	Leul moldovenesc
NEER	Cursul de schimb nominal efectiv al monedei naționale
OS	Obligațiuni de stat
PIB	Produsul intern brut
PRGF	Facilitatea pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică acordată de FMI
REER	Cursul de schimb real efectiv al monedei naționale
REPO	Acord de comercializare a hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării lor la o dată determinată și la un preț anumit
RM	Republica Moldova
ROL, RON	Leul românesc
RUB	Rubla rusească
SAPI	Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare
SBECE	Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est
SCERS	Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei
SIC	Sistemul de înscrieri în conturi
SIRF	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
TIT	Țări la început de tranziție
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolarul SUA
VMS	Valori mobiliare de stat

C U P R I N S

1. Situația economică a Republicii Moldova....	3
Economia mondială.....	3
Sectorul real.....	5
Evoluția prețurilor.....	11
Situația financiară.....	13
Balanța de plăți.....	15
Datoria externă.....	22
2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei	25
Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2007	25
Obiectivele politicii monetare și valutare.....	25
Evoluția cadrului politicii monetare pe parcursul anului 2007.....	26
Implementarea și promovarea politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2007	26
Rezultatele politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2007....	26
Dinamica indicatorilor monetari.....	28
Instrumentele politicii monetare.....	34
Politica ratelor dobânzilor	35
Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de gestionare a lichidității.....	36
Monitorizarea datoriei creditoare.....	40
Relațiile Băncii Naționale a Moldovei cu Guvernul Republicii Moldova	40
Piața monetară	41
Piața monetară interbancară	41
Piața primară a valorilor mobiliare de stat	43
Piața secundară a valorilor mobiliare de stat și a Certificatelor Băncii Naționale a Moldovei.....	45
Activitatea dealerilor primari pe piața valorilor mobiliare de stat....	46
Evidența valorilor mobiliare în Sistemul de înscrieri în conturi la Banca Națională a Moldovei (SIC)	46
Evoluția pieței valutare	49
Colaborarea internațională.....	61
Supravegherea și reglementarea activității băncilor.....	67
Sistemul de plăți	76
Emiterea monedelor comemorative.....	77
Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională.....	77
Auditul intern	77
Activitatea Consiliului de administrație	78
3. Raportul auditului extern	79
4. Anexe	116

1. Situația economică a Republicii Moldova

Economia mondială

În anul 2007 economia mondială a avut parte de o evoluție ascendentă, fiind estimată o creștere de 4.9 la sută. În pofida crizei de pe piețele financiare internaționale, activitatea economică la nivel mondial a continuat să se extindă, în special, datorită țărilor cu o economie emergentă și în dezvoltare. China, a cărei creștere economică a fost estimată pentru anul 2007 la nivelul de 11.4 la sută, pentru prima dată a înregistrat cea mai înaltă

Tabelul nr. 1. Rata inflației și ritmul de creștere a produsului intern brut în anul 2007

	Rata inflației (la sfârșit de perioadă), %	Produsul intern brut, %
SUA	4.1	2.2
Japonia	0.7	2.0
UE 27	3.2	2.9
Zona euro	3.1	2.6
Germania	3.1	2.5
Franța	2.8	1.9
România	6.6	6.0
China	4.8	11.4
Rusia	11.9	8.1
Ucraina	16.6	7.3
Bulgaria	11.6	6.3
Turcia	6.0	5.0

contribuție la creșterea economică mondială evaluată atât la paritatea puterii de cumpărare cât și la prețurile de piață. De asemenea, economiile Indiei și Rusiei au continuat să se dezvolte, ratele reale de creștere a acestora fiind estimate pentru anul 2007 la 9.2 și 8.1 la sută, respectiv. De menționat că, jumătate din creșterea globală în anul 2007 se datorează anume acestor trei țări. Evoluția rapidă a țărilor cu economie emergentă și în dezvoltare a compensat ritmul moderat al creșterii economice din Statele Unite ale Americii, estimată la 2.2 la sută în acest an, care a fost influențată de criza financiară declanșată ca urmare a pierderilor masive înregistrate de

instituțiile financiare din SUA și Europa din operațiunile riscante pe piața ipotecară din SUA.

Economia *Statelor Unite ale Americii* a sporit în anul 2007 cu 2.2 la sută, comparativ cu 2.9 la sută în anul precedent. Rata șomajului a rămas la nivelul anului 2006 – de 4.6 la sută. Inflația la sfârșitul anului 2007 a constituit 4.1 la sută, comparativ cu 2.5 la sută în anul 2006.

În anul 2007 creșterea economică în *zona euro* a continuat deși cu un ritm mai lent comparativ cu 2006, creșterea în termeni reali a produsului intern brut în anul 2007 constituind, conform estimărilor, 2.6 la sută, față de 2.7 la sută în anul precedent. Creșterea economică a fost susținută, în special, de accelerarea investițiilor, ca răspuns la sporirea cererii regionale și mondiale de mașini și echipamente și la extinderea construcțiilor și a exporturilor, precum și datorită indicilor înalți ai productivității și profitabilității corporative. Prețurile de consum au sporit cu 3.1 la sută, față de creșterea de 1.9 la sută înregistrată în anul 2006.

Cele *27 de țări ale Uniunii Europene* au înregistrat în perioada de raportare o rată de creștere de 2.9 la sută, față de 3.1 la sută, în anul precedent inflația situându-se la nivelul de 3.2 la sută.

În anul 2007 a continuat creșterea economiei *Japoniei* reluată începând cu anul 2000 și fiind cea mai de durată din istoria contemporană a țării. Ritmul anualizat de creștere a economiei

nipone a atins în anul 2007 nivelul de 2.0 la sută. Pe fundalul unor anticipații inflaționiste limitate, prețurile de consum în 2007 au crescut doar cu 0.7 la sută față de anul precedent.

După o dinamizare vertiginoasă cu 11.5 la sută din prima jumătate a anului 2007, economia **Chinei** și-a temperat puțin ritmul de creștere în jumătatea a doua a anului, produsul intern al țării majorându-se cu 11.4 la sută. Totodată, s-a majorat rata inflației cu 3.3 puncte procentuale, constituind 4.8 la sută.

Federația Rusă a realizat în perioada dată o majorare a produsului intern brut cu 8.1 la sută. Inflația în anul 2007 a constituit 11.9 la sută.

Economia **Ucrainei** și-a continuat expansiunea, înregistrată în anul precedent, consemnând o creștere de 7.3 la sută în anul 2007, iar inflația anuală s-a majorat cu 5.0 puncte procentuale față de nivelul din anul 2006, constituind 16.6 la sută.

Suplimentar la criza financiară de proporție declanșată în a doua jumătate a anului 2007, economia mondială s-a confruntat cu una din cele mai înalte rate a inflației din ultimii ani.

Creșterea semnificativă a ritmurilor inflației a afectat majoritatea țărilor, problema inflației a devenit astfel o problemă internațională.

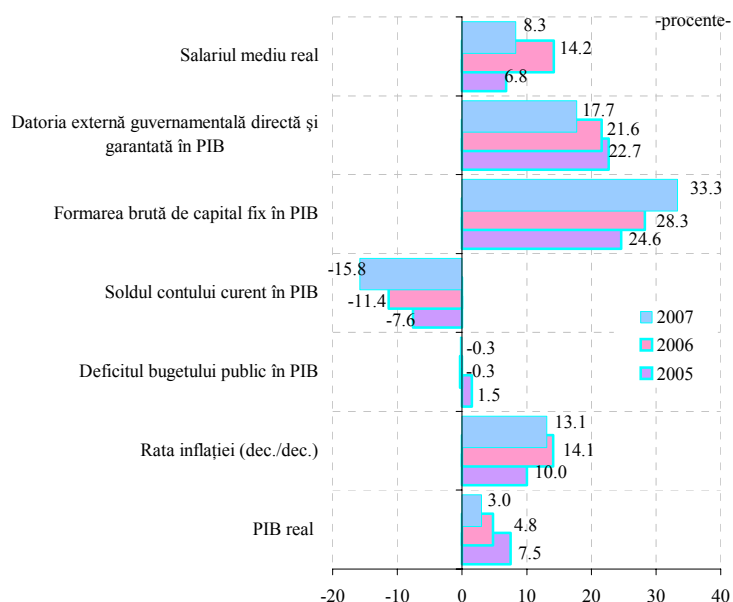
Cauzele principale sunt majorarea rapidă a prețurilor la resursele energetice și la producția agroalimentară, determinată de creșterea cererii, în principal, din partea economiilor emergente, precum și ca urmare a condițiilor climaterice nefavorabile dintr-o mare parte a globului, fapt ce a afectat considerabil volumul producției agricole.

Aceste condiții au impus autorităților financiare din majoritatea țărilor menținerea politicilor monetare restrictive, excepție făcând SUA unde pericolul mare al recesiunii a condiționat micșorarea ratei dobânzii.

Sectorul real*

Produsul intern brut (PIB) estimat pentru anul 2007 a crescut în termeni reali cu 3.0 la sută comparativ cu anul precedent. Evoluția sa a fost generată de majorarea semnificativă a formării brute de capital, în timp ce exportul net a avut o contribuție negativă. Consumul final de asemenea a sporit, însă cu un ritm de creștere mai modest comparativ anul 2006. Totodată, pe partea ofertei, creșterea PIB a fost susținută de rezultatele importante din sectorul serviciilor (în special din cel al construcțiilor) și de sporirea considerabilă a impozitelor nete pe produs și import. De menționat că, seceta care a afectat Republica Moldova în acest an a erodat creșterea economică prin reducerea valorii adăugate brute atât în agricultură cât și în unele sectoare importante ale industriei prelucrătoare.

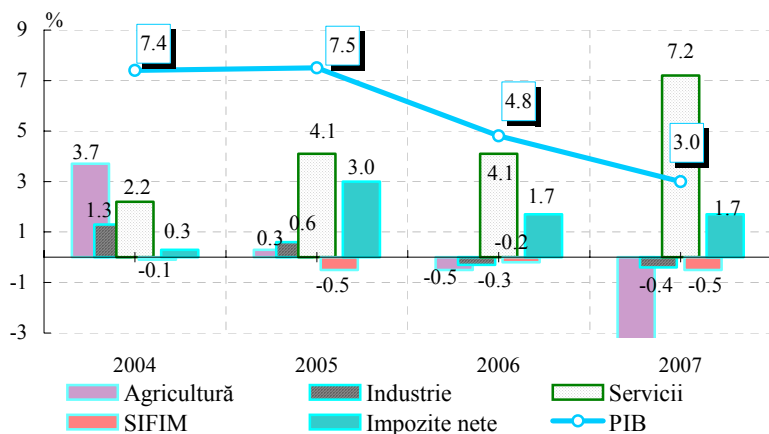
Graficul nr. 1. Evoluția indicatorilor

constituit 53353.7 mil. lei. Corespunzător, volumul PIB pe cap de locuitor a constituit 14916.2 lei (echivalentul a cca 1229.1 dolari SUA), fiind în creștere nominală cu 19.2 la sută față de anul 2006. Deflatorul PIB, ce caracterizează dinamica nivelului general al prețurilor în economie, a constituit 15.8 la sută (comparativ cu 13.4 la sută în anul 2006).

Pe categorii de resurse, creșterea PIB a fost determinată preponderent de majorarea valorii adăugate brute din sectorul serviciilor, cu 12.7 la sută față de anul 2006, inclusiv în construcții – cu 22.2 la sută, în transport și comunicații – cu 17.4 la sută, în comerțul cu ridicata și cu amănuntul – cu 10.8 la sută. Impozitele nete pe produs și import au înregistrat, de asemenea, o creștere cu 10.6 la sută. Totodată, declinul de 34.6 la sută și de 3.0 la sută înregistrat în sectorul agricol și în industrie a condus la erodarea valorii adăugate brute totale.

Graficul nr. 2. Contribuția componentelor la creșterea reală a PIB (% față de anul precedent)

Produsul intern brut (PIB), estimat în prețuri curente pentru anul 2007, a

constituit 53353.7 mil. lei. Corespunzător, volumul PIB pe cap de locuitor a constituit 14916.2 lei (echivalentul a cca 1229.1 dolari SUA), fiind în creștere nominală cu 19.2 la sută față de anul 2006. Deflatorul PIB, ce caracterizează dinamica nivelului general al prețurilor în economie, a constituit 15.8 la sută (comparativ cu 13.4 la sută în anul 2006).

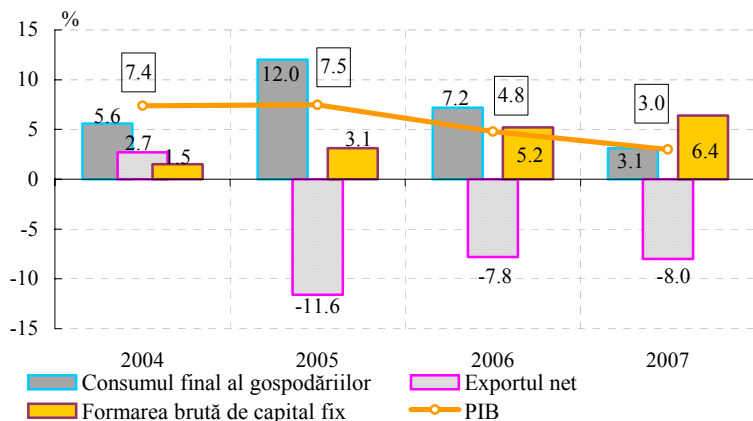
Pe categorii de resurse, creșterea PIB a fost determinată preponderent de majorarea valorii adăugate brute din sectorul serviciilor, cu 12.7 la sută față de anul 2006, inclusiv în construcții – cu 22.2 la sută, în transport și comunicații – cu 17.4 la sută, în comerțul cu ridicata și cu amănuntul – cu 10.8 la sută. Impozitele nete pe produs și import au înregistrat, de asemenea, o creștere cu 10.6 la sută. Totodată, declinul de 34.6 la sută și de 3.0 la sută înregistrat în sectorul agricol și în industrie a condus la erodarea valorii adăugate brute totale.

În structura PIB pe categorii de resurse serviciile au continuat să

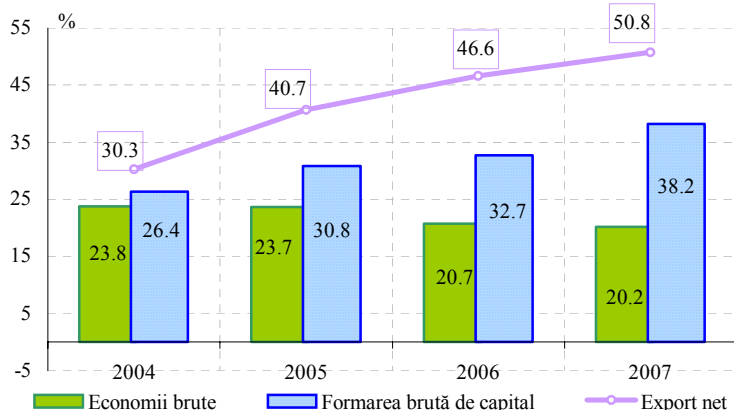
*Sursa: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova

dețină ponderea cea mai mare în formarea PIB (61.1 la sută, față de 56.7 la sută în anul 2006), urmate de impozitele nete pe produs și import cu o pondere de 17.0 la sută (față de 16.6 la sută), industrie – cu 14.8 la sută (față de 14.7 la sută), agricultură – cu 9.9 la sută (față de 14.5 la sută) și serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate (SIFIM) – cu minus 2.8 la sută.

Graficul nr. 3. Contribuția componentelor PIB după utilizări (%)

Graficul nr. 4. Dinamica indicatorilor (pondere din PIB, %)

În *structura PIB pe categorii de utilizări* ponderea consumului final în anul 2007 s-a redus cu 1.3 puncte procentuale față de anul 2006, constituind 112.6 la sută. Totodată, formarea brută de capital a sporit până la 38.2 la sută din volumul PIB (graficul nr. 4).

Rata de investire, determinată prin raportul dintre formarea brută de capital fix și valoarea adăugată brută pe economie, a constituit 40.1 la sută, nivel superior celor din anii precedenți (34.0 la sută în anul 2006 și 29.3 la sută în anul 2005).

În anul 2007 *producția industrială* a întreprinderilor de toate formele de proprietate a consemnat o scădere reală cu 2.7 la sută față de anul precedent, constituind 26186.8 mil. lei în prețuri curente. Totodată, față de anul 2000 volumul de producție în anul 2007 a crescut cu 56.3 la sută.

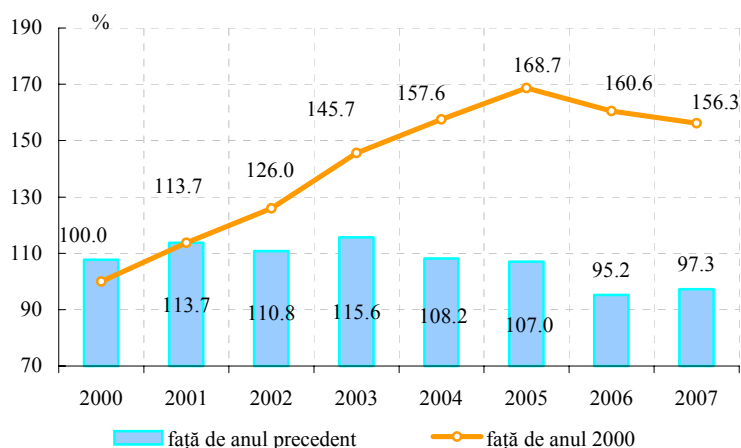
În anul 2007 *producția industrială* a întreprinderilor mari și mijlocii, cuprinse în evidența statistică lunară, a însumat 19567.2 mil. lei în prețuri curente, înregistrând o diminuare de 2.7 la sută față de anul precedent (graficul nr. 5). Acest fapt a fost determinat, în principal,

La creșterea reală a PIB cea mai mare contribuție din componentele ofertei au avut-o serviciile – de 7.2 puncte procentuale și impozitele nete – de 1.7 puncte procentuale. Agricultură și industria au avut o contribuție negativă de 5.0 și 0.4 puncte procentuale, respectiv (graficul nr. 2).

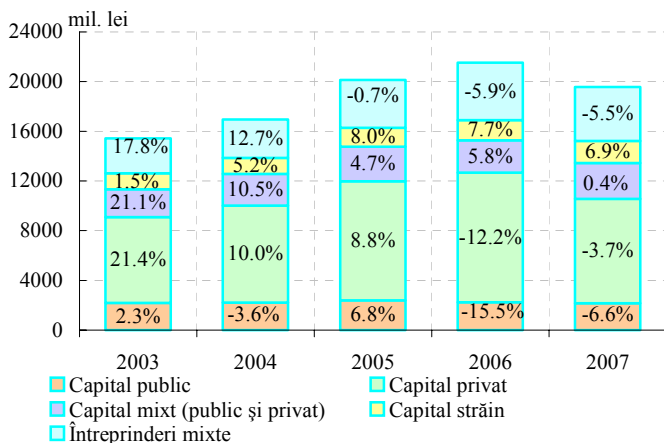
Din punctul de vedere al *utilizării PIB*, creșterea cererii agregate interne cu 7.5 la sută s-a manifestat printr-un spor (deși cu un ritm de 2.1 ori mai mic comparativ cu anul 2006) al consumului final cu 3.8 la sută (inclusiv cel al gospodăriilor – cu 3.4 la sută) și prin majorarea formării brute de capital cu 20.3 la sută (inclusiv a formării brute de capital fix – cu 22.7 la sută). Soldul negativ al exportului net a crescut cu 17.1 la sută față de anul 2006, consemnând o creștere a importurilor cu 13.4 la sută și a exporturilor – cu 9.5 la sută.

În *structura PIB pe categorii de*

Graficul nr. 5. Indicele creșterii reale a volumului producției industriale

Graficul nr. 6. Volumul și ritmul de creștere a producției industriale pe forme de proprietate*

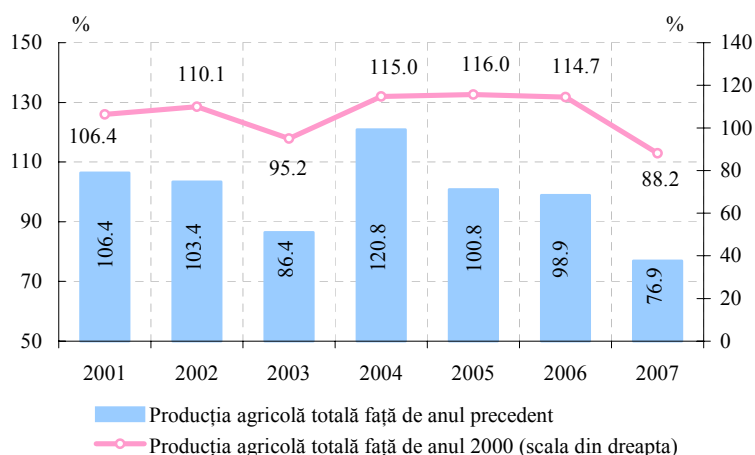

* Pentru anul 2007 datele sunt prezentate pe întreprinderile mari, cuprinse în evidența statistică lunară

înregistrat diminuări ale volumului producției industriale (graficul nr. 6).

Producția agricolă, conform estimărilor preliminare, a însumat 12550.0 mil. lei în anul

Graficul nr. 7. Indicele creșterii reale a volumului producției agricole

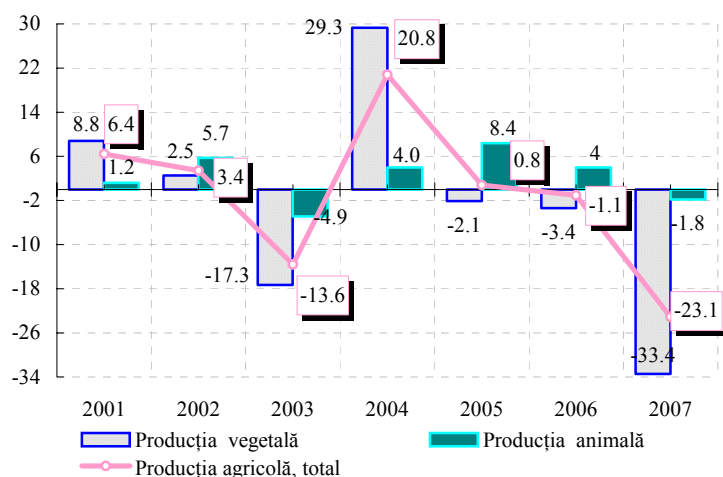
de reducerea volumului de producție la întreprinderile din industria prelucrătoare cu 3.3 la sută în termeni reali, fapt ce a dus la scăderea producției industriale cu 3.0 puncte procentuale. Totodată, în industria extractivă s-a înregistrat un spor real cu 3.6 la sută, iar în activitatea energie electrică și termică, gaze și apă – cu 1.9 la sută comparativ cu anul trecut.

Productivitatea muncii în industrie în ianuarie–decembrie 2007 a crescut cu 3.4 la sută față de perioada similară a anului trecut. De menționat că, din numărul întreprinderilor supuse evidenței lunare (686 întreprinderi), în 53.1 la sută s-a redus volumul producției industriale față de anul precedent.

Analiza volumului producției industriale în profilul formei de proprietate relevă creșteri pozitive la întreprinderile cu capital străin – cu 6.9 la sută și la cele cu capital mixt (public și privat) – cu 0.4 la sută, cărora le-a revenit 23.8 la sută din volumul total de producție. Totodată, la întreprinderile cu alte forme de proprietate s-au

înregistrat diminuări ale volumului producției industriale (graficul nr. 6).
 2007, diminuându-se în termeni reali cu 23.1 la sută față de anul precedent și cu 11.8 la sută față de anul 2000 (graficul nr. 7). Micșorarea producției agricole a fost cauzată în special de descreșterea accentuată a producției vegetale (cu 33.4 la sută), pe când producția animalieră s-a redus doar cu 1.8 la sută față de anul precedent (graficul nr. 8). Astfel, producția vegetală a contribuit cu 22.5 puncte procentuale la diminuarea producției totale, în timp ce producția animală –

Graficul nr. 8. Evoluția producției agricole (față de anul precedent, %)

cu 0.6 puncte procentuale asupra volumului producției agricole globale.

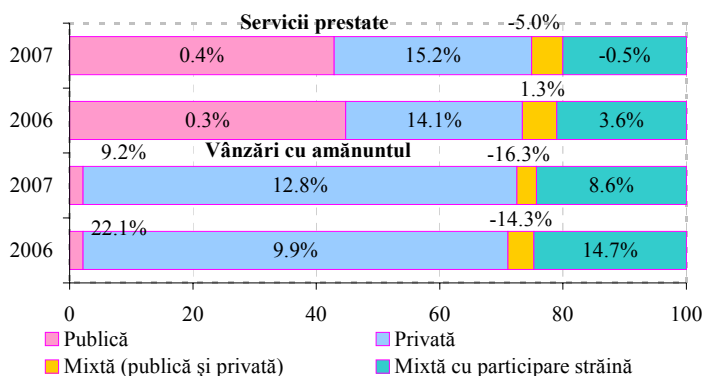
Volumul total al **comerțului cu amănuntul** a însumat 28304.0 mil. lei, fiind superior cu 8.0 la sută în termeni reali nivelului consemnat în anul precedent.

Volumul comerțului cu amănuntul desfășurat în anul 2007 **prin intermediul unităților comerciale** a constituit 16892.3 mil. lei, fiind cu 10.5 la sută mai mare în termeni

reali față de anul precedent.

Analiza volumului de vânzări în structură pe proprietate relevă diminuarea volumului comerțului cu amănuntul doar în unitățile comerciale mixte (publică și privată), cu 16.3 la sută (graficul nr. 9). Totodată, cea mai mare parte a comerțului s-a desfășurat prin intermediul unităților comerciale private (ceea ce reprezintă 70.3 la sută din total), la care a fost înregistrată o creștere cu 12.8 la sută. Creșteri ale volumelor de vânzări s-au înregistrat, de asemenea, la unitățile comerciale cu forma de proprietate publică și mixtă (cu participarea capitalului străin), respectiv, cu 9.2 la sută și 8.6 la sută.

Graficul nr. 9. Structura și dinamica comerțului cu amănuntul și a serviciilor prestate pe forme de proprietate (%)

În anul 2007 în piețele republicii (conform estimărilor) au fost comercializate mărfuri în valoare de 11411.7 mil. lei, volum superior cu 4.4 la sută celui înregistrat în anul trecut.

În anul 2007 **serviciile prestate populației** s-au soldat cu un volum de 11853.2 mil. lei și cu o creștere în prețuri comparabile

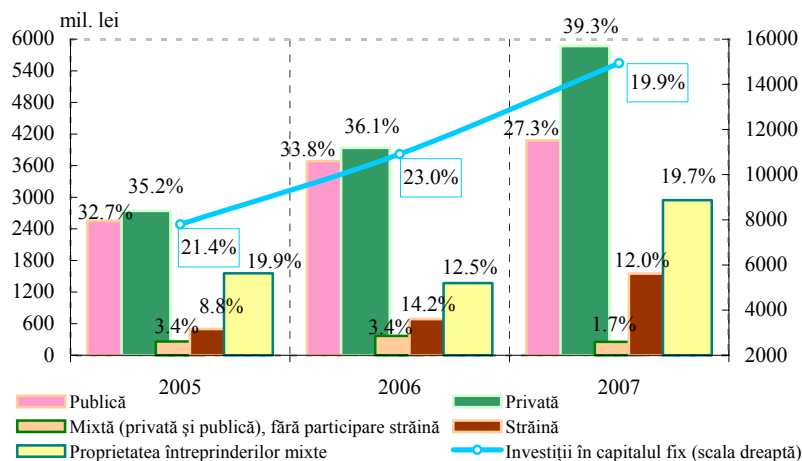
cu 3.9 la sută față de nivelul din anul 2006.

Serviciile prestate populației de către unitățile oficial înregistrate în anul 2007 s-au soldat cu un volum de 9582.2 mil. lei, realizând o creștere în prețuri comparabile cu 4.2 la sută față de nivelul din anul 2006.

Această creștere s-a datorat majorării volumului de servicii în unitățile cu proprietate privată (cu 15.2 la sută) și publică (cu 0.4 la sută), care dețin cele mai mari ponderi în valoarea totală a serviciilor, de 32.0 și 42.9 la sută, respectiv (graficul nr. 9). Totodată, s-a diminuat volumul serviciilor în unitățile cu proprietate mixtă (publică și privată) și mixtă cu participarea capitalului străin cu 5.0 și 0.5 la sută, respectiv, comparativ cu anul 2006.

Persoanele fizice au prestat servicii populației în perioada analizată în valoare de 2271.0, sau cu 2.5 la sută mai mult față de anul precedent.

Graficul nr. 10. Volumul și structura investițiilor în capitalul fix pe forme de proprietate

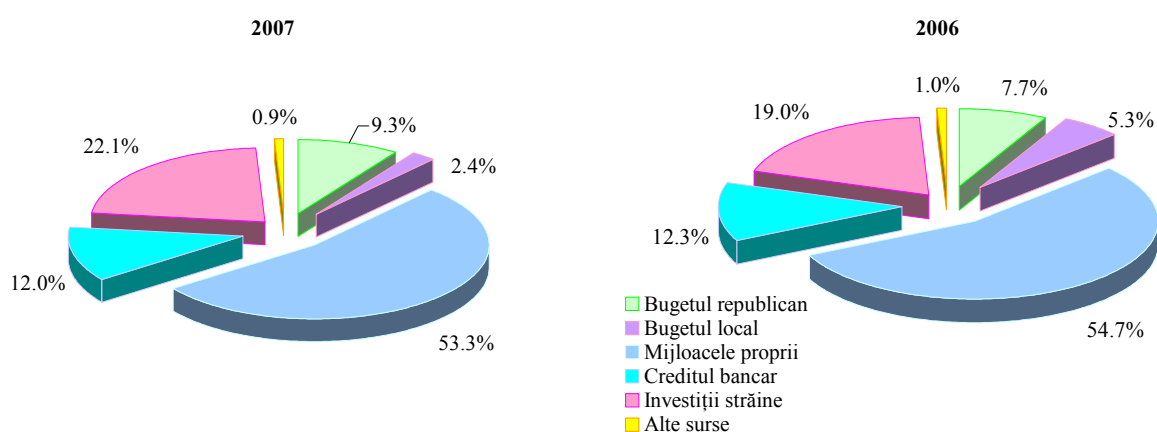

În anul 2007 în economie au fost alocate **investiții în capitalul fix** în valoare de 14935.9 mil. lei, ceea ce reprezintă 119.9 la sută față de nivelul din anul 2006 (graficul nr. 10). Totodată, volumul lucrărilor de construcții-montaj (56.8 la sută din totalul investițiilor) s-a majorat cu 20.5 la sută în prețuri comparabile față de nivelul înregistrat în anul precedent.

Din totalul investițiilor, cele mai însemnate alocări (72.7 la sută) au fost realizate în sectorul nestatal, inclusiv în întreprinderile private (39.3 la sută), întreprinderile mixte (19.7 la sută) și străine (12.0), unde sporul a fost de 31.8, 56.7 și 12.1 la sută, respectiv. Totodată, investițiile în sectorul public și în întreprinderile cu proprietate mixtă (publică și privată) fără participare străină au fost cu 3.3 și 18.5 la sută în diminuare față de anul precedent.

Cea mai mare parte a investițiilor a fost realizată în continuare din fondul mijloacelor proprii ale agenților economici și populației – 53.3 la sută și al investițiilor străine – 22.1 la sută. Bugetele de stat și local au contribuit cu 11.7 la sută (graficul nr. 11).

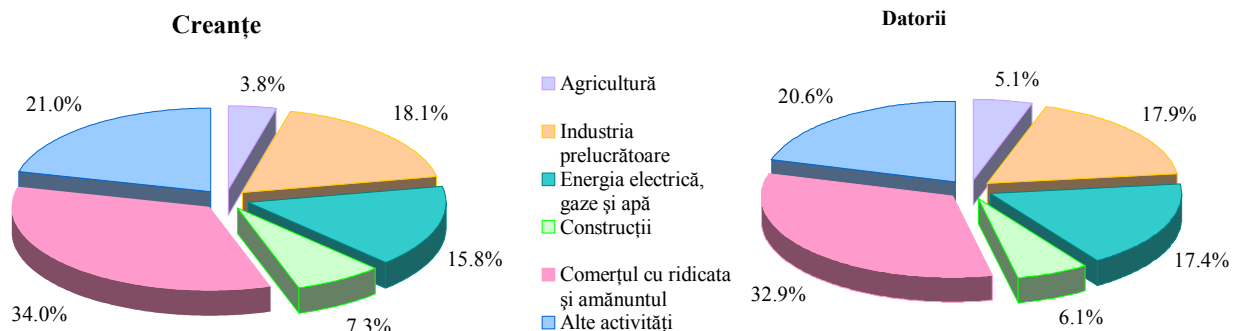
Graficul nr. 11. Structura surselor de investiții în capitalul fix (%)

Analiza structurii specifice a investițiilor în capital fix relevă orientarea părții majoritare a investițiilor (39.8 la sută din volumul total) spre construcția clădirilor (excepție blocurile de locuit), urmate de investițiile orientate spre procurarea utilajului și mașinilor (30.8 la sută). Pentru construcția caselor de locuit au fost direcționate 19.9 la sută din investițiile în capitalul fix, iar pentru mijloacele de transport – 8.1 la sută.

Creanțele pe termen scurt la situația din 30 septembrie 2007 au alcătuit 38511.5 mil. lei, inclusiv cele aferente facturilor comerciale – 29664.3 mil. lei (77.0 la sută). Stocul creanțelor pe termen scurt a crescut cu 24.1 la sută față de sfârșitul anului 2006.

Graficul nr. 12. Creanțe și datoriile pe termen scurt în profilul activităților economice la 30.09.2007 (%)

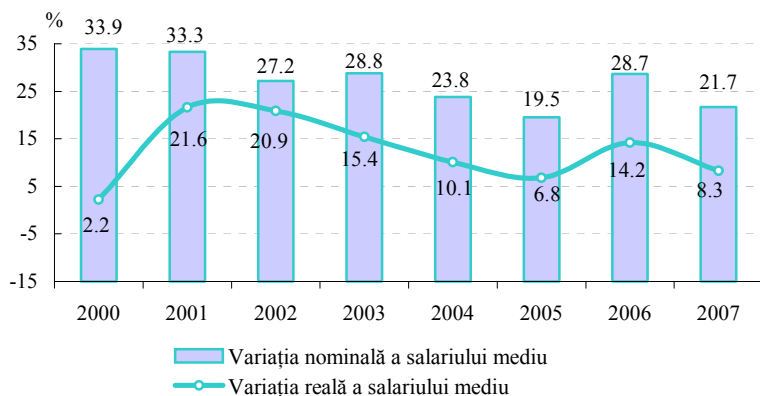

Datoriile pe termen scurt ale întreprinderilor la 30 septembrie 2007 au totalizat 65197.2 mil. lei, al căror stoc a crescut cu 13.7 la sută față de 31 decembrie 2006. Creanțele și datoriile pe termen scurt ale agenților economici în profilul activităților economice sunt reflectate în graficul nr. 12.

În anul 2007 **populația economic activă** (conform datelor anchetelor trimestriale desfășurate în 12000 gospodării) a constituit 1313.9 mii de persoane, fiind în scădere cu 3.2 la sută în comparație cu anul 2006. **Rata de activitate*** a populației în vârstă de 15 ani și mai mare a alcătuit 44.8 la sută. Numărul șomerilor, conform standardelor Biroului Internațional al Muncii (BIM) a fost de cca 66.7 mii persoane (diminuându-se cu 33.2 mii persoane față de anul precedent) corespunzător unei **rate a șomajului** de 5.1 la sută (7.4 la sută în anul 2006).

Numărul salariaților în economie** (621.6 mii salariați) s-a redus comparativ cu anul 2006 cu 27.1 mii persoane (cu 4.2 la sută). Cea mai mare restrângere a personalului salarizat (cu 18.1 la sută) a avut loc în sectorul agricol. De asemenea, au fost înregistrate reduceri de personal în industria prelucrătoare (cu 6.7 la sută), în domeniul sănătății și asistenței sociale (cu 3.9 la sută), în învățământ (cu 2.9 la sută), în administrația publică (cu 2.5 la sută), în

Graficul nr. 13. Evoluția salariului mediu anual

transporturi și comunicații (cu 1.9 la sută), în activitatea energie electrică și termică, gaze și apă (cu 1.6 la sută). Totodată, au avut loc creșteri de personal în activitatea financiară (cu 14.4 la sută), industria extractivă (cu 9.5 la sută), construcții (cu 11.2 la sută), comerț (cu 5.9 la sută).

Salariul mediu lunar al unui angajat în economia națională în anul 2007 a constituit 2065.0 lei,

* Raportul dintre populația activă de 15 ani și mai mare și numărul total al populației în vârstă de 15 ani și mai mare

** La întreprinderile cu numărul de salariați 20 și mai mare (5718 agenți economici și sociali)

majorându-se cu 21.7 la sută, iar în termeni reali cu 8.3 la sută comparativ cu anul precedent (graficul nr. 13).

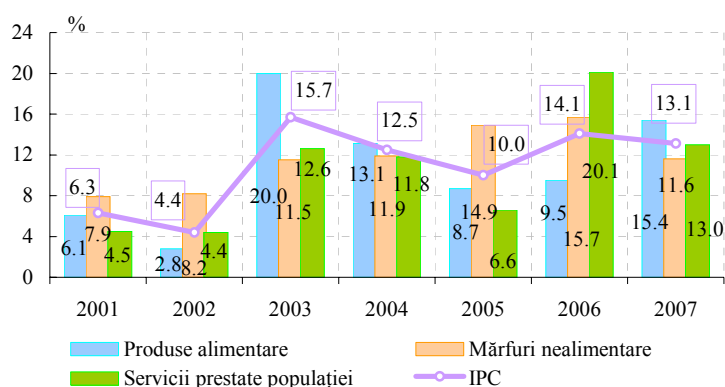
Pe parcursul anului au avut loc majorări de salarii în toate activitățile economice, aplicându-se nivelul de salarizare în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 575 din 24.05.2007 cu privire la stabilirea cuantumului salariului minim pe țară, începând cu 01.04.07, în valoare de 400 lei lunar pentru un program complet de lucru de 169 ore (în medie pe lună) și prevederile Legii Republicii Moldova nr. 355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Fondul de remunerare a muncii a constituit 14093.8 mil. lei. La 31 decembrie 2007 restanțele pentru retribuirea muncii au însumat 72.5 mil. lei, micșorându-se cu 42.2 mil. lei față de 31 decembrie 2006.

Evoluția prețurilor

Rata inflației la situația din 31 decembrie 2007 măsurată prin indicele prețurilor de consum a constituit 13.1 la sută comparativ cu nivelul de 14.1 la sută înregistrat la finele anului 2006 (graficul nr. 14). În structura pe componente cea mai mare creștere (cu 15.4 la sută) a fost consemnată la produsele alimentare, urmate de serviciile prestate populației (cu 13.0 la sută) și mărfurile nealimentare (cu 11.6 la sută).

Graficul nr. 14. Dinamica inflației în structură

Inflația anuală calculată prin intermediul indicelui prețurilor de consum pe parcursul anului 2007 a avut o evoluție contradictorie (graficul nr. 15), înscriindu-se pe un trend descendent în primul semestru al anului (de la 14.1 la sută la 31

decembrie 2006 până la 10.4 la sută la 30 iunie 2007), după care procesul s-a inversat, în lunile septembrie și octombrie fiind înregistrat cel mai înalt nivel din anul 2007 – 14.0 la sută. În lunile noiembrie și decembrie ritmul creșterii prețurilor s-a temperat, constituind

Tablelul nr. 2. Contribuția componentelor (%)

	2006			2007		
	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC
IPC	14.1	14.1	100.0%	13.1	13.1	100.0%
Produse alimentare	9.5	4.2	29.8	15.4	4.9	37.4
Mărfuri nealimentare	15.7	4.8	34.0	11.6	5.3	40.5
Servicii cu plată	20.1	5.1	36.2	13.0	2.9	22.1

Sursa: BNS și BNM

5.3 puncte procentuale, sau cca 40.5 la sută din rată), urmate de produsele alimentare cu o

13.5 la sută la finele lunii noiembrie și 13.1 la sută la finele anului.

Cea mai mare contribuție la creșterea prețurilor pe parcursul anului 2007 a revenit mărfurilor nealimentare (cca

contribuție de 4.9 puncte procentuale (cca 37.4 la sută) și serviciile prestate populației – de 2.9 puncte procentuale (cca 22.1 la sută).

În anul 2007 cele mai însemnate scumpiri în cadrul *produselor alimentare* au fost înregistrate la ulei vegetal – cu 50.7 la sută, fructe proaspete – cu 30.0 la sută, ouă dietetice – cu 25.1 la sută, lapte și produse lactate – cu 24.4 la sută, produse de morărit și panificație – cu 22.8 la sută, legume – cu 22.0 la sută, carne, preparate și conserve din carne – cu 15.3 la sută, băuturi alcoolice – cu 14.2 la sută. Totodată, reduceri de prețuri au fost consemnate la cartofi – cu 50.7 la sută) și la zahăr – cu 2.6 la sută.

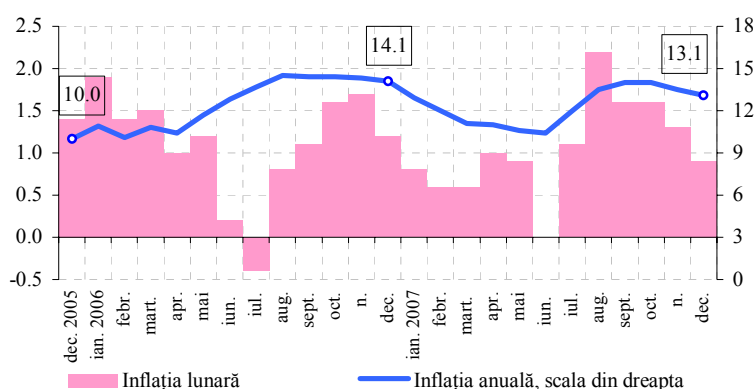
Ritmul de creștere a prețurilor la *mărfurile nealimentare* în anul 2007 a fost generat, în principal, de majorările de prețuri la medicamente (cu 18.2 la sută), combustibil (cu 13.0 la sută), tricotaje (cu 12.6 la sută), confecții (cu 11.7 la sută), încălțăminte (cu 11.0 la sută), articole de cosmetică și parfumerie (cu 9.7 la sută), materiale de construcție (cu 8.9 la sută).

Inflația în grupul *serviciilor prestate populației* a fost cauzată în special de scumpirea cu 19.9 la sută a serviciilor comunal–locative, în cadrul cărora cel mai mult au crescut tarifele la apă și canalizare (cu 34.4 la sută), energie electrică (cu 31.0 la sută), gaz (cu 10.6 la sută) și încălzire centralizată (cu 6.6 la sută). De asemenea, au fost înregistrate creșteri de prețuri

în alimentația publică (cu 28.4 la sută), reparația și întreținerea locuințelor (cu 15.4 la sută), învățământ (cu 12.3 la sută), îngrijirea medicală (cu 10.5 la sută).

Inflația medie anuală a constituit 12.3 la sută în anul 2007 față de 12.7 la sută în anul 2006, inclusiv la produsele alimentare – 11.0 la sută, la mărfurile nealimentare – 13.1 la sută și la serviciile prestate populației –

Grafiicul nr. 15. Dinamica inflației (%)

14.3 la sută.

Prețurile producătorilor producției industriale s-au majorat de la începutul anului 2007 cu 28.4 la sută, consemnând o accelerare de ritm cu 15.5 puncte procentuale față de anul anterior, în principal pe seama creșterii de 2.1 ori a prețurilor producătorilor din sectorul energie electrică și termică, gaze și apă. Prețurile producătorilor din industria extractivă și din industria prelucrătoare s-au majorat cu 13.8 și 11.2 la sută, respectiv.

Cauzele care n-au permis menținerea inflației pe parcursul anului 2007 în limita de o cifră (până la 10.0 la sută) au fost practic aceleași care au influențat creșterea prețurilor pe plan internațional, și anume majorarea substanțială a prețurilor la resursele energetice și la producția agroalimentară. În Republica Moldova acestea au fost amplificate printr-un ritm mai rapid de creștere a prețurilor la gazele naturale și de seceta puternică care a dus la o majorare mai accentuată a prețurilor la producția agroalimentară, generând creșterea așteptărilor inflaționiste.

De asemenea, pe parcursul anului 2007 în Republica Moldova a fost înregistrat un aflus net considerabil de valută străină (cu 5.8 ori superior celui din anul 2006). Pentru a evita fluctuațiile excesive și o apreciere mai pronunțată a monedei naționale, Banca Națională a Moldovei a intervenit periodic, procurând astfel 367.3 mil. USD. La rândul său aceasta a dus la majorarea indicatorilor monetari, fapt care la fel a influențat negativ asupra evoluției ratei inflației.

De menționat că, măsurile întreprinse de către Banca Națională a Moldovei în colaborare cu Guvernul Republicii Moldova au permis de a menține un trend descendent al inflației în condițiile extrem de nefavorabile externe și interne, creând astfel o bază pentru continuarea procesului de reducere a inflației, asigurării și menținerii stabilității prețurilor.

Situația financiară*

În anul 2007 veniturile **bugetului public național**** au fost prevăzute în sumă de 21997.6 mil. lei și cheltuielile – în sumă de 23074.1 mil. lei.

Veniturile la bugetului public național, conform datelor preliminare, au însumat 22219.6 mil. lei, gradul de realizare față de prevederile bugetare anuale fiind de 101.0 la sută și cu 24.6 la sută (4392.4 mil. lei) mai mult față de anul 2006. Potrivit datelor operative, cheltuielile bugetului public național au totalizat 22353.3 mil. lei, reprezentând 96.9 la sută în raport cu prevederile bugetare anuale. Bugetul public național a fost executat cu un deficit de 133.7 mil. lei (0.3 la sută din produsul intern brut pentru anul 2007).

Veniturile fiscale (82.7 la sută din total venituri) au constituit 18379.3 mil. lei și au fost executate în proporție de 100.7 la sută față de veniturile fiscale prevăzute pe anul 2007.

Acumulările *incasărilor nefiscale* au însumat 1401.3 mil. lei, sau 109.6 la sută din prevederi. Ponderea lor în suma totală de venituri colectate la bugetul public național este de 6.3 la sută. *Veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice* au însumat 1332.7 mil. lei, *veniturile fondurilor speciale* – 187.4 mil. lei și *granturile* – 918.9 mil. lei, din care 906.0 mil. lei au fost granturi externe.

Din volumul total al cheltuielilor bugetului public național 62.7 la sută au fost utilizate pentru realizarea programelor cu caracter social, 16.5 la sută – pentru domeniile economiei naționale, 6.9 la sută – pentru apărare, menținerea ordinii publice și securitatea națională, 5.7 la sută – pentru servicii de stat cu destinație generală.

În anul 2007 acumulările la venituri în **bugetul de stat** au constituit 14004.5 mil. lei (la nivel de 100.4 la sută față de prevederile Legii bugetului de stat nr. 348-XVI din 23.11.2006 și completările ulterioare), depășind cu 2890.6 mil. lei (26.0 la sută) volumul celor colectate în anul 2006. Cheltuielile bugetului de stat au constituit 14211.5 mil. lei (98.3 la sută în raport cu prevederile bugetare anuale), fiind cu 29.0 la sută mai mari comparativ cu anul precedent.

* Sursa: date preliminare a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova

** Bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale, fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală

Bugetul de stat în anul 2007 s-a soldat cu un deficit în sumă de 207.0 mil. lei față de deficitul prevăzut de 499.8 mil. lei.

Veniturile de bază ale bugetului de stat au fost realizate în sumă de 12343.0 mil. lei, depășind prevederile anuale cu 0.4 la sută. *Cheltuielile de bază ale bugetului de stat* au fost executate în sumă de 12120.2 mil. lei, sau la nivelul de 99.7 la sută din prevederile anuale. Astfel, pe componentele de bază ale bugetului de stat s-a format un excedent de 222.8 mil. lei.

În anul 2007 în **bugetele unităților administrativ-teritoriale** au fost acumulate venituri în sumă de 5646.8 mil. lei, fiind în proporție de 102.7 la sută față de prevederile anuale. Cheltuielile au fost executate la nivel de 94.4 la sută, însumând 5627.0 mil. lei. În ansamblu, bugetele unităților administrativ-teritoriale s-au soldat cu un excedent de 19.8 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2007, **datoria de stat externă** a constituit 765.8 mil. USD (echivalentul a 8668.2 mil. lei), majorându-se cu 47.6 mil. USD comparativ cu nivelul de la finele anului 2006. **Datoria de stat internă** s-a cifrat la 3748.66 mil. lei. Din suma totală a datoriei de stat interne, datoria față de Banca Națională a Moldovei a constituit 2332.19 mil. lei.

Balanța de plăți*

Printre principalii factori externi care au influențat în anul 2007 economia națională și balanța de plăți de menționat deprecierea dolarului SUA față de moneda europeană și

procesele inflaționiste globale manifestate prin majorarea prețurilor de import, în special, la resursele energetice. Evoluția balanței de plăți a fost influențată, de asemenea, de:

- intensificarea relațiilor cu organismele internaționale;
- majorarea granturilor și asistenței din exterior pentru susținerea bugetului, combaterea sărăciei și lichidarea consecințelor secetei din vara anului 2007;

- sporirea investițiilor străine;
- creșterea volumului de împrumuturi contractate din exterior de către bănci și agenții economici;

- embargoul la importul de produse alcoolice moldovenești în Rusia și ridicarea acestuia în noiembrie 2007;

- majorarea activelor oficiale de rezervă.

Principalele agregate ale balanței de plăți sunt prezentate în tabelul nr. 3.

Contul curent al balanței de plăți, conform datelor

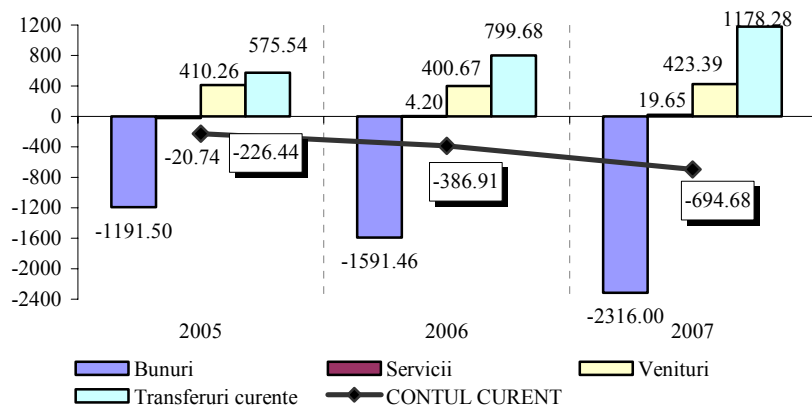
Tabelul nr. 3. Sinteza balanței de plăți a Moldovei (agregate principale) (mil. USD)

	2005	2006	2007 (pr.)
CONTUL CURENT	-226.44	-386.91	-694.68
Bunuri și servicii	-1212.24	-1587.26	-2296.35
Bunuri	-1191.50	-1591.46	-2316.00
export (FOB)	1104.58	1052.96	1360.73
import (FOB), din care:	-2296.08	-2644.42	-3676.73
resurse energetice (fără energie electrică)	-425.86	-544.89	-644.70
Servicii	-20.74	4.20	19.65
export	398.94	488.55	646.10
import	-419.68	-484.35	-626.45
Venituri	410.26	400.67	423.39
intrări, din care:	539.27	605.84	709.97
veniturile rezidenților din munca de peste hotare	520.00	573.00	649.00
ieșiri, din care:	-129.01	-205.17	-286.58
dividende și profituri distribuite ale filialelor	-6.07	-55.08	-52.74
venit reinvestit și profituri nedistribuite ale filialelor	-27.35	-41.59	-103.32
dobânzi către plată la împrumuturi și la titluri de angajamente***	-48.77	-54.57	-68.20
Transferuri curente	575.54	799.68	1178.28
intrări, din care:	618.76	859.63	1258.78
transferuri de peste hotare ale angajaților	395.08	602.82	842.26
ieșiri	-43.22	-59.95	-80.50
CONTUL DE CAPITAL ȘI FINANCIAR	48.49	281.62	528.20
Transferuri de capital	-3.83	-22.78	-7.96
Investiții directe	197.55	242.62	447.25
din care: în economia națională	197.39	241.88	459.28
capital social și venit reinvestit	106.98	160.61	326.91
credite de la companii afiliate	90.41	81.27	132.37
Investiții de portofoliu	-6.95	-4.79	-4.56
Active*	-1.19	-0.21	-0.07
titluri de participare		-0.21	-0.07
titluri de creanțe	-1.19		
Pasive**	-5.76	-4.58	-4.49
titluri de participare	0.60	1.78	1.67
titluri de angajamente	-6.36	-6.36	-6.16
Derivate financiare – bancare, net	-1.59	0.19	-0.47
Alte investiții	-8.07	207.14	622.80
Active*	-77.93	-73.16	55.44
credite comerciale	-25.43	-6.38	-6.12
valută și depozite în străinătate	-52.50	-66.78	61.56
Pasive**	69.86	280.30	567.36
credite comerciale	60.10	46.79	116.38
împrumuturi pe termen lung***	-12.06	174.40	299.27
utilizare	155.73	354.72	542.19
rambursare	-167.79	-180.32	-242.92
împrumuturi pe termen scurt	-0.43	7.08	19.77
depozite ale nerezidenților în sistemul bancar național	12.64	53.32	60.56
alte pasive	9.61	-1.29	71.38
Active de rezervă ale statului*	-128.62	-140.76	-528.86
Erori și omisiuni	177.95	105.29	166.48
Informativ:			
<i>Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoane fizice prin intermediul băncilor</i>	<i>683.24</i>	<i>854.55</i>	<i>1218.30</i>

* (-) – majorare (+) – micșorare; ** (+) – majorare (-) – micșorare; *** – inclusiv reesalonări

preliminare, a înregistrat un deficit în valoare de 694.7 mil. USD (graficul nr. 16), cu 79.5 la sută mai mare comparativ cu 2006, raportul dintre acesta și PIB atingând 15.8 la sută, în creștere cu 4.4 puncte procentuale.

Graficul nr. 16. Contul curent - componente principale (mil. USD)

Deteriorarea contului curent a fost determinată de majorarea deficitului comercial. Excedentul cumulativ din venituri și transferuri curente a acoperit deficitul din comerțul exterior cu bunuri și servicii în proporție de 69.8 la sută.

Volumul comerțului exterior cu bunuri și servicii s-a majorat față de anul 2006 cu 35.1 la sută, însumând 6310.0 mil. USD. Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a constituit 46.6 la sută și s-a redus comparativ cu anul precedent cu 2.7 puncte procentuale.

Volumul comerțului exterior cu bunuri și servicii s-a majorat față de anul 2006 cu 35.1 la sută, însumând 6310.0 mil. USD.

Tabelul nr. 4. Evoluția comerțului exterior cu bunuri

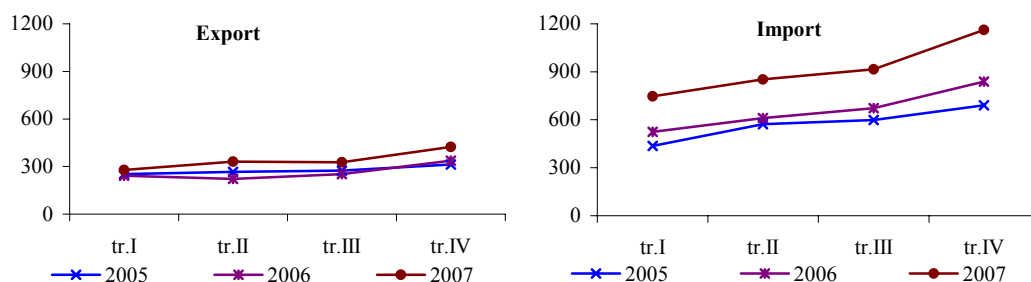
	U.M.	2005	2006	2007
Exportul de bunuri (EX)	mil. USD	1104.58	1052.96	1360.73
	% față de anul precedent	111.1	95.3	129.2
Importul de bunuri (IM)	mil. USD	-2296.08	-2644.42	-3676.73
	% față de anul precedent	131.3	115.2	139.0
Soldul balanței comerciale (EX-IM)	mil. USD	-1191.50	-1591.46	-2316.00
	% față de anul precedent	158.0	133.6	145.5
Comerțul exterior cu bunuri (EX+IM)	mil. USD	3400.66	3697.38	5037.46
	% față de anul precedent	124.0	108.7	136.2
Export / PIB	%	37.0	30.9	31.0
Import / PIB	%	-76.8	-77.6	-83.6
Soldul balanței comerciale / PIB	%	-39.9	-46.7	-52.7
Gradul de acoperire a importului prin exporturi	%	48.1	39.8	37.0
Gradul de deschidere a economiei (EX+IM) / PIB	%	113.8	108.5	114.6

Deficitul din comerțul exterior cu bunuri s-a ridicat la 2316.0 mil. USD (prețuri f.o.b.), majorarea comparativ cu anul precedent fiind de 45.5 la sută (tabelul nr. 4). Raportul dintre soldul comerțului cu

bunuri și PIB s-a majorat cu 6.0 puncte procentuale și a constituit 52.7 la sută. De menționat că, deficitul comercial în valoare absolută a devansat exporturile de bunuri cu 955.3 mil. USD.

După cum se vede în graficul nr. 17 ritmul de creștere a importurilor (39.0 la sută) l-a depășit substanțial pe cel al exporturilor (29.2 la sută).

Graficul nr. 17. Exportul și importul de bunuri în dinamică (mil. USD)

Tabelul nr. 5. Balanțele comerțului cu bunuri (f.o.b. – c.i.f.) pe grupuri de țări

	2005	2006	2007	Anul 2007 față de anul 2006
	mil. USD			%
Uniunea Europeană, din care:	-681.96	-796.15	-1146.32	144.0
Belgia	-21.22	-22.87	-32.34	141.4
Bulgaria	-34.22	-23.47	-30.42	129.6
Cehia	-21.75	-24.58	-37.03	150.7
Franța	-30.72	-40.11	-40.29	100.4
Germania	-126.21	-144.89	-200.65	138.5
Italia	8.80	-38.84	-61.94	159.5
Marea Britanie	-5.47	1.71	8.60	de 5.0 ori
Olanda	-21.28	-15.60	-29.64	190.0
Polonia	-52.52	-46.39	-65.64	141.5
România	-250.65	-322.46	-453.34	140.6
Ungaria	-26.55	-27.50	-55.70	de 2.0 ori
Țările balcanice, din care:	-61.38	-80.32	-116.95	145.6
Turcia	-56.76	-77.85	-117.69	151.2
CSI, din care:	-381.24	-633.45	-846.33	133.6
Belarus	-13.56	-0.42	-39.27	de 93.5 ori
Kazahstan	10.43	18.11	34.22	189.0
Rusia	44.07	-226.81	-268.07	118.2
Ucraina	-434.28	-434.55	-578.02	133.0
Uzbekistan	0.70	0.68	-10.71	
Alte țări, din care:	-76.40	-131.66	-238.46	181.1
China	-37.13	-66.34	-119.30	179.8
Coreea de Sud	-2.92	-12.17	-25.94	de 2.1 ori
Total	-1200.98	-1641.58	-2348.06	143.0

Sursa: BNS, selecții la import (prețuri c.i.f.) după principiul țării de livrare, fără exportul și importul efectuat de persoane fizice

Tabelul nr. 6. Exporturile de bunuri pe grupuri de țări

	2005	2006	2007	Pondere		Anul 2007 față de anul 2006
				2006	2007	
			mil. USD		%	
Uniunea Europeană, din care:	443.38	537.66	679.30	51.3	50.6	126.3
Austria	11.68	13.14	30.88	1.2	2.3	de 2.4 ori
Belgia	14.56	14.13	11.22	1.3	0.8	79.4
Bulgaria	7.63	14.11	27.27	1.3	2.0	193.3
Franța	16.49	23.85	24.77	2.3	1.9	103.9
Germania	47.43	51.92	86.28	4.9	6.4	166.2
Italia	133.44	116.87	140.20	11.1	10.4	120.0
Lituania	6.32	8.55	10.17	0.8	0.8	118.9
Marea Britanie	11.14	27.34	34.12	2.6	2.5	124.8
Olanda	6.53	9.29	14.40	0.9	1.1	155.0
Polonia	25.30	39.22	48.36	3.6	3.6	123.3
România	111.66	155.56	211.18	14.8	15.7	135.8
Slovacia	15.06	22.72	8.87	2.2	0.7	39.0
Ungaria	14.74	14.63	5.07	1.4	0.4	34.7
Țările balcanice, din care:	26.77	32.50	40.89	3.1	3.0	125.8
Turcia	24.66	28.46	32.09	2.7	2.4	112.8
CSI, din care:	551.36	424.13	550.28	40.6	41.2	129.7
Azerbaidjan	3.72	4.76	8.74	0.5	0.7	183.6
Belarus	71.16	73.96	81.97	7.0	6.1	110.8
Kazahstan	17.30	24.15	45.54	2.3	3.4	188.6
Rusia	347.48	182.01	232.75	17.3	17.3	127.9
Ucraina	99.91	128.79	167.87	12.2	12.5	130.3
Alte țări, din care:	69.75	57.32	71.34	5.0	5.2	124.5
Elveția	7.39	14.23	22.58	1.4	1.7	158.7
S.U.A.	37.48	16.23	15.18	1.5	1.1	93.5
Sudan	0.13	1.73	10.85	0.2	0.8	de 6.3 ori
Total	1091.26	1051.61	1341.81	100.0	100.0	127.6

Potrivit datelor BNS, cea mai mare contribuție la creșterea deficitului comercial au avut-o soldurile negative înregistrate cu Ucraina, România, Germania și China (tabelul nr. 5).

Exporturile s-au concentrat în proporție de 80.3 la sută (tabelul nr. 6) către 10 țări – Rusia, România, Ucraina, Italia, Germania, Belarus, Polonia, Kazahstan, Marea Britanie și Turcia.

În structura exporturilor pe secțiuni de bunuri, tradițional, au predominat *produsele agroalimentare* cu o pondere de 37.8 la sută, din care: băuturi alcoolice – 134.2 mil. USD (diminuare cu 28.0 la sută); fructe comestibile și nuci – 92.9 mil.

USD (creștere cu 43.8 la sută); ulei de floarea-soarelui – 49.3 mil. USD (creștere cu 53.9 la sută); sucuri de fructe și legume – 48.8 mil. USD (majorare de 2.8 ori); semințe de floarea-soarelui – 29.7 mil. USD (majorare de 2.0 ori).

Exporturile de bunuri după prelucrare în lohn s-au majorat cu 26.7 la sută, însumând 344.8 mil. USD, ponderea lor în totalul exporturilor de bunuri fiind de 25.7 la sută. Bunurile exportate după prelucrare sunt preponderent materiale textile și articole din acestea – 233.4 mil. USD, încălțăminte și părți de încălțăminte – 38.9 mil. USD, principalele țări importatoare fiind Italia, România și Germania.

Tabelul nr. 7. Importurile de bunuri pe grupuri de țări (prețuri c.i.f.)

	2005	2006	2007	Ponderea		Anul 2007 față de anul 2006
				2006	2007	
	mil. USD			%		
Uniunea Europeană, din care:	1125.34	1333.81	1825.62	49.8	49.6	136.9
Austria	35.58	31.31	46.04	1.2	1.2	147.0
Belgia	35.78	37.00	43.56	1.4	1.2	117.7
Bulgaria	41.85	37.58	57.69	1.4	1.6	153.5
Cehia	26.18	30.17	42.96	1.1	1.2	142.4
Franța	47.21	63.96	65.06	2.4	1.8	101.7
Germania	173.64	196.81	286.93	7.3	7.8	145.8
Grecia	6.62	14.44	20.25	0.5	0.5	140.2
Italia	124.64	155.71	202.14	5.8	5.5	129.8
Lituania	18.32	23.13	33.28	0.9	0.9	143.9
Marea Britanie	16.61	25.63	25.52	1.0	0.7	99.6
Olanda	27.81	24.89	44.04	0.9	1.2	176.9
Polonia	77.82	85.61	114.00	3.2	3.1	133.2
România	362.31	478.02	664.52	17.7	18.0	139.0
Slovacia	15.47	17.43	22.52	0.6	0.6	129.2
Slovenia	13.74	18.97	26.32	0.7	0.7	138.8
Ungaria	41.29	42.13	60.77	1.6	1.6	144.2
Țările balcanice, din care:	88.15	112.82	157.84	4.2	4.4	139.9
Turcia	81.42	106.31	149.78	3.9	4.1	140.9
CSI, din care:	932.60	1057.58	1396.61	39.2	37.7	132.1
Belarus	84.72	74.38	121.24	2.8	3.3	163.0
Kazahstan	6.87	6.04	11.32	0.2	0.3	187.4
Rusia	303.41	408.82	500.82	15.2	13.6	122.5
Ucraina	534.19	563.34	745.89	20.9	20.1	132.4
Uzbekistan	1.20	2.12	14.41	0.1	0.4	de 6.8 ori
Alte țări, din care:	146.15	188.98	309.80	6.8	8.3	163.9
China	37.75	66.71	120.30	2.5	3.3	180.3
Coreea de Sud	2.95	12.21	26.01	0.5	0.7	de 2.1 ori
Elveția	17.07	21.32	28.43	0.8	0.8	133.4
S.U.A.	28.52	22.62	30.03	0.8	0.8	132.8
Total	2292.24	2693.19	3689.87	100.0	100.0	137.0

Sursa: BNS (fără importul efectuat de persoane fizice), selecții la import după principiul țării de livrare

materiale plastice și articole din acestea – 178.4 mil. USD; autoturisme și alte autovehicule pentru transportul persoanelor – 144.0 mil. USD; produse farmaceutice – 114.2 mil. USD; tractoare – 58.7 mil. USD; țigări, trabucuri și țigarete – 58.6 mil. USD; articole de îmbrăcăminte – 54.8 mil. USD; mobilier – 52.7 mil. USD.

Tabelul nr. 8. Serviciile în dinamică

	2005	2006	2007	Anul 2007 față de anul 2006
				%
mil. USD				
Balanța serviciilor	-20.74	4.20	19.65	de 4.7 ori
Export	398.94	488.55	646.10	132.2
Import	-419.68	-484.35	-626.45	129.3
Transport	22.47	52.18	47.40	90.8
Export	169.55	223.75	292.01	130.5
Import	-147.08	-171.57	-244.61	142.6
Călătorii	-38.04	-75.61	-48.80	64.5
Export	103.18	111.75	164.24	147.0
Import	-141.22	-187.36	-213.04	113.7
Comunicații	32.09	42.19	46.68	110.6
Export	59.37	71.19	82.52	115.9
Import	-27.28	-29.00	-35.84	123.6
Alte servicii	-37.26	-14.56	-25.63	176.0
Export	66.84	81.86	107.33	131.1
Import	-104.10	-96.42	-132.96	137.9

Balanța serviciilor s-a soldat cu un excedent în valoare de 19.7 mil. USD, ceea ce constituie 0.4 la sută din PIB.

Volumul serviciilor prestate nerezidenților s-a majorat cu 32.2 la sută, până la nivelul de 646.1 mil. USD, în același timp nerezidenții au acordat Moldovei servicii în valoare totală de 626.4 mil. USD, cu 29.3 la sută mai mult comparativ cu anul precedent (tabelul nr. 8).

Balanța veniturilor s-a soldat cu un excedent în valoare de 423.4 mil. USD (tabelul nr. 9), ceea ce reprezintă 9.6 la sută din PIB.

Tabelul nr. 9. Veniturile în dinamică

	2005	2006	2007	Anul 2007 față de anul 2006
	mil. USD			%
Venituri	410.26	400.67	423.39	105.7
<i>Credit</i>	539.27	605.84	709.97	117.2
<i>Debit</i>	-129.01	-205.17	-286.58	139.7
Compensare pentru muncă	476.83	522.60	592.89	113.5
<i>Credit</i>	520.00	573.00	649.00	113.3
<i>Debit</i>	-43.17	-50.40	-56.11	111.3
Venituri din investiții	-66.57	-121.93	-169.50	139.0
<i>Credit</i>	19.27	32.84	60.97	185.7
<i>Debit</i>	-85.84	-154.77	-230.47	148.9
<i>Venituri din investiții directe</i>	<i>-44.96</i>	<i>-108.79</i>	<i>-173.56</i>	<i>159.5</i>
<i>Credit</i>			0.03	
<i>Debit</i>	-44.96	-108.79	-173.59	159.6
<i>Venituri din investiții de portofoliu</i>	<i>2.68</i>	<i>8.35</i>	<i>11.76</i>	<i>140.8</i>
<i>Credit</i>	5.12	10.87	14.96	137.6
<i>Debit</i>	-2.44	-2.52	-3.20	127.0
<i>Venituri din alte investiții</i>	<i>-24.29</i>	<i>-21.49</i>	<i>-7.70</i>	<i>35.8</i>
<i>Credit</i>	14.15	21.97	45.98	de 2.1 ori
<i>Debit</i>	-38.44	-43.46	-53.68	123.5

Intrările de venituri au constituit 710.0 mil. USD, cu 17.2 la sută mai mult comparativ cu anul precedent, iar ieșirile – 286.6 mil. USD, crescând cu 39.7 la sută.

Veniturile din munca rezidenților în străinătate au fost estimate la 649.0 mil. USD, ceea ce constituie 91.4 la sută din totalul intrărilor de venituri.

Veniturile din investiții au înregistrat un sold negativ în valoare de 169.5 mil. USD.

Principalele plăți preconizate, conform orarului, pentru serviciul procentual au fost următoarele:

serviciul obligațiunilor de stat – 1.8 mil. USD, al împrumuturilor BNM – 2.2 mil. USD, celor guvernamentale – 25.4 mil. USD (din care 10.8 mil. USD au fost reeșalonate), băncilor – 5.7 mil. USD și întreprinderilor din alte sectoare – 33.2 mil. USD (inclusiv serviciul împrumuturilor primite de la companii afiliate – 17.5 mil. USD).

Transferurile curente au înregistrat un excedent în valoare de 1178.3 mil. USD (tabelul nr.

Tabelul nr. 10. Transferurile curente unilaterale în dinamică

	2005	2006	2007	Anul 2007 față de anul 2006
	mil. USD			%
Balanța transferurilor curente	575.54	799.68	1178.28	147.3
<i>Credit</i>	618.76	859.63	1258.78	146.4
<i>Debit</i>	-43.22	-59.95	-80.50	134.3
Granturi și asistență tehnică	132.09	146.14	209.59	143.4
<i>Credit</i>	132.84	147.61	209.93	142.2
<i>Debit</i>	-0.75	-1.47	-0.34	23.1
Învățământ și perfecționarea cadrelor	16.86	15.67	18.20	116.1
<i>Credit</i>	17.53	16.43	19.00	115.6
<i>Debit</i>	-0.67	-0.76	-0.80	105.3
Ajutor umanitar	9.84	10.50	7.88	75.0
<i>Credit</i>	9.99	10.50	7.93	75.5
<i>Debit</i>	-0.15		-0.05	-
Cotizații în organizații internaționale	-4.68	-5.85	-4.13	70.6
<i>Credit</i>		0.05	0.02	40.0
<i>Debit</i>	-4.68	-5.90	-4.15	70.3
Transferuri ale angajaților	391.98	596.36	826.45	138.6
<i>Credit</i>	395.08	602.82	842.26	139.7
<i>Debit</i>	-3.10	-6.46	-15.81	de 2.4 ori
Alte transferuri curente	29.45	36.86	120.29	de 3.3 ori
<i>Credit</i>	63.32	82.22	179.64	de 2.2 ori
<i>Debit</i>	-33.87	-45.36	-59.35	130.8

10), raportul dintre acesta și PIB constituind 26.8 la sută, comparativ cu 23.5 la sută în anul precedent.

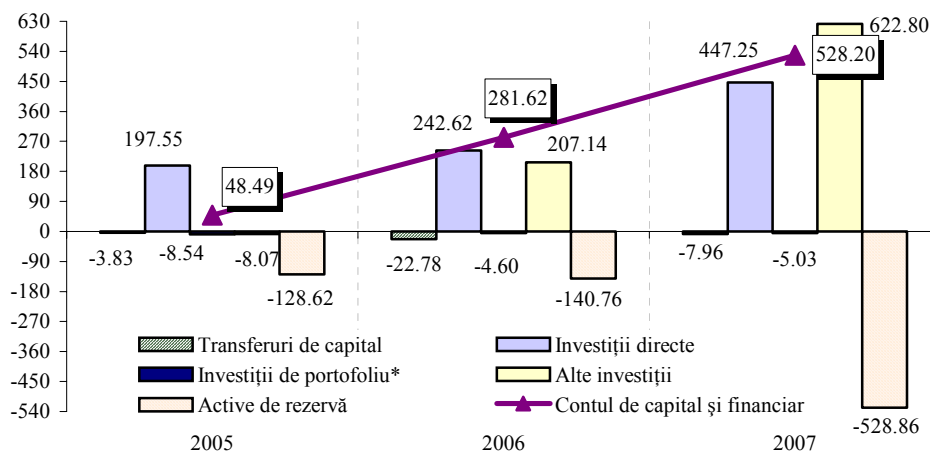
Intrările de transferuri s-au majorat cu 46.4 la sută față de anul precedent, iar ieșirile – cu 34.3 la sută. Valoarea granturilor și asistenței tehnice acordate Moldovei în anul 2007 de către organisme internaționale și guvernele străine a fost evaluată la 209.9 mil. USD. Intrările de ajutor umanitar înregistrate de statistica vamală au constituit 7.9 mil. USD.

Suma cotizațiilor internaționale plătite de către Moldova s-a cifrat la 4.2 mil. USD.

Cea mai însemnată pondere (69.9 la sută) în totalul intrărilor de transferuri curente din exterior a fost cea a transferurilor efectuate de angajații care lucrează peste hotare estimate la 842.3 mil. USD.

Contul de capital și financiar al balanței de plăți a înregistrat intrări nete în valoare de 528.2 mil. USD (graficul nr. 18).

Graficul nr. 18. Contul de capital și financiar – componente principale (mil. USD)

*inclusiv derivate financiare

Transferurile de capital au însumat ieșiri nete în valoare de 8.0 mil. USD.

Investițiile străine directe (tabelul nr. 11) în economia națională au fost evaluate în valoare netă la 459.3 mil. USD, din care 223.6 mil. USD – în capital social. Venitul reinvestit de nerezidenți a fost estimat la 103.3 mil. USD.

Tabelul nr. 11. Investițiile directe (mil. USD)

	2005			2006			2007		
	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net
Investiții directe	264.44	66.89	197.55	376.63	134.01	242.62	543.19	95.94	447.25
peste hotare	1.60	1.44	0.16	8.51	7.77	0.74	5.51	17.54	-12.03
în economia națională	262.84	65.45	197.39	368.12	126.24	241.88	537.68	78.40	459.28
capital social	98.81	19.18	79.63	129.12	10.10	119.02	243.21	19.62	223.59
sector bancar	2.22	4.42	-2.20	33.18		33.18	39.98		39.98
alte sectoare	96.59	14.76	81.83	95.94	10.10	85.84	203.23	19.62	183.61
venit reinvestit	27.35		27.35	41.59		41.59	103.32		103.32
sector bancar	8.45		8.45	7.09		7.09	16.42		16.42
alte sectoare	18.90		18.90	34.50		34.50	86.90		86.90
alt capital (alte sectoare)	136.68	46.27	90.41	197.41	116.14	81.27	191.15	58.78	132.37
Structura intrărilor de investiții directe în economia națională (%)									
sector bancar	4.1	6.8	3.2	10.9		16.6	10.5		12.3
alte sectoare	95.9	93.2	96.8	89.1	100.0	83.4	89.5	100.0	87.7

Tabelul nr. 12. Investiții de portofoliu (mil. USD)

	2005	2006	2007
Investiții de portofoliu	-6.95	-4.79	-4.56
Active (tranzacțiile cu titluri emise de nerezidenți)	-1.19	-0.21	-0.07
Titluri de participare		-0.21	-0.07
Alte sectoare		-0.21	-0.07
Obligațiuni și alte titluri de creanță	-1.19		
Bănci	-1.19		
Pasive (tranzacțiile cu titluri emise de rezidenți)	-5.76	-4.58	-4.49
Titluri de participare	0.60	1.78	1.67
Bănci	0.56	1.66	1.42
vânzarea acțiunilor	2.47	1.73	1.60
răscumpărarea acțiunilor	-1.91	-0.07	-0.18
Alte sectoare	0.04	0.12	0.25
vânzarea acțiunilor	0.20	0.25	0.79
răscumpărarea acțiunilor	-0.16	-0.13	-0.54
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	-6.36	-6.36	-6.35
Sector guvernamental	-6.36	-6.36	-6.35
Instrumente ale pieței monetare			0.19
Sector guvernamental			0.19

Notă: Tranzacțiile nerezident – nerezident nu sunt reflectate în balanta de plăți.

Tragerile de noi împrumuturi de la companii nerezidente afiliate (alt capital) au constituit 191.2 mil. USD, diminuându-se față de anul precedent cu 3.2 la sută. Conform orarului au fost preconizate rambursări în sumă de 58.8 mil. USD, real s-au plătit 44.4 mil. USD.

Volumul de investiții străine directe acumulat până la sfârșitul anului 2007 a fost evaluat la 1812.8 mil. USD, din care: capital social și venit reinvestit – 1314.2 mil. USD, alt capital – 498.6 mil. USD.

Investițiile directe nete efectuate de

rezidenți peste hotare au fost evaluate la 12.0 mil. USD.

Investițiile de portofoliu (tabelul nr. 12) au fost nesemnificative, ieșirile nete în valoare de 4.6 mil. USD fiind determinate de serviciul euroobligațiunilor.

Derivatele financiare includ swap-urile valutare efectuate de bănci, ce s-au soldat în 2007 cu ieșiri nete în valoare de 0.5 mil. USD.

Alte investiții s-au soldat cu intrări nete de capital în valoare de 622.8 mil. USD, creanțele externe diminuându-se cu 55.4 mil. USD, iar angajamentele față de nerezidenți majorându-se cu 567.4 mil. USD.

Împrumuturile externe repartizate pe sectoare sunt prezentate în tabelul nr. 13.

Tabelul nr. 13. **Împrumuturi externe (mil. USD)**

	2005		2006		2007	
	valorificări	rambursări*	valorificări	rambursări*	valorificări	rambursări*
Împrumuturi ale autorităților monetare (BNM de la FMI)		21.62	65.15	24.10	33.27	22.05
Împrumuturi guvernamentale din care: reeșalonate	25.91	40.70	118.84 87.71	61.03 14.44	79.30 31.94	51.68 21.18
Împrumuturi bancare	15.48	14.29	24.20	17.04	161.43	39.23
pe termen lung	15.48	12.29	24.20	17.04	142.98	39.23
pe termen scurt		2.00			18.45	
Împrumuturi ale altor sectoare	124.13	101.40	159.05	83.59	295.81	137.81
pe termen lung	114.34	93.18	146.53	78.15	286.64	129.96
din care: reeșalonate	2.51	10.50				
pe termen scurt	9.79	8.22	12.52	5.44	9.17	7.85
TOTAL	165.52	178.01	367.24	185.76	569.81	250.77
TOTAL fără cele reeșalonate	163.01	167.51	279.53	171.32	537.87	229.59

* conform orarului

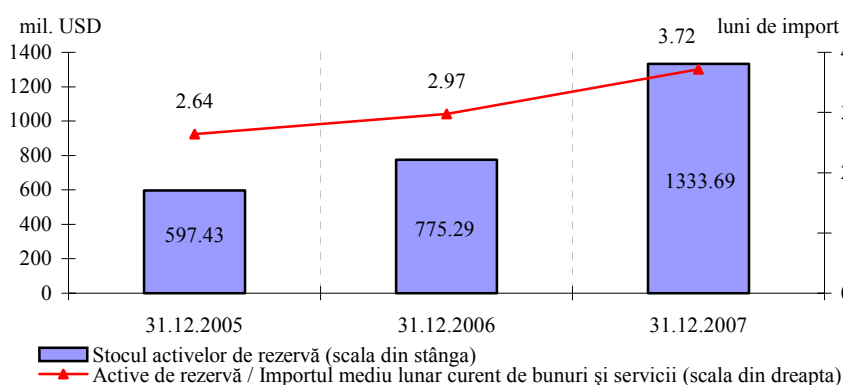
BNM a valorificat din programul de finanțare al FMI 33.3 mil. USD, rambursând din împrumuturile anterioare 22.1 mil. USD.

Guvernul a efectuat trageri reale de împrumuturi în valoare de 47.4 mil. USD, achitățile reale însumând 30.5 mil. USD.

De menționat că, pe parcursul anului 2007 băncile au valorificat din exterior sume considerabile (161.4 mil. USD, comparativ cu 24.2 mil. USD – în anul 2006), ceea ce denotă încrederea creditorilor externi în sistemul bancar național.

Agenții economici din alte sectoare au împrumutat din exterior 295.8 mil. USD. Spre

Graficul nr. 19. **Activele oficiale de rezervă ale Republicii Moldova**

rambursare conform orarului au fost preconizate 137.8 mil. USD, realmente s-au achitat 121.1 mil. USD, sumele neachitate (arieratele) fiind înregistrate la alte pasive.

La sfârșitul anului 2007 *activele oficiale de rezervă* ale statului au însumat 1333.7 mil. USD (graficul nr. 19).

Rezervele statului au crescut ca rezultat al tranzacțiilor efective reflectate în balanța de plăți cu 528.9 mil. USD și al

fluctuației ratei de schimb a altor valute față de dolarul SUA – cu 31.6 mil. USD.

Pe parcursul anului 2007 Banca Națională a Moldovei a cumpărat de pe piața internă valutară echivalentul a 367.3 mil. USD.

Pentru serviciul datoriei externe din rezerve au fost îndreptate 77.5 mil. USD, pentru întreținerea ambasadelor – 12.0 mil. USD, pentru cotizații în organizațiile internaționale – 2.9 mil. USD.

Tabelul nr. 14. Datoria externă – prezentare sectorială (mil. USD)

	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Sector guvernamental	657.61	718.23	765.83
<i>Pe termen scurt</i>	36.30	0.13	
Alte angajamente aferente datoriei*	36.30	0.13	
Arierate	36.30	0.13	
<i>Pe termen lung</i>	621.31	718.10	765.83
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	25.40	19.04	12.69
Împrumuturi	595.91	699.06	753.14
Autorități monetare	95.44	140.96	159.36
<i>Pe termen lung</i>	95.44	140.96	159.36
Împrumuturi	95.44	140.96	159.36
Bănci	86.71	150.54	362.14
<i>Pe termen scurt</i>	50.95	106.78	207.24
Împrumuturi			18.45
Valută și depozite	50.95	106.78	178.49
Alte angajamente aferente datoriei*			10.30
<i>Pe termen lung</i>	35.76	43.76	154.90
Împrumuturi	35.76	43.76	154.90
Alte sectoare	954.57	1133.99	1472.09
<i>Pe termen scurt</i>	685.66	793.38	961.98
Împrumuturi	1.34	8.47	10.25
Credite comerciale	338.64	387.42	510.64
Alte angajamente aferente datoriei*	345.68	397.49	441.09
Arierate	53.25	73.72	94.37
Altele	292.43	323.77	346.72
din care datoria pentru resurse energetice	288.58	319.74	345.10
<i>Pe termen lung</i>	268.91	340.61	510.11
Împrumuturi	268.91	340.61	510.11
Investiții directe: creditare între companii afiliate	284.97	380.06	540.87
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	284.97	380.06	540.87
Arierate*	16.64	24.61	42.23
Altele	268.33	355.45	498.64
TOTAL	2079.30	2523.78	3300.29

*corespunde altor pasive din poziția investițională internațională netă

Tabelul nr. 15. Datoria externă publică, public garantată și datoria privată negarantată (mil. USD)

	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Datoria publică și public garantată	773.75	876.36	938.65
<i>Pe termen scurt</i>	36.30	0.13	
Alte angajamente aferente datoriei*	36.30	0.13	
Arierate (principal și dobândă)	36.30	0.13	
<i>Pe termen lung</i>	737.45	876.23	938.65
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	25.40	19.04	12.69
Împrumuturi	712.05	857.19	925.96
Datoria privată negarantată	1305.55	1647.42	2361.64
<i>Pe termen scurt</i>	736.61	900.16	1169.22
Împrumuturi	1.34	8.47	28.70
Valută și depozite	50.95	106.78	178.49
Credite comerciale	338.64	387.42	510.64
Alte angajamente aferente datoriei*	345.68	397.49	451.39
Arierate (principal și dobânda)	53.25	73.72	94.37
Altele	292.43	323.77	357.02
<i>Pe termen lung</i>	283.97	367.20	651.55
Împrumuturi	283.97	367.20	651.55
Investiții directe: creditare între companii afiliate	284.97	380.06	540.87
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	284.97	380.06	540.87
Arierate*	16.64	24.61	42.23
Altele	268.33	355.45	498.64
Total	2079.30	2523.78	3300.29

*corespunde altor pasive din poziția investițională internațională netă

Datoria externă a Republicii Moldova

Datoria externă la sfârșitul anului 2007 a constituit 3300.3 mil. USD (tabelul nr. 14).

În structura datoriei pe sectoare instituționale ponderea majoră o dețin agenții economici din alte sectoare – 44.6 la sută. De menționat creșterea considerabilă pe parcursul anului 2007 a angajamentelor sectorului bancar: de la 150.5 mil. USD până la 362.1 mil. USD, sau de 2.4 ori, ca urmare a valorificării de noi împrumuturi în cadrul liniilor de credit de la instituțiile financiare internaționale, precum și de la băncile afiliate din străinătate.

Datoria externă publică și public garantată a crescut de la 876.4 mil. USD la sfârșitul anului 2006 până la 938.7 mil. USD la sfârșitul anului 2007 (tabelul nr. 15). Datoria externă privată negarantată a constituit 2361.6 mil. USD, majorându-se cu 43.4 la sută.

Tabelul nr. 16. Împrumuturi și titluri de angajamente externe* prezentare sectorială (mil. USD)

	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Datoria publică	729.36	839.39	906.61
Autorități monetare	95.44	140.96	159.36
Împrumuturi (de la FMI)	95.44	140.96	159.36
Datoria guvernamentală directă	633.92	698.43	747.25
Împrumuturi	575.39	679.39	734.56
Arierate la împrumuturi	33.13		
Titluri de angajamente	25.40	19.04	12.69
Datoria privată garantată de guvern**	44.39	36.97	32.04
Alte sectoare	44.39	36.97	32.04
Împrumuturi	41.22	36.84	32.04
Arierate la împrumuturi	3.17	0.13	
Datoria privată negarantată de guvern	623.53	829.45	1315.49
Bănci	35.76	43.76	173.35
Împrumuturi	35.76	43.76	173.35
Alte sectoare	587.77	785.69	1142.14
Împrumuturi	517.88	687.36	1005.54
Arierate la împrumuturi	69.89	98.33	136.60
TOTAL	1397.28	1705.81	2254.14

* inclusiv arieratele la principal și dobândă

** Creditele sub garanția guvernului, serviciul cărora a fost efectuat atât de agenții economici din sectorul privat cât și de guvern

Angajamentele externe sub formă de împrumuturi și titluri de valoare (tabelul nr. 16) sunt repartizate astfel: 40.2 la sută – datoria publică, 58.4 la sută – datoria privată negarantată, și 1.4 la sută – datoria privată garantată de Guvern. De menționat că, datoria privată negarantată a crescut pe parcursul anului 2007 cu 58.6 la sută.

Specificarea creditorilor Republicii Moldova este prezentată în tabelul nr. 17.

Pe parcursul anului 2007 Banca Națională a Moldovei a primit de la FMI 33.3 mil. USD, rambursând 22.1 mil. USD.

Sectorul guvernamental a beneficiat de 47.4 mil. USD din creditele contractate anterior. Plățile reale de principal la împrumuturi și titluri de valoare s-au cifrat la 36.0 mil. USD.

Stocul angajamentelor agenților economici cu garanția guvernului la sfârșitul anului 2007 s-a diminuat cu 13.3 la sută comparativ cu sfârșitul anului 2006. Credite noi cu garanția

guvernului nu au fost contractate. Plățile reale de principal au constituit 4.8 mil. USD.

Sectorul privat a beneficiat de noi împrumuturi în sumă de 648.4 mil. USD, din care 161.4 mil. USD au fost contractate de bănci, restul – de agenții economici din alte sectoare. Plăți reale de principal au fost efectuate de către agenții economici privați în sumă de 200.8 mil. USD.

Astfel, angajamentele externe sub formă de împrumuturi și titluri de valoare, inclusiv arieratele la ele, s-au majorat pe parcursul perioadei de raportare până la 2254.1 mil. USD, ca rezultat al intrărilor nete (465.4 mil. USD), acumulărilor nete ale arieratelor la dobândă (7.2 mil. USD), influenței fluctuației

Tabelul nr. 17. Împrumuturi și titluri de angajamente externe – specificarea creditorilor* (mil. USD)

	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Autorități monetare	95.44	140.96	159.36
FMI	95.44	140.96	159.36
Datoria guvernamentală directă	633.92	698.43	747.25
Organisme internaționale	387.80	412.69	461.67
BIRD și AID	370.60	393.39	434.47
BERD	5.38	4.41	3.44
UE	3.55		
FIDA	8.27	12.26	19.35
BDCE		2.63	4.41
Relații bilaterale	220.72	266.70	272.89
SUA	58.10	56.99	56.74
Japonia	24.06	22.26	22.51
Rusia	98.30	137.32	135.84
altele	40.26	50.13	57.80
Titluri de angajamente	25.40	19.04	12.69
Datoria privată garantată de guvern**	44.39	36.97	32.04
Organisme internaționale	20.88	17.30	13.47
BERD	20.88	17.30	13.47
Alți creditorii	23.51	19.67	18.57
Datoria privată negarantată de guvern	623.53	829.45	1315.49
Organisme internaționale	82.04	85.26	107.03
Alți creditorii	541.49	744.19	1208.46
TOTAL	1397.28	1705.81	2254.14

* inclusiv arieratele la principal și dobândă

** Creditele sub garanția guvernului, serviciul cărora a fost efectuat atât de agenții economici

cursului de schimb al dolarului SUA față de alte valute (65.0 mil. USD), precum și al altor ajustări (10.8 mil. USD).

Indicatorii ce relevă gradul de îndatorare a țării sunt prezentați în tabelul nr. 18.

Tabelul nr. 18. Indicatorii ce vizează datoria externă a Republicii Moldova

	U.M.	2005	2006	2007
Datoria externă la sfârșit de an	mil. USD	2079.30	2523.78	3300.29
Exportul de bunuri și servicii	mil. USD	1503.52	1541.51	2006.83
Datoria externă sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente	mil. USD	1397.28	1705.81	2254.14
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)	mil. USD	99.65	123.76	82.45
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)	mil. USD	87.36	98.16	82.57
Serviciul datoriei externe guvernamentale** (plăți efective)	mil. USD	52.41	66.45	53.29
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)/export de bunuri și servicii	%	6.6	8.0	4.1
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)/export de bunuri și servicii	%	5.8	6.4	4.1

* inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului

** inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului efectuat de guvern

2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei

Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2007

În cadrul politicii economice a statului, Banca Națională a Moldovei elaborează și implementează politica monetară și valutară orientată spre asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Fără prejudicierea obiectivului său fundamental, Banca Națională promovează și menține un sistem financiar bazat pe principiile pieței și sprijină politica economică generală a statului.

Pe parcursul anului 2007 implementarea politicii monetare s-a realizat în corespundere cu Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2007, coordonată cu organele economice și financiare ale Guvernului Republicii Moldova și aprobată de Consiliul de administrație al BNM la 7 decembrie 2006.

Obiectivele politicii monetare și valutare

Politica monetară și valutară, inclusiv direcțiile principale de activitate pentru îndeplinirea atribuțiilor de bază ale Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2007 au fost elaborate în temeiul Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei.

La elaborarea Politicii monetare și valutare a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2007 au fost utilizate:

- Scenariile dezvoltării economiei Republicii Moldova prezentate în Cadrul de cheltuieli pe termen mediu pe anii 2007-2009, Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) ce prevăd o creștere a PIB cu 4.0 la sută în anul 2007;
- Legea bugetului de stat pe anul 2007;
- Strategia Guvernului Republicii Moldova și Băncii Naționale a Moldovei cu privire la dezvoltarea sectorului financiar al Republicii Moldova în perioada 2005-2010.

În vederea susținerii creșterii economice, politica monetară a fost orientată spre reducerea nivelului inflației, consolidarea în continuare a sistemului bancar și menținerea condițiilor favorabile dezvoltării economice pe piața valutară, financiară și de credit. Astfel, Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2007 a fost elaborată în scopul îndeplinirii obiectivului fundamental și menținerii ratei inflației în limita de 10.0 la sută.

În scopul îndeplinirii obiectivului fundamental în limita prevăzută pentru anul 2007, Banca Națională a Moldovei a promovat politica monetară și valutară bazată pe următorii indicatori monetari:

- a) creșterea bazei monetare în limita de sus de 9.7 la sută;
- b) creșterea masei monetare M2 în limita de sus de 20.0 la sută;
- c) gradul monetizării M2 (raportul masei monetare M2 către PIB) la nivelul de 32.0 la sută la sfârșitul anului 2007.

Evoluția cadrului politicii monetare pe parcursul anului 2007

În anul 2007 Guvernul Republicii Moldova, Banca Națională și Fondul Monetar Internațional au continuat implementarea prevederilor Memorandumului cu privire la Politicile Economice și Financiare pentru anii 2006-2008.

La 4 iulie 2007 a fost semnat Acordul privind schimbul de informație dintre Banca Națională a Moldovei și Biroul Național de Statistică.

Pe parcursul anului 2007 a continuat coordonarea politicii monetare, valutare și bugetar-fiscale în cadrul Comitetului de Gestionare a Lichidității, instituit de către Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor în anul 2006, având drept obiectiv colaborarea eficientă în vederea realizării atribuțiilor de gestionare și monitorizare a lichidităților pe piața financiară.

La 12 septembrie 2007 a fost semnat de către Banca Națională a Moldovei și de Ministerul Finanțelor Planul de convertire a împrumuturilor de stat contractate de la Banca Națională a Moldovei în valori mobiliare de stat.

La 31 decembrie 2007 Ministerul Finanțelor a transferat Băncii Naționale a Moldovei soldurile conturilor trezoreriale aflate la bănci, în sumă de: Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat – 531.0 mil. lei, Comisia Națională a Asigurărilor Medicale – 428.8 mil. lei și Unităților administrativ-teritoriale – 512.2 mil. lei.

Pe parcursul anului 2007 a fost achitată datoria statului față de Banca Națională a Moldovei în sumă de 160.0 mil. lei, iar deficitul bugetului public național a fost menținut în limita de 0.26 la sută din PIB.

Implementarea și promovarea politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2007

Implementarea și promovarea politicii monetare pe parcursul anului 2007 a fost influențată de șocurile externe legate de majorarea prețurilor de import la produsele petroliere, resursele energetice și gazele naturale, fapt ce a contribuit la sporirea costurilor agenților economici. De asemenea, o influență negativă asupra echilibrului macroeconomic a servit și condițiile climaterice nefavorabile, care au provocat o diminuare considerabilă a ofertei de produse agroalimentare și a condus la o creștere sporită a anticipărilor inflaționiste urmate de o cerere sporită de produse alimentare în perioada iulie - octombrie din partea populației. Un alt factor cu influență negativă asupra echilibrului monetar și valutar a fost reprezentat de intrările masive de valută străină, care au sporit pe parcursul anului 2007 față de anul 2006 cu circa 42.6 la sută (363.75 mil. dolari SUA).

Astfel, evoluția produsului intern brut, starea balanței de plăți a statului și dinamica prețurilor de consum a fost diferită față de pronosticul macroeconomic care a servit drept bază la elaborarea și realizarea Politicii monetare și valutare a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2007.

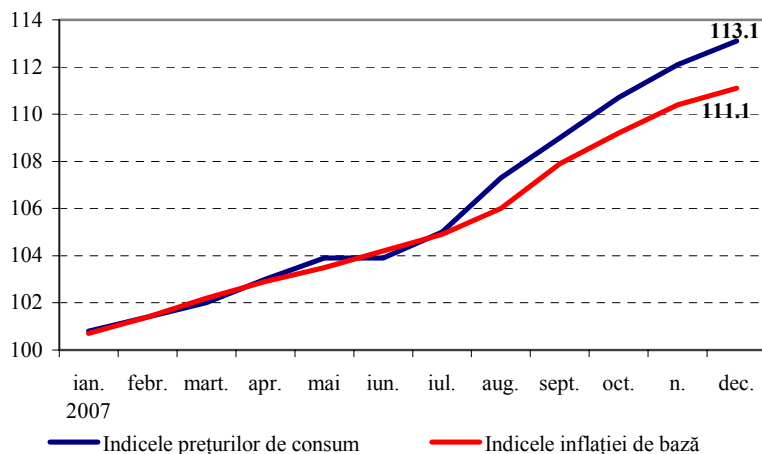
Rezultatele politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2007

Conform calculelor preliminare ale Biroului Național de Statistică creșterea PIB real în anul 2007 a constituit 3.0 la sută. În aceeași perioadă creșterea exporturilor de bunuri și servicii a înregistrat 30.2 la sută, iar cel al importurilor – 41.1 la sută în comparație cu anul precedent.

Cursul mediu de schimb pentru anul 2007 a constituit 12.1362 MDL pentru 1 dolar SUA, iar bugetul de stat a înregistrat un deficit de 0.4 la sută din PIB.

La finele anului 2007 inflația a constituit 13.1 la sută, inclusiv prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 15.4 la sută, la mărfurile nealimentare cu 11.6 la sută și la serviciile prestate populației cu 13.0 la sută.

Graficul nr. 20. Evoluția cumulativă a indicilor prețurilor pentru anul 2007 (%)

Indicele inflației de bază* pentru anul 2007 a constituit 11.1 la sută fiind sub nivelul ratei inflației cu 2.0 puncte procentuale, dar depășind cu 1.1 puncte procentuale limita indicatorului inflației inițial prognozat, fapt ce denotă influența factorului monetar asupra majorării prețurilor de consum în anul 2007 (graficul nr. 20)

Depășirea ratei inflației cu 3.1 puncte procentuale peste limita

inițial prognozată în anul 2007 a fost determinată de:

- 1) Factorul monetar - emisiunea monetară (baza monetară a crescut cu 46.4 la sută) ca urmare a cumpărărilor semnificative de valută străină efectuate de către Banca Națională a Moldovei cu scopul neadmiterii fluctuațiilor excesive ale cursului nominal al monedei naționale în raport cu dolarul SUA.
- 2) Factorii nemonetari:
 - a) majorarea prețurilor la produsele alimentare (în special la produsele de panificație, carne, lactate, fructe și legume) drept consecință a condițiilor climaterice dezavantajoase din acest an, atât în Republica Moldova, cât și în regiune;
 - b) majorarea considerabilă a prețurilor la resursele energetice pe piața mondială;
 - c) inflația înregistrată la produsele și serviciile cu prețuri reglementate, inclusiv la apă și canalizare (34.4 la sută), energia electrică (31.0 la sută), medicamente (18.2 la sută), combustibil (13.0 la sută), gaze naturale (10.6 la sută), îngrijire medicală (10.5 la sută), încălzire centralizată (6.6 la sută).
- 3) Așteptările inflaționiste.

De menționat că, rata inflației pentru anul 2007 a fost în scădere cu 1.0 punct procentual față de anul 2006 (s-a înregistrat o rată de 14.1 la sută), cu toate că tendința regională și globală a fost de majorare, fapt caracteristic pentru majoritatea țărilor din vecinătate, afectând grav chiar și unele state membre ale Uniunii Europene. Factorul principal care a influențat negativ rata inflației în plan global pe parcursul anului 2007 a fost majorarea bruscă a prețurilor la resursele energetice și la producția agroalimentară.

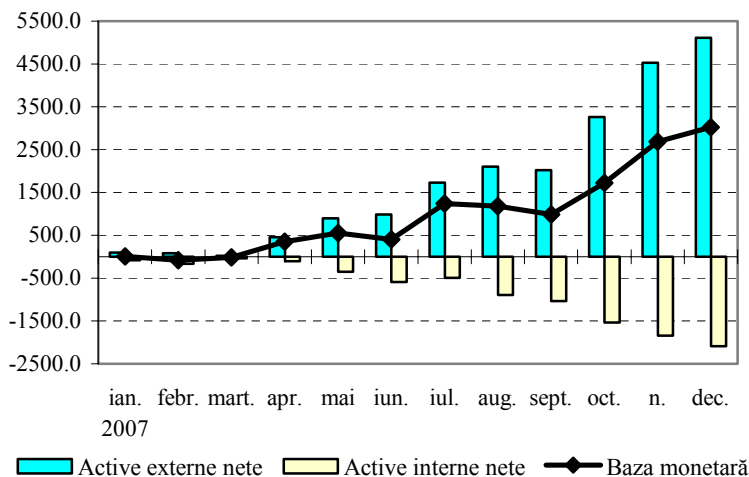
* Indice calculat prin metoda excluderii (au fost excluse produsele alimentare autohtone, combustibilul, energia electrică și gazul), în baza IPC publicat de către Biroul Național de Statistică a Republicii Moldova în „Buletinul statistic de prețuri”.

Dinamica indicatorilor monetari

Baza monetară

În anul 2007 *baza monetară** s-a majorat cu 46.4 la sută (3024.9 mil. lei) față de anul precedent și a constituit 9537.2 mil. lei la sfârșitul lunii decembrie 2007

Graficul nr. 21. Dinamica componentelor bazei monetare față de decembrie 2006 (mil. lei)

Creșterea bazei monetare a fost determinată preponderent de evoluția *activelor externe nete* ale Băncii Naționale a Moldovei, care au sporit cu 5113.6 mil. lei, sau cu 62.8 la sută față de sfârșitul anului 2006. Factorul principal care a stat la baza evoluției acestora a fost cumpărările nete de valută străină pe piața valutară interbancară efectuate în scopul neadmiterii fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb.

În același timp, *activele interne nete* s-au diminuat cu 2088.7 mil. lei, sau de 2.3 ori față de finele anului 2006, ca urmare a scăderii cererilor de plăți față de Guvern cu 1774.9 mil. lei, a cererilor de plăți ale Băncii Naționale a Moldovei față de bănci – cu 983.5 mil. lei și a creșterii altor articole cu 669.6 mil. lei.

Tabel nr. 19. Componentele bazei monetare la sfârșitul perioadei (mil. lei)

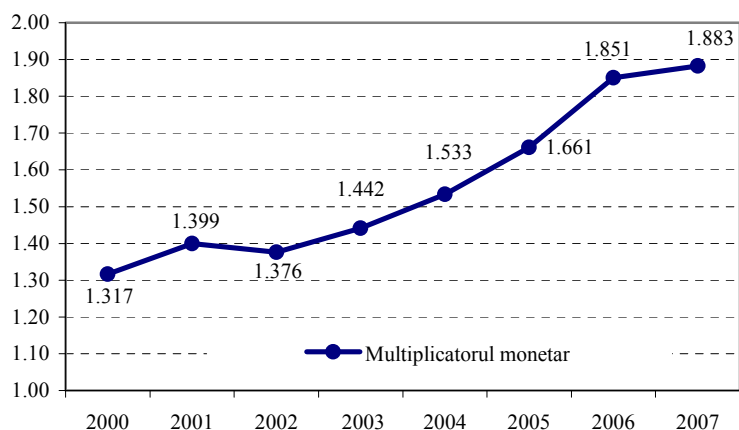
Indicatori monetari	2006	2007	Modificarea	
			Creștere relativă %	Creștere absolută mil. lei
Baza monetară	6512.3	9537.2	46.4	3024.9
Bani în circulație	5145.8	6664.9	29.5	1519.1
Rezerve bancare	1366.1	2872.2	110.2	1506.1
Rezerve obligatorii	936.1	1948.0	108.1	1011.9
Alte rezerve	430.0	924.2	114.9	494.2
Depozite ale întreprinderilor de stat	0.4	0.1	-75.0	-0.3

În structura bazei monetare la sfârșitul anului 2007 ponderea banilor în circulație s-a diminuat cu 9.1 puncte procentuale, de la 79.0 la sută până la 69.9 la sută. În același timp, ponderea rezervelor bancare a sporit de la 21.0 la sută până la 30.1 la sută. Creșterea ponderii rezervelor bancare a fost condiționată de majorarea normei rezervelor obligatorii cu 5.0 puncte procentuale (cu 649.3 mil. lei), ca urmare a hotărârii Consiliului de administrație nr. 238 din 12 septembrie 2007 și sporirii altor rezerve bancare, ca rezultat al creșterii cererii de numerar din partea economiei naționale.

Pe parcursul anului 2007 efectul de multiplicare a banilor a urmat trendul ascendent din ultimii ani, fapt ce denotă sporirea continuă a intermedierei financiare din economia națională. *Multiplicatorul monetar* (raportul dintre baza monetară medie lunară și masa

* Baza monetară include banii în circulație (în afara sistemului bancar), rezervele bancare (rezervele băncilor în lei menținute în conturile corespondente la Banca Națională a Moldovei și numerarul în casele băncilor) și depozitele la vedere ale altor organizații la Banca Națională a Moldovei.

Graficul nr. 22. Evoluția multiplicatorului monetar mediu lunar (la sfârșitul perioadei)

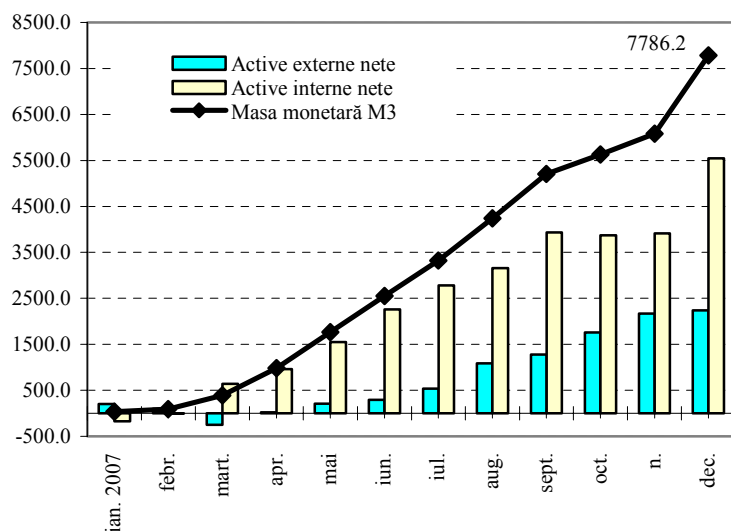
monetară medie lunară, M2) în anul 2007 s-a majorat de la 1.851 până la 1.883 (graficul nr. 22). În anul 2007 procesul de multiplicare a banilor a crescut cu ritmuri inferioare în comparație cu anii precedenți. Astfel, ritmul mediu anual al creșterii în perioada anilor 2002–2006 a constituit 8.6 la sută, iar în anul 2007 acesta a înregistrat 1.7 la sută. Acest fapt poate fi explicat prin diminuarea ritmului de creștere a masei monetare (M2) în raport cu ritmurile creșterii bazei monetare pe parcursul anului

2007. De asemenea, un alt factor care a temperat procesul de multiplicare a banilor l-a reprezentat majorarea cu un ritm superior față de anul precedent a capitalului de gradul I al băncilor (34.9 la sută în anul 2006 și 37.8 la sută în anul 2007).

Evoluția masei monetare

Masa monetară (M2)* la finele anului 2007 a constituit 18396.7 mil. lei, majorându-se cu 5911.5 mil. lei, sau cu 47.3 la sută față de finele anului 2006.

Graficul nr. 23. Dinamica componentelor masei monetare M3 față de decembrie 2006 (mil. lei)

În același timp, **masa monetară (M3)**** a crescut cu 7786.2 mil. lei, sau cu 39.8 la sută și a constituit 27344.2 mil. lei la 31 decembrie 2007.

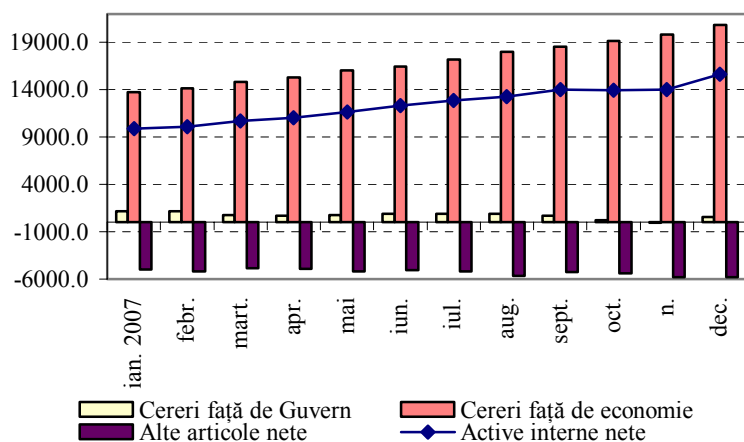
Majorarea masei monetare M3 pe parcursul anului 2007 a fost determinată de evoluția ascendentă a componentelor sale, în special, ca urmare a sporirii *activelor interne nete* ale sistemului bancar cu 5547.5 mil. lei (55.0 la sută) și *activelor externe nete* – cu 2238.7 mil. lei. (23.6 la sută) față de sfârșitul anului 2006 (graficul nr. 23). Creșterea activelor interne nete ale sistemului

bancar cu ritmuri superioare activelor externe nete a fost datorată rentabilității mai înalte la operațiunile băncilor în moneda națională față de cele în valută străină.

* Masa monetară M2 include banii în circulație (M0), depozitele în lei și instrumentele pieței monetare.

** Masa monetară M3 include masa monetară M2 și depozitele în valută străină ale rezidenților exprimate în lei.

Graficul nr. 24. Evoluția componentelor activelor interne nete ale sistemului bancar (mii lei)

Dinamica *activelor interne nete* ale sistemului bancar a fost determinată de diminuarea cu 694.7 mil. lei, sau cu 54.6 la sută a *cererii de plăți față de Guvern* și majorarea cu 7116.0 mil. lei (51.7 la sută) a *cererii de plăți față de economie*. Ca urmare a majorării capitalului de gradul I al băncilor cu ritmuri superioare față de anul 2006 s-a modificat structura activelor interne nete ale sistemului bancar. Astfel, la finele anului 2007 ponderea cererii de plăți față de guvern s-a diminuat cu 8.9 puncte procentuale și a constituit 3.7 la sută

din activele interne nete ale sistemului bancar, cererea de plăți față de economie s-a micșorat cu 2.9 puncte procentuale și a atins nivelul de 133.5 la sută din totalul activelor interne nete, iar *alte articole nete* din activele interne nete ale sistemului bancar au sporit cu 11.8 puncte procentuale, constituind la finele anului 2007 minus 37.2 la sută din total.

Majorarea activelor externe nete ale sistemului bancar pe parcursul anului 2007 a fost determinată de majorarea *rezervelor internaționale nete ale sistemului bancar* cu 2343.7 mil. lei și diminuarea *altor active externe* (convertibile și neconvertibile) cu 105.0 mil. lei. La finele anului 2007, ca urmare a sporirii atractivității operațiunilor în moneda națională, structura rezervelor internaționale nete ale sistemului bancar s-a modificat esențial. Astfel, *rezervele internaționale nete ale Băncii Naționale a Moldovei* au sporit cu 5121.6 mil. lei față de finele anului 2006 și au atins nivelul de 13280.3 mil. lei, iar *rezervele internaționale nete ale băncilor* s-au diminuat cu 2777.9 mil. lei, cifrându-se la sfârșitul anului 2007 la minus 1425.4 mil. lei.

În aceste condiții rezervele internaționale nete ale Băncii Naționale a Moldovei în structura activelor externe nete ale

Tabelul nr. 20. Componentele masei monetare la sfârșitul perioadei (mil. lei)

Perioada	2006	2007	Creștere, %	Creștere absolută
Masa monetară (M3)	19558.0	27344.2	39.8	7786.2
Masa monetară (M2)	12485.2	18396.7	47.3	5911.5
Banii în circulație (M0)	5145.8	6664.9	29.5	1519.1
Depozitele	14397.2	20661.9	43.5	6264.7
în lei	7324.4	11714.5	59.9	4390.1
în valută străină	7072.8	8947.4	26.5	1874.6
Instrumentele pieței monetare	15.0	17.3	15.3	2.3

sistemului bancar au sporit față de sfârșitul anului 2006 cu 27.3 puncte procentuale, constituind 113.5 la sută din total.

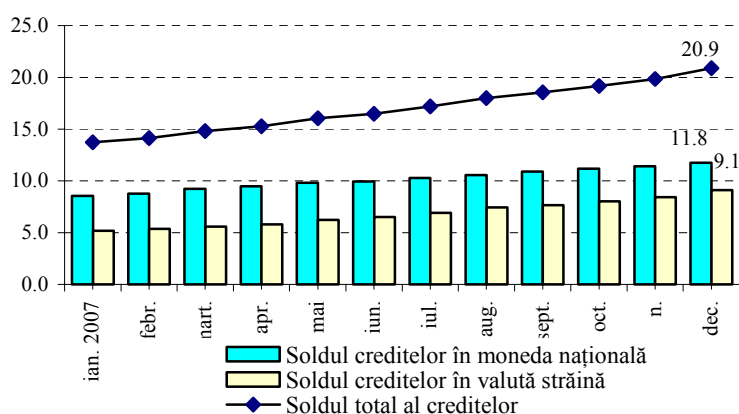
Analiza componentelor pasive ale masei monetare (M3) denotă că majorarea acesteia cu 39.8 la sută a fost determinată, în special, de creșterea semnificativă a depozitelor în moneda națională, care au contribuit cu 56.4 la sută la creșterea masei monetare M3. Depozitele în valută străină și banii în circulație au contribuit cu 24.1 la sută și 19.5 la sută respectiv, din ritmul creșterii masei monetare M3.

Astfel, la sfârșitul anului 2007 în comparație cu anul 2006 ponderea depozitelor în moneda națională în volumul masei monetare M3 a sporit cu 5.4 puncte procentuale, cifrându-se la 42.8 la sută, iar ponderea depozitelor în valută străină și a banilor în circulație s-a diminuat cu 3.5 și 1.9 puncte procentuale, constituind 32.7 și 24.4 la sută, respectiv.

Banii în circulație

Banii în circulație (M0) în anul 2007 s-au majorat cu 29.5 la sută (1519.1 mil. lei) față de anul precedent, totalizând 6664.9 mil. lei la finele lunii decembrie 2007. Ritmul mediu lunar al creșterii banilor în circulație a constituit 2.3 la sută. Pe parcursul anului 2007 banii în circulație au avut un trend diferit față de anii precedenți, evidențiindu-se o creștere semnificativă a acestora în luna decembrie (creștere de 9.9 la sută, sau cu 599.6 mil. lei față de luna noiembrie 2007). Structura eliberărilor de numerar ale instituțiilor financiare în anul 2007 a fost diferită de anul 2006 indicând o sporire semnificativă a cererii de numerar din partea economiei naționale, în special pentru plata dividendelor, veniturilor, amortizarea și cumpărarea valorilor mobiliare de stat (2.3 ori), achiziționarea produselor agricole (54.5 la sută), burse (40.7 la sută) și cumpărarea valutei străine de la persoane fizice (31.6 la sută).

Graficul nr. 25. Evoluția creditelor în economie (mld. lei)

Piața creditelor

Evoluția pieței creditelor în anul 2007 a fost determinată printr-o creștere sporită de credite din partea economiei naționale. **Soldul total al creditelor acordate în economie*** a însumat 20883.8 mil. lei la finele anului 2007, majorându-se cu 51.7 la sută, sau cu 7116.0 mil. lei (graficul nr. 25).

Tabelul nr. 21. Structura creditelor pe ramuri (mil. lei)

	La data de 31.12.2006	Ponderea în 2006 (%)	La data de 31.12.2007	Ponderea în 2007 (%)	Creșterea absolută	Creșterea (%)
Credite agriculturii și industriei alimentare	2643.4	19.2	2918.7	14.0	275.3	10.4
Credite pentru imobil, construcție și dezvoltare	1502.2	10.9	2692.9	12.9	1190.7	79.3
Credite de consum	1302.6	9.5	2962.2	14.2	1659.6	de 2.3 ori
Credite industriei energetice și a combustibilului	205.7	1.4	427.8	2.0	222.1	de 2.1 ori
Credite industriei/comerțului	6923.9	50.3	10235.9	49.0	3312.0	47.8
Credite pentru construcția drumurilor și transportare	478.4	3.5	469.4	2.2	-8.9	-1.9
Alte credite	711.6	5.2	1176.8	5.6	465.2	65.4
Total	13767.8	100.0	20883.8	100.0	7116.0	51.7

Pe parcursul anului, creșterea sporită de credite s-a manifestat în sectorul industriei și comerțului (în creștere cu 47.8 la sută, sau cu 3312.0 mil. lei), care au deținut o pondere de 49.0 la sută din totalul creditelor. În același timp, dezvoltarea pieței financiare a condus la

* Conform metodologiei FMI, din totalul creditelor în economie (inclusiv dobânda calculată la credite) sunt excluse creditele interbancare și creditele acordate Guvernului.

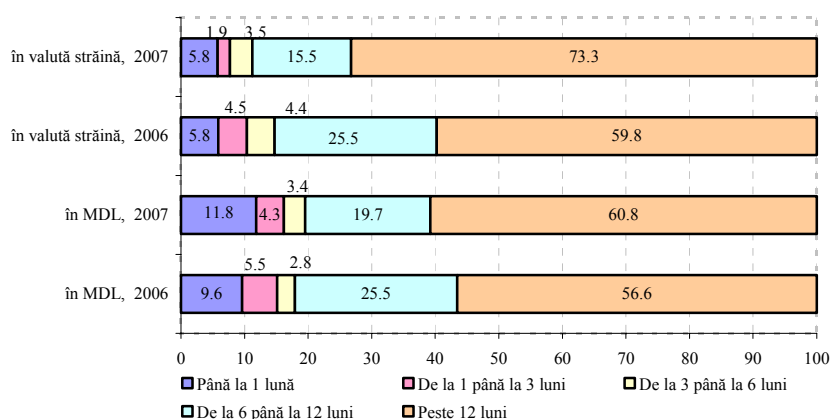
creșterea creditelor de consum de 2.3 ori (cu 1659.6 mil. lei) și a creditelor pentru imobil, construcție și dezvoltare cu 79.3 la sută (cu 1190.7 mil. lei), ale căror ponderi au constituit, respectiv, 14.2 și 12.9 la sută (tabelul nr. 21).

Soldul creditelor în moneda națională a înregistrat o creștere cu 3259.9 mil. lei (38.3 la sută), până la 11768.9 mil. lei, ceea ce reprezintă 56.4 la sută din totalul creditelor bancare.

Volumul creditelor acordate în moneda națională a crescut cu 41.8 la sută și a însumat 14515.2 mil. lei, comparativ cu creșterea de 13.4 la sută înregistrată în anul precedent.

Creditele au început să fie acordate pe o perioadă mai îndelungată, evidențiindu-se creșterea

Graficul nr. 26. Structura creditelor pe termene (%)

ponderii creditelor pe termene de peste 12 luni (de la 56.6 la sută în anul 2006 până la 60.8 la sută în anul 2007), în timp ce ponderea creditelor pe termene de la 6 până la 12 luni s-a diminuat cu 5.8 puncte procentuale, până la nivelul de 19.7 la sută în anul 2007, ceea ce reflectă continuarea procesului finanțării pe termen mediu și lung a economiei naționale.

Soldul creditelor în valută străină a constituit 9114.9 mil. lei (805.3 mil. USD) la finele anului 2007 și a crescut cu 3856.1 mil. lei (397.8 mil. USD), sau cu 73.3 la sută.

Volumul creditelor acordate în valută străină s-a cifrat la 11971.8 mil. lei, în creștere cu 88.4 la sută față de anul anterior. Echivalentul acestora în valută străină a crescut cu 502.6 mil. USD (de 2.0 ori) și a constituit 986.5 mil. USD.

În perioada de referință creditele în valută străină acordate pe o perioadă mai îndelungată (de peste 12 luni) și-au menținut cota superioară (73.3 la sută din total), majorându-se cu 433.5 mil. USD.

Rata medie anuală ponderată a dobânzii la creditele acordate în moneda națională a crescut neesențial, cu 0.67 puncte procentuale, de la 18.18 la sută în anul 2006 până la 18.85 la sută în anul 2007.

Dinamica ratelor dobânzilor la creditele acordate în valută străină pe parcursul anului gestionar a fost relativ stabilă, **rata medie ponderată anuală la creditele acordate în valută străină** micșorându-se de la 11.06 la sută în anul 2006 până la 10.88 la sută în anul 2007.

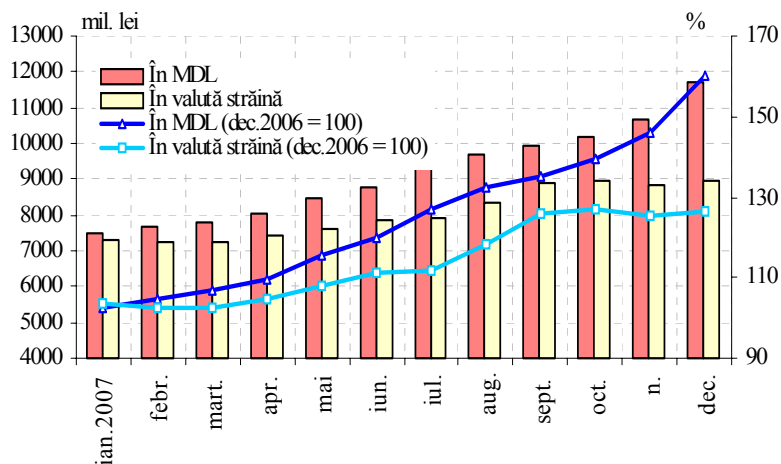
Piața depozitelor

Soldul depozitelor* în sistemul bancar a totalizat la finele anului 2007 un volum de 20661.9 mil. lei, depășind cu 43.5 la sută (6264.7 mil. lei) nivelul anului precedent (graficul nr. 27).

* Conform metodologiei FMI, din totalul depozitelor în sistemul bancar sunt excluse mijloacele băncilor comerciale și ale altor instituții financiare, conturile bugetului de stat, mijloacele extrabugetare, depozitele persoanelor fizice și juridice nerezidente.

Creșterea soldului total al depozitelor a fost generată de ambele componente, cea în moneda națională având o dinamică mai accelerată (59.9 la sută) comparativ cu cea în valută străină (26.5 la sută).

Graficul nr. 27. Evoluția depozitelor în anul 2007

Totodată, creșterea depozitelor în moneda națională în anul 2007 (cu 4390.1 mil. lei, sau cu 59.9 la sută) până la nivelul de 11714.5 mil. lei a fost mai mare decât în anul 2006 (cu 770.1 mil. lei, sau cu 11.7 la sută).

Depozitele la termen în moneda națională, cu o pondere de 27.3 la sută în totalul masei monetare (M3), au sporit cu 77.4 la sută, până la

7455.9 mil. lei. Creșterea acestora s-a datorat, în special, depozitelor persoanelor fizice, care au crescut cu 78.1 la sută (2769.6 mil. lei) față de finele anului 2006.

Soldul depozitelor în valută străină ale rezidenților, exprimat în lei, a însumat 8947.4 mil. lei (echivalentul a 790.5 mil. USD), sporind cu 1874.6 mil. lei, ceea ce reprezintă 29.9 la sută din creșterea anuală a depozitelor în sistemul bancar.

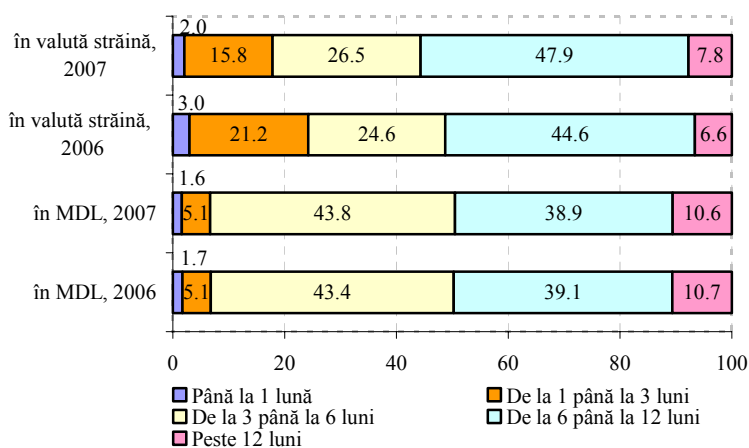
Soldul depozitelor la termen în valută străină ale rezidenților a sporit cu 37.3 la sută, până la 6717.7 mil. lei. Exprimate în dolari SUA, acestea s-au majorat cu 214.3 mil. USD și au constituit 593.5 mil. USD la finele anului 2007. Totodată, 88.4 la sută din această creștere le-a revenit **depozitelor la termen în valută străină ale persoanelor fizice**, care au sporit cu 37.6 la sută (189.5 mil. USD) față de finele anului 2006.

Ca urmare, ponderea depozitelor în valută străină în structura depozitelor totale a scăzut cu 5.8 puncte procentuale, astfel condiționând scăderea nivelului dolarizării depozitelor de la 49.1 la sută în decembrie 2006 până la 43.3 la sută în decembrie 2007.

Volumul depozitelor la termen atrase de bănci în anul de raportare a constituit 21053.6 mil. lei, majorându-se cu 54.0 la sută în comparație cu anul 2006. În anul 2007 a fost înregistrată

o majorare semnificativă a ritmurilor de creștere a volumelor depozitelor atrase la termen în moneda națională (70.9 la sută în anul 2007 față de creșterea cu 5.3 la sută în anul 2006), până la un volum de 10154.6 mil. lei. În structură, ca și în anul precedent, segmentul de bază (43.8 la sută) a fost reprezentat de depunerile pe termene de la 3 până la 6 luni, urmate de cele pe termene de la 6 până la 12 luni, a căror pondere a

Graficul nr. 28. Structura depozitelor la termen atrase în MDL și în valută străină (%)

scăzut cu 0.2 puncte procentuale, până la 38.9 puncte procentuale.

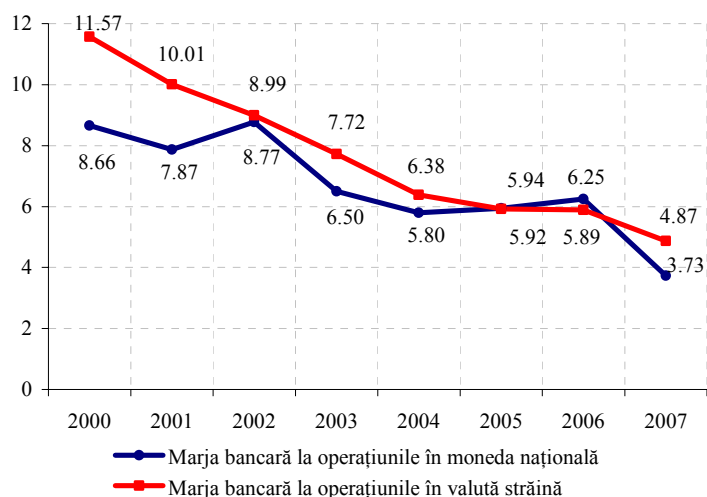
Volumul depozitelor la termen în valută străină atrase în anul 2007 s-a majorat cu 3167.1 mil. lei (41.0 la sută), până la un total de 10899.0 mil. lei. Din totalul depozitelor la termen în valută străină 87.4 la sută au fost deținute de depunerile persoanelor fizice. Conform termenelor de atragere, în structura depozitelor în valută străină dominante au fost depozitele pe termene de la 6 până la 12 luni, care au constituit 5224.0 mil. lei, sau 47.9 la sută din total (în creștere cu 1772.8 mil. lei), fiind urmate de cele pe termene de la 3 până la 6 luni cu o pondere de 26.5 la sută (în creștere cu 1.9 puncte procentuale comparativ cu anul precedent).

Rata medie anuală a dobânzii la depozitele la termen atrase în moneda națională s-a majorat cu 3.20 puncte procentuale față de anul 2006, constituind 15.13 la sută în anul 2007.

Rata medie anuală la depozitele la termen în valută străină a sporit cu 0.84 puncte procentuale comparativ cu nivelul anului precedent, alcătuind 6.01 la sută.

Pe parcursul anului 2007 marja bancară (diferența dintre rata medie la credite și depozite) a continuat trendul descendent înregistrat în perioada anilor 2000-2006. Astfel, marja bancară

Graficul nr. 29. Evoluția marjei bancare la operațiunile în moneda națională și în valută străină (puncte procentuale)

aferentă operațiunilor în moneda națională a scăzut cu 2.52 puncte procentuale, până la nivelul de 3.73 puncte procentuale, iar cea asociată tranzacțiilor în valută străină s-a redus cu 1.02 puncte procentuale, constituind 4.87 puncte procentuale în anul 2007 (graficul nr. 29). De menționat că, în anul 2007 ritmul de scădere a marjei bancare a fost mult mai accelerat față de ritmul mediu de diminuare a acesteia din anii precedenți. În anii 2000-2006 ritmul mediu de scădere a marjei bancare la operațiunile în moneda națională a constituit 4.5 la sută și la

cele în valută străină 10.5 la sută, iar în anul 2007 marja bancară la operațiunile în monedă națională s-a diminuat cu 40.3 la sută și la cele în valută străină cu 17.3 la sută.

Instrumentele politicii monetare

Pe parcursul anului 2007 piața monetară a continuat să fie caracterizată prin intrări de valută străină și prin efectuarea emisiei în cazul procurării acesteia de către Banca Națională a Moldovei.

În scopul îndeplinirii obiectivului său fundamental – menținerea stabilității prețurilor, Banca Națională a Moldovei a întreprins măsuri de gestionare a lichidității prin sterilizarea lichidităților excesive. Pentru a eficientiza operațiunile de sterilizare au fost operate modificări în politica ratelor dobânzii și în norma rezervelor obligatorii.

Politica ratelor dobânzilor

Pe parcursul anului 2007 Banca Națională a Moldovei a promovat o politică a ratelor prudentă, reacționând adecvat la evoluția ratei inflației și la modificările indicatorilor macroeconomici.

Politica ratelor promovată de Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului a avut scopul de a influența nivelul lichidităților din sistemul bancar la un nivel care să asigure stabilitatea prețurilor. Această politică s-a bazat pe principiul menținerii ratei de bază la un nivel real pozitiv, iar ratele la principalele operațiuni de politică monetară să fie ancorate la rata de bază.

Inversarea trendului inflației înregistrat în primul trimestru al anului 2007 a permis Băncii Naționale a Moldovei diminuarea ratelor dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară în prima jumătate a anului, după care în a doua jumătate a anului, ca urmare a schimbării trendului inflației, ratele dobânzilor au fost majorate.

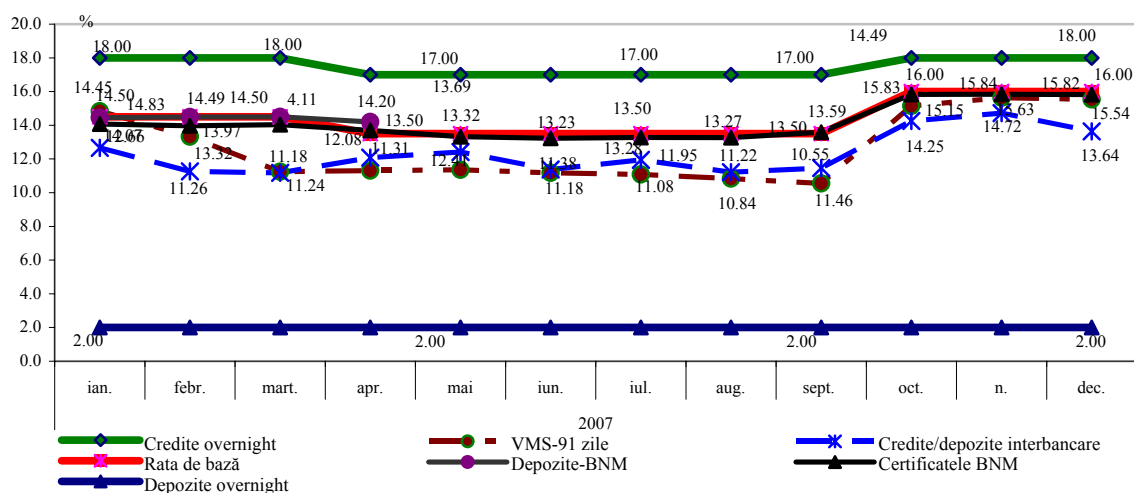
Tabelul nr. 22. Ratele dobânzilor la instrumentele monetare

Data intrării în vigoare a deciziei	Decizia
20 aprilie 2007	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază a fost diminuată de la 14.5 până la 13.5 la sută anual; – Rata la creditele overnight a fost diminuată de la 18.0 până la 17.0 la sută anual; – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual.
3 august 2007	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de 13.5 la sută anual; – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 17.0 la sută anual; – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual.
26 septembrie 2007	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază a fost majorată de la 13.5 până la 16.0 la sută anual; – Rata la creditele overnight a fost majorată de la 17.0 până la 18.0 la sută anual; – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual.
9 noiembrie 2007	<ul style="list-style-type: none"> – Rata de bază se menține la nivelul de 16.0 la sută anual; – Rata la creditele overnight se menține la nivelul de 18.0 la sută anual; – Rata la depozitele overnight se menține la nivelul de 2.0 la sută anual.

Astfel, în luna aprilie 2007 Banca Națională a Moldovei a diminuat rata de bază cu 1.0 punct procentual, stabilind-o în mărime de 13.5 la sută. Evoluția ulterioară a indicatorilor macroeconomici a permis Băncii Naționale menținerea ratelor la același nivel pe o perioadă de 5 luni.

În luna septembrie 2007, ca urmare a creșterii ratei inflației sub impactul majorării prețurilor la produsele alimentare, drept consecință a condițiilor climaterice dezavantajoase și a majorării prețurilor la resursele energetice pe piața mondială și a creșterii înalte a indicatorilor monetari, Banca Națională a Moldovei a majorat rata de bază cu 2.5 puncte procentuale, până la 16.0 la sută anual. Concomitent, a fost majorată cu un punct procentual și rata la creditele overnight.

Graficul nr. 30. Evoluția coridorului ratelor dobânzilor în anul 2007

Concomitent cu majorarea ratei de bază, Banca Națională a Moldovei a majorat (la finele lunii septembrie) și nivelul ratelor aplicate la operațiunile de sterilizare a lichidităților.

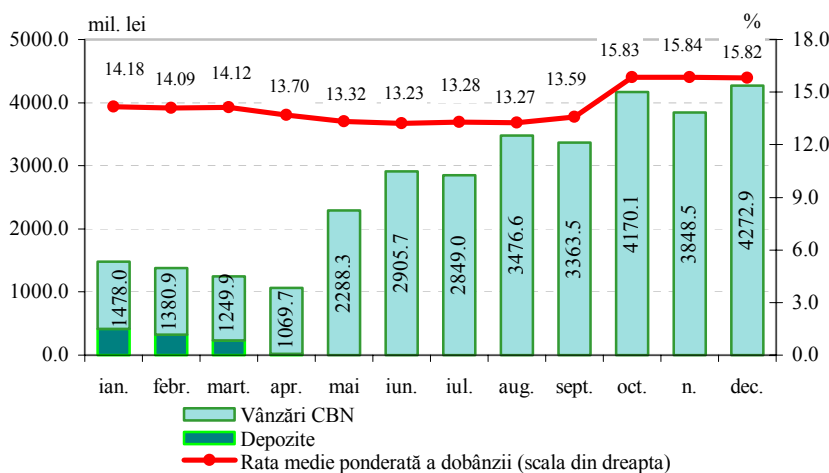
Ratele de dobândă la facilitățile permanente oferite băncilor de BNM au îndeplinit rolul de limite ale coridorului ratelor dobânzilor pe piața monetară interbancară. Totodată, de menționat că evoluția ratelor pe piața monetară interbancară a corespuns impulsurilor transmise de BNM.

Rata de bază la creditele pe termen lung a fost menținută pe parcursul anului 2007 la nivelul de 10.5 la sută anual.

Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de gestionare a lichidității

Operațiunile de piață deschisă au continuat să reprezinte în anul 2007 principalele instrumente de gestionare a lichidității. Pe parcursul anului gestionar Banca Națională a Moldovei a efectuat următoarele modificări în aplicarea principalelor instrumente de gestionare a lichidităților: a fost suspendată începând cu trimestrul II, 2007 atragerea de depozite de la bănci; sterilizarea excesului de lichiditate

Graficul nr. 31. Operațiunile de sterilizare a BNM pe piața monetară în anul 2007

s-a realizat preponderent prin intermediul licitațiilor de vânzare a certificatelor Băncii Naționale a Moldovei; la licitațiile de vânzare a CBN au fost acceptate și băncile care nu sunt dealeri primari pe piața valorilor mobiliare de stat; Banca Națională a Moldovei a încetat să anunțe volumele licitațiilor, fiind anunțat numai prețul minim acceptat; au fost acceptate integral cererile băncilor; scadența operațiunilor de sterilizare a fost redusă, fiind

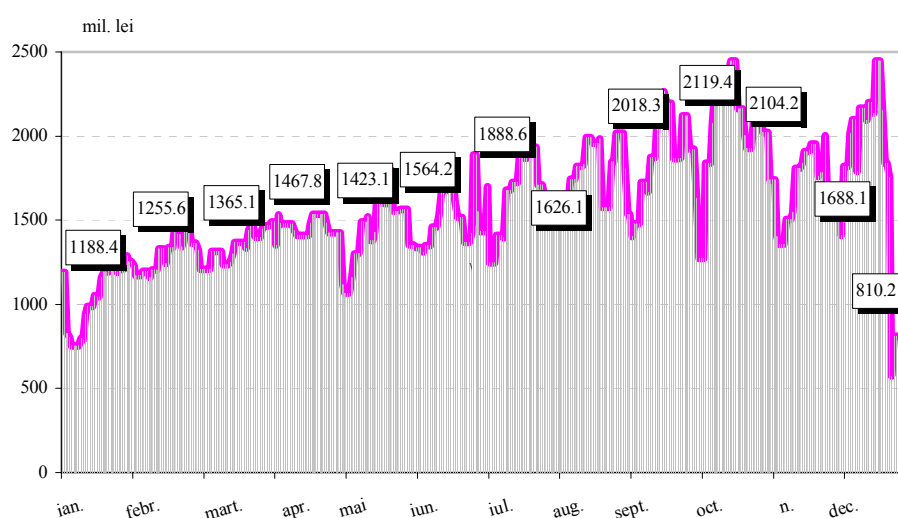
intensificată frecvența operațiunilor.

Totodată, de menționat că, pe lângă factorii enumerați, anume majorarea ratei la operațiunile de sterilizare a condiționat creșterea semnificativă a volumului operațiunilor de sterilizare.

Soldul mediu zilnic al operațiunilor de piață deschisă ale Băncii Naționale a Moldovei a fost menținut la nivelul de 1587.2 mil. lei față de 970.8 mil. lei în anul 2006.

În anul 2007 soldul zilnic al operațiunilor de sterilizare a lichidităților a atins valori majore, nivelul maxim fiind înregistrat în luna octombrie – 2448.3 mil. lei. La finele lunii decembrie soldul operațiunilor de sterilizare a scăzut până la valoarea de 810.2 mil. lei, ca urmare a

Graficul nr. 32. Soldul operațiunilor de sterilizare efectuate de BNM în anul 2007

transferului soldului conturilor Casei Naționale de Asigurări Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și al bugetelor unităților administrativ-teritoriale în contul unic al Trezoreriei de stat la Banca Națională a Moldovei (graficul nr. 32).

În primele trei luni ale anului Banca Națională a Moldovei a efectuat operațiuni de sterilizare la rate de peste 14.0 la sută anual. Începând cu luna

aprilie, Banca Națională a Moldovei a diminuat concomitent cu rata de bază și ratele maxime acceptate la operațiunile sale, care în următoarele 6 luni s-au plasat sistematic la nivelul de cca 13.0 la sută anual. În ultimele trei luni ale anului 2007 Banca Națională a Moldovei a anunțat noi nivele ale ratelor de sterilizare – de 15.79, 15.84 și 15.90 la sută anual pentru scadențele de 7, 14 și 28 zile, care s-au menținut până la finele anului 2007.

Media lunară a ratelor de dobândă la operațiunile de sterilizare a variat de la nivelul minim de 13.23 la sută anual înregistrat în luna iunie, până la nivelul de 15.84 la sută anual înregistrat în luna noiembrie 2007.

Rata medie ponderată anuală a operațiunilor de sterilizare s-a cifrat la 14.40 la sută anual, față de 9.62 la sută în anul 2006.

Costul total suportat de Banca Națională a Moldovei la sterilizarea excesului de lichiditate a constituit 226.7 mil. lei în anul gestionar.

Operațiuni de vânzare a CBN

Pe parcursul anului 2007 Banca Națională a Moldovei treptat a intensificat frecvența licitațiilor de CBN, desfășurând la începutul anului săptămânal câte 2 licitații pe scadențe de 14 și 28 zile, iar începând cu luna mai 2007 Banca Națională a Moldovei a trecut la emiterea săptămânală a CBN pe trei scadențe, incluzând și CBN cu scadența de 7 zile.

CertIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI AU FOST PLASATE PRIN INTERMEDIUL A 144 LICITAȚII ORGANIZATE DE BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI ÎN CADRUL CĂRORA CERERILE BĂNCILOR AU FOST ACCEPTATE ÎN VOLUM INTEGRAL. RATA MEDIE NOMINALĂ A DOBÂNZII LA CBN EMISE PRIN ACESTE LICITAȚII A VARIAT PE PARCURSUL ANULUI DE LA NIVELUL MINIM DE 12.79 LA SUTĂ ANUAL ÎNREGISTRAT ÎN LUNA IANUARIE, PÂNĂ LA NIVELUL MAXIM DE 15.90 LA SUTĂ ANUAL ÎNREGISTRAT PE PARCURSUL TRIMESTRULUI IV, 2007.

Rata medie a dobânzii la CBN emise în anul 2007 s-a cifrat la 14.40 la sută anual, termenul mediu constituind 16 zile.

Soldul certificatelor Băncii Naționale a Moldovei aflate în circulație la 31 decembrie 2007 a constituit 810.2 mil. lei la prețul de cumpărare.

Operațiuni de depozit

Începând cu luna aprilie 2007 Banca Națională a Moldovei a renunțat la atragerea depozitelor de la bănci prin intermediul licitațiilor în favoarea unui instrument mai lichid – certificatele Băncii Naționale a Moldovei.

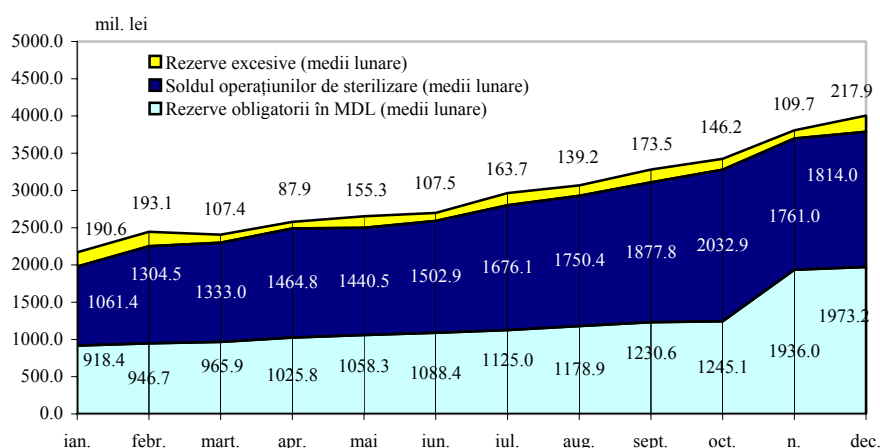
Pe parcursul lunilor ianuarie – martie 2007 au fost efectuate 12 licitații de depozit. Volumul licitat a constituit 1040.0 mil. lei, suma cererilor băncilor la licitațiile de depozit a însumat 1002.5 mil. lei, fiind inferioară volumului licitat cu 37.5 mil. lei, sau cu 3.6 la sută, iar volumul cererilor acceptate a constituit 986.0 mil. lei.

Rata medie ponderată la depozitele acceptate în primul trimestru al anului 2007 s-a cifrat la 14.47 la sută anual, majorându-se cu 7.26 puncte procentuale față de rata din anul precedent. Scadența medie a plasamentelor a fost de circa 69 zile, superioară celei de 62 zile consemnată în anul precedent.

Rezerve obligatorii

Pe parcursul anului 2007, rezervele obligatorii constituite de bănci în lei moldovenești au fost utilizate ca instrument suplimentar al politicii monetare în scopul diminuării nivelului lichidității excesive din sistem (graficul nr. 33).

Graficul nr. 33. Dinamica operațiunilor de politică monetară și a excesului de lichiditate în conturile LORO ale bancilor în anul 2007

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2007 Banca Națională a Moldovei a menținut norma rezervelor obligatorii în mărime de 10.0 la sută din nivelul mijloacelor atrase de bănci.

În condițiile intensificării presiunilor inflaționiste, concomitent cu majorarea ratei de bază, Banca Națională a Moldovei a recurs la ajustarea normei rezervelor minime

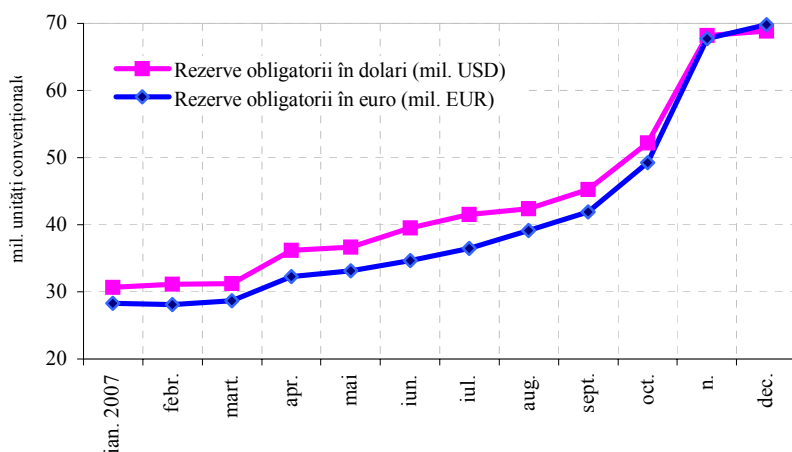
obligatorii. Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei la ședința din 12

septembrie 2007 a decis majorarea eșalonată a normei rezervelor obligatorii în valută liber convertibilă cu 5.0 puncte procentuale, stabilind-o în proporție de 13.0 la sută din baza de calcul – începând cu perioada de urmărire a mijloacelor atrase de către bănci 16 – 31 octombrie 2007 și de 15.0 la sută din baza de calcul – începând cu perioada de urmărire a mijloacelor atrase 1–15 noiembrie 2007.

Totodată, pentru a diminua presiunile inflaționiste a fost majorată și norma rezervelor obligatorii în lei moldovenești, de la 10.0 până la 15.0 la sută, începând cu perioada de aplicare 1–15 noiembrie 2007.

Majorarea normei rezervelor obligatorii în lei moldovenești a permis sterilizarea suplimentară a lichidității excesive, având drept scop inversarea trendului inflației.

Graficul nr. 34. Evoluția rezervelor obligatorii în USD și în euro pe parcursul anului 2007

Concomitent majorarea normei rezervelor obligatorii în valută liber convertibilă a stimulat temperarea situației pe piața valutară.

La 31 decembrie 2007 suma rezervelor obligatorii menținute de bănci în lei moldovenești s-a cifrat la 1998.4 mil. lei, sporind de 2.1 ori comparativ cu rezervele obligatorii menținute de bănci la sfârșitul lunii decembrie 2006.

Rezervele obligatorii menținute de bănci în valută liber convertibilă la 31 decembrie 2007 au însumat 67.8 mil. dolari SUA și 69.3 mil. euro, majorându-se cu 37.7 mil. dolari SUA și 45.4 mil. euro, sau de 2.3 și 2.9 ori, respectiv, comparativ cu volumul acestora la sfârșitul lunii decembrie 2006 (graficul nr. 34).

Facilitățile permanente

Regimul de funcționare a facilităților permanente (depozite și credite overnight), stabilit de Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2007, a permis băncilor gestionarea eficientă a lichidităților proprii și a oferit Băncii Naționale o flexibilitate în realizarea politicii monetare.

Facilitatea de depozit overnight

Începând cu luna aprilie 2007 facilitatea de depozit overnight a fost permanent disponibilă pentru utilizare de către bănci. În condițiile persistenței excesului de lichiditate din sistemul bancar, pe ansamblul anului 2007 băncile au recurs frecvent la facilitatea de depozit overnight.

În anul 2007 plasamentele overnight, calculate ca sold mediu zilnic, au constituit 67.3 mil. lei. Variind neuniform pe parcursul anului, nivelul minim al soldului mediu zilnic a fost înregistrat în luna aprilie (10.0 mil. lei), iar maxim – în luna decembrie (132.6 mil. lei).

Facilitatea de credit overnight

În condițiile excesului sporit de lichiditate urmărit în sistemul bancar în anul de referință, facilitatea de credit overnight n-a fost utilizată frecvent de către bănci. Doar în luna aprilie și, parțial în lunile mai și octombrie, pe fondul reducerii excesului de lichiditate din sistemul bancar sub influența unor factori sezonieri, unele bănci au apelat la credite overnight. Volumul creditelor overnight acordate băncilor de Banca Națională a Moldovei în anul 2007 a însumat 432.1 mil. lei, media zilnică constituind cca 1.2 mil. lei.

Monitorizarea datoriei creditoare

Banca Națională a Moldovei în anul 2007 a continuat monitorizarea creditelor acordate băncilor în anii 1992–2002 pentru creditarea cooperativelor de construcție a locuințelor în baza unor hotărâri ale Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova.

În anul 2007 soldul creditelor acordate băncilor s-a diminuat cu 17.7 la sută, înregistrând la finele anului 33.5 mil. lei.

Volumul creditelor achitate pe parcursul anului a însumat 7.2 mil. lei, inclusiv înainte de termen au fost rambursate 6.7 mil. lei, sau 93.1 la sută din suma creditelor achitate în anul 2007.

Relațiile Băncii Naționale a Moldovei cu Guvernul Republicii Moldova

Datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei

În anul 2007 gestionarea datoriei interne a statului a fost efectuată de către Banca Națională a Moldovei în baza Legii bugetului de stat pe anul 2007 nr. 348–XVI din 23.11.2006 cu modificările ulterioare, Legii cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat nr. 419–XVI din 22.12.2006 și Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548–XIII din 21 iulie 1995.

Datoria statului contractată de la Banca Națională a Moldovei la 31 decembrie 2007 s-a cifrat la 2332.2* mil. lei și este constituită din datoria la împrumuturile contractate anterior de la Banca Națională a Moldovei în sumă de 1932.2 mil. lei și din datoria reprezentată prin valori mobiliare de stat în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei în mărime de 400.0 mil. lei (la prețul de cumpărare).

Datoria statului contractată anterior de la Banca Națională a Moldovei la finele anului 2007

Tabelul nr. 23. Dinamica datoriei de stat contractate de la Banca Națională a Moldovei (mil. lei)

Destinația	Sold la 31.12.2006	Împrumuturi achitate în anul 2007	Sold la 31.12.2007	Pondere %
Împrumuturi contractate anterior de la BNM:				
- pentru onorarea datoriei externe	1510.9	160.0	1350.9	57.9
- pentru finanțarea deficitului bugetului de stat	261.5	–	261.5	11.2
- pentru răscumpărarea în termen a VMS	319.8	–	319.8	13.7
Total împrumuturi	2092.2	160.0	1932.2	
VMS în portofoliul BNM	400.0	–	400.0	17.2
Total datoria statului către BNM	2492.2	160.0	2332.2	100.0

s-a diminuat cu 160.0 mil. lei, sau cu 6.4 la sută comparativ cu sfârșitul anului 2006, ca rezultat al rambursării de către Ministerul Finanțelor a împrumuturilor în conformitate cu

* fără dobânda calculată

prevederile Legii bugetului de stat pe anul 2007.

Reperfectarea împrumuturilor

În anul 2007 Banca Națională a Moldovei, în baza Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei și Legii bugetului de stat pe anul 2007, a reperfectat împrumuturile statului acordate anterior în condițiile obținerii în calitate de gaj a valorilor mobiliare de stat negociabile la dobânda pieței, pe termen de 91 de zile, la rata de piață a dobânzii cu valoarea cuprinsă între 10.45 până la 15.76 la sută anual.

La 31 decembrie 2007 rata medie ponderată la portofoliul de împrumuturi s-a cifrat la 15.42 la sută anual, față de 9.26 la sută anual la 31 decembrie 2006.

La 12 septembrie 2007 de către Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor a fost aprobat Planul de convertire a împrumuturilor de stat contractate de la Banca Națională a Moldovei în valori mobiliare de stat, care prevede convertirea împrumuturilor în VMS pe parcursul trimestrului I, 2008.

Portofoliul valorilor mobiliare de stat al Băncii Naționale a Moldovei

Reemisiunile valorilor mobiliare de stat din portofoliul propriu al Băncii Naționale a Moldovei efectuate pe parcursul anului 2007 au fost efectuate la scadența de 91 zile. Ratele dobânzii la titlurile emise au evoluat de la 10.45 la sută anual înregistrată în luna septembrie până la 15.76 la sută anual înregistrată în luna octombrie 2007, media anuală constituind 12.78 la sută anual.

Rata medie ponderată a dobânzii la valorile mobiliare de stat deținute în portofoliu la 31 decembrie 2007 a înregistrat nivelul de 15.60 la sută anual, fiind cu 6.64 puncte procentuale peste nivelul înregistrat la finele lunii decembrie 2006.

Depozitele statului plasate la Banca Națională a Moldovei

În anul 2007 Ministerul Finanțelor a plasat la Banca Națională a Moldovei depozite în lei moldovenești, pe termen de la o lună până la un an, în conformitate cu prevederile Acordului dintre Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor din 12 decembrie 2006.

Rata medie ponderată la depozitele plasate pe parcursul anului 2007 a înregistrat nivelul de 11.83 la sută anual.

La 31 decembrie 2007 soldul depozitelor plasate a constituit 367.0 mil. lei. Rata medie ponderată la depozitele în sold a constituit 15.0 la sută anual, iar termenul mediu la depozitele Ministerului Finanțelor fiind de 301 zile.

Piața monetară

Piața monetară interbancară

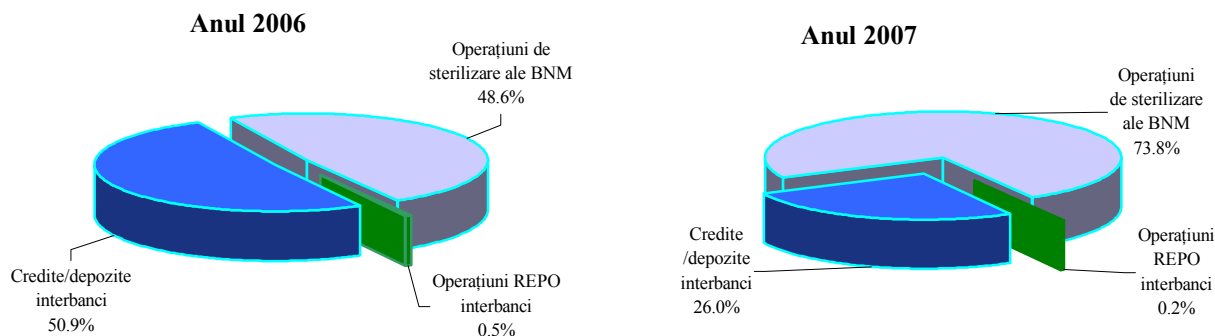
Rulajul pe piața monetară interbancară a atins în anul 2007 nivelul de 43805.2 mil. lei, sporind de 2.2 ori comparativ cu anul precedent. Creșterea semnificativă s-a datorat intensificării operațiunilor cu Banca Națională a Moldovei, volumul tranzacțiilor pe acest segment constituind 32353.1 mil. lei, sau 73.8 la sută din totalul rulajului pieței interbancare, comparativ cu ponderea de 48.6 la sută, consemnată în anul 2006.

Volumul tranzacțiilor pe segmentul interbancar a însumat 11452.1 mil. lei, majorându-se cu

1087.1 mil. lei, sau cu 10.5 la sută față de anul 2006.

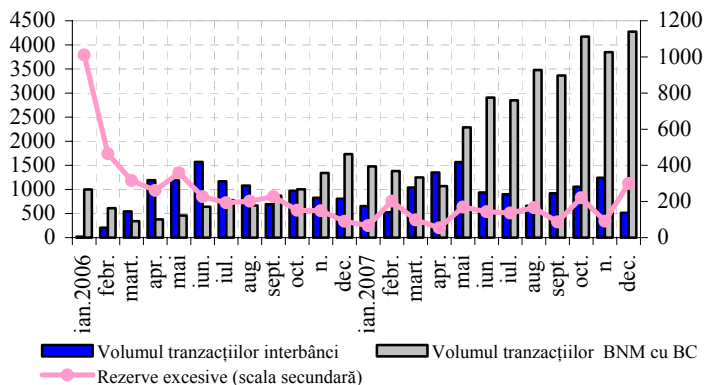
În anul 2007, analogic anilor precedenți, operațiunile principale în rulajul tranzacțiilor pe segmentul interbancar au fost reprezentate de creditele/depozitele interbancare, care s-a cifrat la 11372.0 mil. lei (99.3 la sută din total), urmate de operațiunile REPO interbancare, care au constituit 80.1 mil. lei (0.7 la sută). În anul 2007, similar anului 2006, tranzacțiile overnight au constituit volumul preponderent al creditelor și depozitelor interbancare, reprezentând 88.6 la sută din volumul total.

Graficul nr. 35. Operațiunile pe piața interbancară

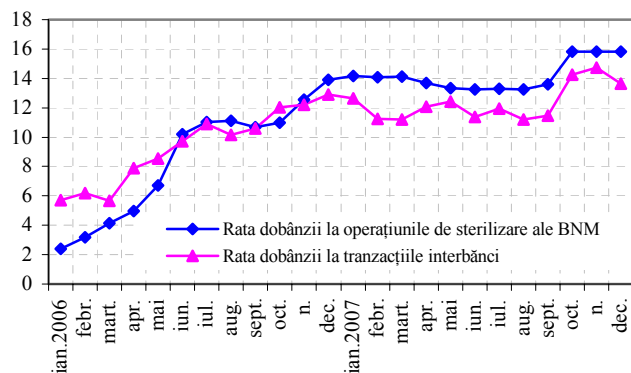

Pe parcursul anului 2007 ratele dobânzilor la tranzacțiile interbancare (exclusiv Banca Națională a Moldovei) au avut o tendință de creștere, ca urmare a politicii ratelor promovate de Banca Națională a Moldovei în scopul menținerii stabilității prețurilor. Cea mai pronunțată influență asupra evoluției nivelului ratelor pe piața interbancară (segmentul interbanci) a avut-o majorarea ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei până la 16.0 la sută anual, aprobată de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei la 26 septembrie 2007. Drept consecință, în luna octombrie 2007 rata dobânzii pe piața interbancară a înregistrat comparativ cu luna precedentă o creștere cu 2.79 puncte procentuale, alcătuind 14.25 la sută anual.

Graficul nr. 36. Tranzacții interbancare (mil. lei)

Graficul nr. 37. Evoluția ratelor dobânzilor (%)

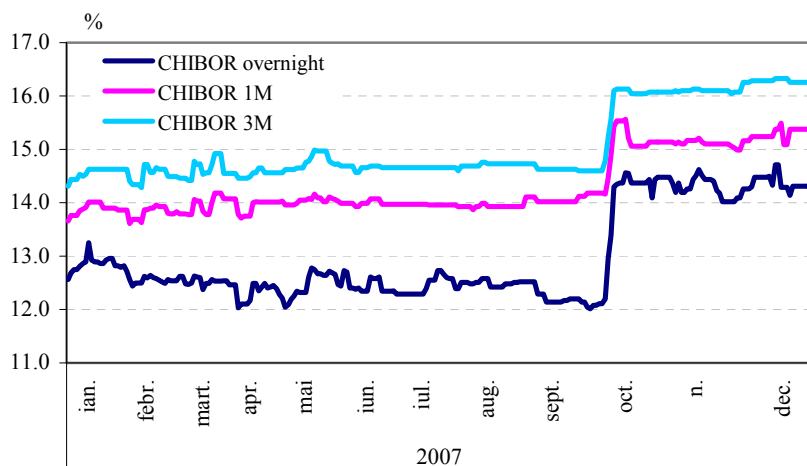
Media lunară a ratei la operațiunile interbancare la finele anului de referință a constituit 13.64 la sută anual, nivel cu 0.74 puncte procentuale superior ratei înregistrate în decembrie 2006. În același timp, rata medie anuală a dobânzii la tranzacțiile interbanci a crescut comparativ cu anul precedent cu 2.46 puncte procentuale, constituind 12.43 la sută anual.

În anul 2007 s-a majorat scadența tranzacțiilor încheiate între bănci, termenul mediu ponderat alcătuind circa 4 zile, fiind în creștere cu o zi față de anul 2006.

Ratele de referință pe piața monetară interbancară

Curba randamentelor CHIBOR* pe parcursul anului 2007 s-a manifestat adecvat situației pieței monetare. În prima jumătate a perioadei analizate ratele au oscilat moderat, după care pe parcursul trimestrului III, 2007 au demonstrat stabilitate, cu excepția scadenței overnight

Graficul nr. 38. Evoluția ratei de referință CHIBOR

(care și-a urmat variațiile). În ultimele zile ale lunii septembrie 2007, influențate de modificările Băncii Naționale a Moldovei privind ratele la instrumentele de politică monetară, ratele de referință interbănci s-au majorat semnificativ.

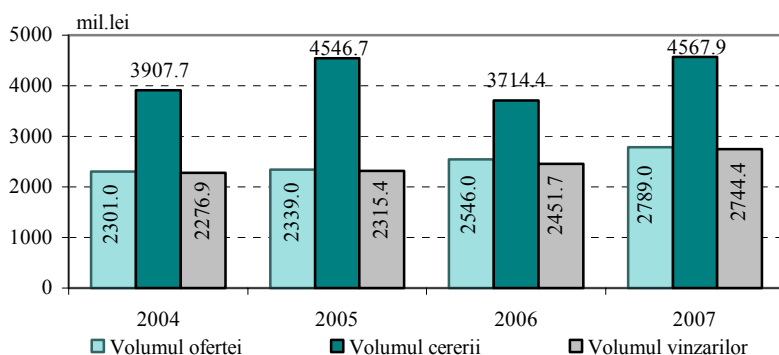
La finele lunii decembrie ratele de referință interbănci au înregistrat următoarele valori: rata de referință CHIBOR overnight – 14.31 la sută anual față de 12.56 la sută la finele

anului 2006, CHIBOR 1 lună – 15.38 la sută față de 13.66 la sută și CHIBOR 3 luni – 16.26 la sută față de 14.31 la sută.

Piața primară a valorilor mobiliare de stat

Acționând ca agent fiscal al statului în organizarea plasării și deservirii valorilor mobiliare de stat (VMS) în formă de înscriere în conturi, Banca Națională a Moldovei în anul 2007 a desfășurat 168 emisiuni de titluri de stat.

Graficul nr. 39. Volumul ofertei, cererii și vânzărilor de VMS (mil. lei)

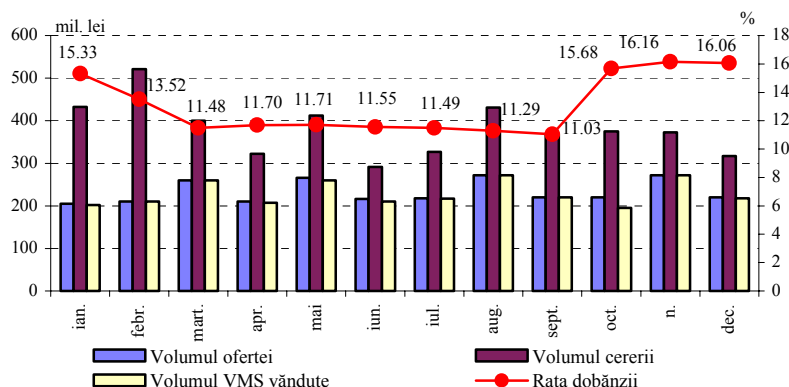

Ministerul Finanțelor a oferit spre vânzare la licitațiile pe piața primară valori mobiliare în volum de 2789.0 mil. lei, cu 243.0 mil. lei mai mult comparativ cu anul 2006 (graficul nr. 39).

Ca și în anii precedenți cererea a devansat oferta Ministerului Finanțelor, fiind în creștere comparativ cu anul precedent cu 853.5 mil. lei și constituind valoarea maximă din istoria pieței VMS. Astfel, cererea de titluri de stat la licitațiile desfășurate pe piața primară în anul 2007 a constituit 4567.9 mil. lei, depășind oferta Ministerului Finanțelor de 1.6 ori.

* Rata medie a dobânzilor la care băncile contribuții sunt disponibile să împrumute pe piața monetară interbancară mijloace bănești în lei moldovenești altor bănci.

Graficul nr. 40. Dinamica lunară a volumului ofertei, cererii și vânzătorilor de VMS la licitațiile pe piața primară în 2007

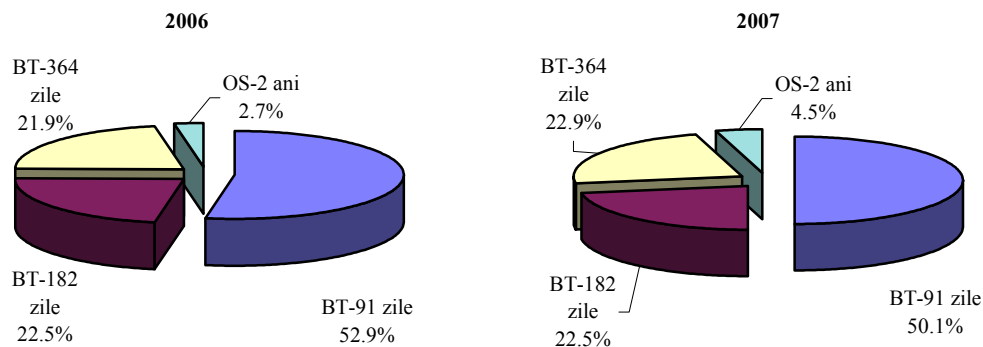
Valoarea titlurilor de stat puse în circulație s-a cifrat la 2744.4 mil. lei, ceea ce reprezintă 98.4 la sută din volumul oferit (în anul 2006 acest indicator a constituit 96.3 la sută).

Cererea lunară de titluri de stat a fost constant superioară ofertei, maxima fiind înregistrată în luna februarie (521.1 mil. lei), iar minima în iunie (291.6 mil. lei) (graficul nr. 40).

În volumul total al VMS vândute la licitații ponderea procurărilor de către bănci în portofoliile proprii și ponderea procurărilor din contul investitorilor nebancari au rămas aproximativ la nivelul anului 2006 – 92.6 la sută și 7.4 la sută, respectiv. De remarcat faptul că, după o perioadă de circa 10 ani, la finele anului 2007 pe piața titlurilor de stat au reapărut investitori străini, a căror cotă în volumul total al procurărilor a constituit 0.1 la sută.

Față de anul 2006 în structura emisiunilor de titluri de stat din anul 2007 nu au intervenit modificări esențiale (graficul nr. 41).

Graficul nr. 41. Structura emisiunilor de VMS în diviziune pe tipuri

Titlurile de stat cu scadența până la un an au fost emise pe trei termene: 91 zile, 182 zile și 364 zile, a căror pondere în volumul emis a constituit 95.5 la sută.

Ca și în anii precedenți, majoritatea titlurilor de stat au fost emise pe scadența de 91 zile, care reprezintă 50.1 la sută din volumul total al emisiunilor lansate de Ministerul Finanțelor.

Totodată, Ministerul Finanțelor a reușit să plaseze un volum mai mare de obligațiuni de stat (OS), cota acestora crescând de la 2.7 la sută în anul precedent până la 4.5 la sută în anul 2007. Au fost lansate 12 emisiuni de OS cu dobândă flotantă cu scadența de 2 ani, licitațiile desfășurându-se lunar.

Scadența medie anuală a titlurilor de stat emise în anul gestionar s-a majorat de la 186 zile în anul 2006, până la 203 zile în anul gestionar.

Cererea înaltă de valori mobiliare de stat constituită pe fondul supralichidității urmărite în piața monetară în primele luni ale anului 2007 a generat coborârea esențială a

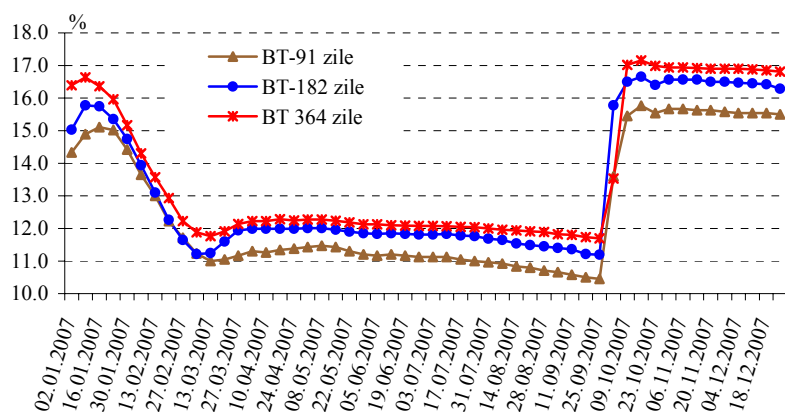
randamentelor la acest instrument financiar, rata medie lunară a dobânzii la VMS cu scadența până la un an diminuându-se de la 15.33 la sută anual în luna ianuarie la 11.48 la sută anual în luna martie.

Intensificarea operațiunilor de sterilizare a lichidității excesive de către Banca Națională a Moldovei, începând cu trimestrul II, 2007 a avut un impact de conservare a ratelor dobânzilor la VMS, care până în luna septembrie au variat între 11.03 – 11.71 la sută anual.

Majorarea ratelor dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară operată de către Banca Națională a Moldovei la finele lunii septembrie 2007, a fost imediat receptată pe piața VMS, randamentele valorilor mobiliare de stat în ultimele trei luni ale anului urcând la un nivel apropiat ratei de bază a BNM (16.0 la sută anual).

Pe cea mai mare parte a anului 2007 ratele reale ale dobânzilor la titlurile de stat comercializate au fost pozitive, cu excepția lunilor iulie – septembrie când s-a înregistrat o creștere a inflației.

Graficul nr. 42. Dinamica ratelor nominale ale dobânzilor la VMS cu scadența până la un an emise în 2007

De menționat că, spre deosebire de anul precedent, randamentele la titlurile de stat emise pe parcursul anului 2007 pe toate trei scadențe au fost foarte apropiate ca valoare (graficul nr. 42).

Rata medie anuală a dobânzii la valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an, adjudecate în 2007, s-a majorat comparativ cu anul precedent de la 7.34 la sută anual până la 13.02 la sută anual.

Ratele nominale medii ponderate anuale ale dobânzii la valorile mobiliare de stat comercializate pe parcursul ultimilor doi ani la licitațiile pe piața primară, în profilul scadențelor, sunt prezentate în tabelul nr. 24.

Tabelul nr. 24. Ratele medii ponderate ale profitului la VMS comercializate (%)

	BT-91 zile	BT-182 zile	BT-364 zile	OS-2 ani
Anul 2006	6.46	7.56	9.90	11.93
Anul 2007	12.66	13.32	13.65	15.31

Volumul valorilor mobiliare de stat în circulație, din cele plasate prin intermediul licitațiilor pe piața primară, a crescut față de 31 decembrie 2006 cu 163.6 mil. lei, sau cu 12.0 la sută, înregistrând la 31 decembrie 2007 nivelul de 1529.3 mil. lei la valoarea nominală.

Piața secundară a valorilor mobiliare de stat și a certificatelor BNM

Pe parcursul anului 2007 a avut loc un nou proces de consolidare și dezvoltare a pieței secundare, atât a valorilor mobiliare de stat, cât și a certificatelor BNM.

Volumul total al tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare de stat încheiate pe piața secundară a evoluat pozitiv de la 30.6 mil. lei – în anul 2006 până la 179.4 mil. lei – în anul 2007.

Rata nominală medie anuală a dobânzii la valorile mobiliare de stat cu scadența până la un

an, tranzacționate în 2007, s-a dublat comparativ cu anul precedent constituind 12.91 la sută anual.

Volumul certificatelor BNM tranzacționate pe piața secundară pe parcursul anului s-a majorat considerabil – de 18.5 ori față de anul precedent, atingând nivelul de 319.0 mil. lei, cu rata de 15.17 la sută și cu termenul mediu ponderat până la scadență de 16 zile.

Tranzacțiile REPO cu valori mobiliare de stat

Operațiunile REPO cu valori mobiliare de stat ca instrument de dirijare a lichidității participanților pieței monetare au consemnat în perioada analizată o mișcare regresivă.

Volumul valorilor mobiliare tranzacționate prin acorduri REPO pe piața interbancară a înregistrat 80.1 mil. lei, micșorându-se cu 21.6 mil. lei comparativ cu anul precedent.

Rata medie ponderată anuală la tranzacțiile încheiate prin acorduri REPO s-a majorat cu 6.07 puncte procentuale față de anul 2006 și a atins nivelul de 14.37 la sută anual.

Activitatea dealerilor primari pe piața valorilor mobiliare de stat

Pe parcursul anului 2007 pe piața valorilor mobiliare de stat au activat 11 dealeri primari, care au contribuit la buna derulare a licitațiilor de plasare a titlurilor de stat pe piața primară și la asigurarea lichidității lor pe piața secundară.

Volumul cererilor depuse de către dealerii primari la licitațiile de plasare a titlurilor de stat în anul 2007 a constituit 4306.5 mil. lei.

În anul 2007 dealerii primari au procurat valori mobiliare în volum de 2553.5 mil. lei, ceea ce constituie 91.6 la sută din oferta Ministerului Finanțelor (în anul 2006 acest indicator a constituit 91.1 la sută).

Din volumul total de titluri de stat adjudecate, 87.9 la sută (sau 2411.6 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în numele și din cont propriu, ceea ce a constituit o creștere față de anul 2006 ca valoare absolută însă nu și ca pondere.

În anul 2007 activitatea dealerilor primari pe piața secundară a valorilor mobiliare de stat a evoluat semnificativ.

Volumul total al VMS tranzacționate în anul 2007 de către dealerii primari a constituit 178.4 mil. lei, majorându-se cu 147.8 mil. lei față de anul precedent. De menționat creșterea absolută și relativă comparativ cu anul 2006 a volumului tranzacțiilor încheiate între dealerii primari și clienții acestora, care a înregistrat 73.0 mil. lei sau 40.9 la sută din totalul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare, față de 5.2 mil. lei, sau 17.0 la sută în 2006.

În conformitate cu prevederile stipulate în Acordurile cu privire la îndeplinirea funcțiilor de dealer primar pe piața VMS dematerializate încheiate între Banca Națională a Moldovei și băncile-dealeri primari, dealerii primari, în perioada de analiză, au asigurat cotații zilnice ale VMS prin intermediul sistemului „Mesaje interbancare”.

Evidența valorilor mobiliare în Sistemul de înscrieri în conturi la BNM (SIC)

Sistemul de înscrieri în conturi la Banca Națională a Moldovei (SIC) în interacțiune cu sistemul automatizat de plăți interbancare asigură atât depozitarea, cât și decontarea în timp

real a operațiunilor cu valorile mobiliare de stat și certificatele BNM. În acest sens, sistemul dispune de funcționalități de gestionare a instrumentelor financiare, de administrare a conturilor, de gestionare a evenimentelor de plată aferente valorilor mobiliare în circulație.

La data de 31 decembrie 2007 în Sistemul de înscrieri în conturi au fost înregistrate valori mobiliare în suma totală de 4767.6 mil. lei la valoarea nominală, care în diviziune pe emitenți constituie după cum urmează:

I. Ministerul Finanțelor – VMS în sumă totală de 3951.3 mil. lei, inclusiv:

- 1529.3 mil. lei, sau 38.7 la sută VMS emise prin intermediul licitațiilor pe piața primară;
- 2006.5 mil. lei, sau 50.8 la sută VMS emise și livrate Băncii Naționale a Moldovei pentru garantarea împrumuturilor reperfectate ale statului;
- 415.5 mil. lei, sau 10.5 la sută VMS emise prin intermediul conversiunii împrumuturilor acordate anterior statului.

II. Banca Națională a Moldovei – certificatele BNM în sumă totală de 816.3 mil. lei, emise prin intermediul licitațiilor pe piața primară.

Suma totală a VMS înregistrate în SIC la valoarea nominală este repartizată în diviziune pe deținători în felul următor:

Bănci

- la 31.12.2007 - 1404.8 mil. lei
- la 31.12.2006 - 1237.1 mil. lei

Alți investitori (*inclusiv Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar*)

- la 31.12.2007 - 124.5 mil. lei
- la 31.12.2006 - 128.6 mil. lei

Ministerul Finanțelor (*VMS gajate BNM ca garanție a împrumuturilor reperfectate*)

- la 31.12.2007 - 2006.5 mil. lei
- la 31.12.2006 - 2140.5 mil. lei

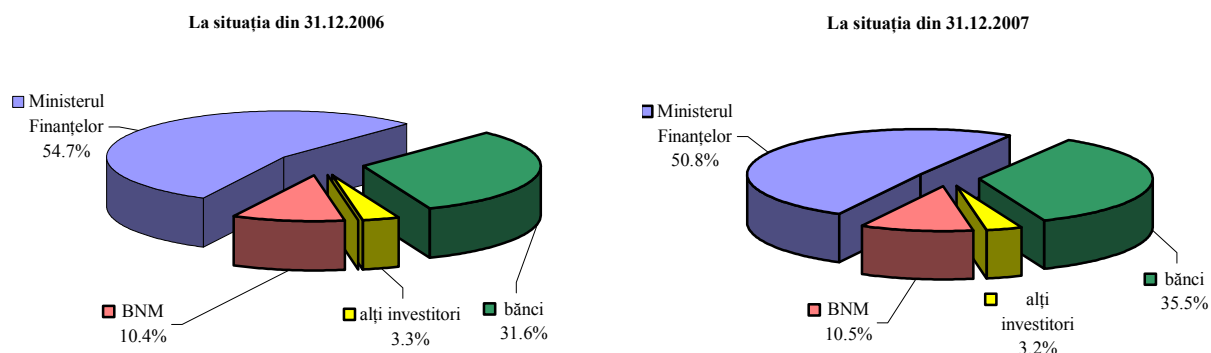
Banca Națională a Moldovei

- la 31.12.2007 - 415.5 mil. lei
- la 31.12.2006 - 409.0 mil. lei

În ceea ce privește structura VMS înregistrate în SIC după deținători la situația din 31 decembrie 2007, aceasta reflectă tendința principală a ultimilor ani, majorarea cotei deținute de bănci în scopuri investiționale și respectiv micșorarea cotei deținute de către Ministerul Finanțelor (graficul nr. 43), ca rezultat al rambursării împrumuturilor în suma prevăzută în Legea bugetului de stat.

Certificatele Băncii Naționale a Moldovei în sumă de 816.3 mil. lei la valoarea nominală integrală au fost înregistrate în portofoliile băncilor.

Graficul nr. 43. Structura valorilor mobiliare de stat aflate în circulație în diviziune pe

Pe parcursul anului de referință în SIC la Banca Națională a Moldovei au fost înregistrate 7182 operațiuni în valoare de 89844.7 mil. lei (cu 50613.4 mil. lei mai mult ca în anul precedent), dintre care:

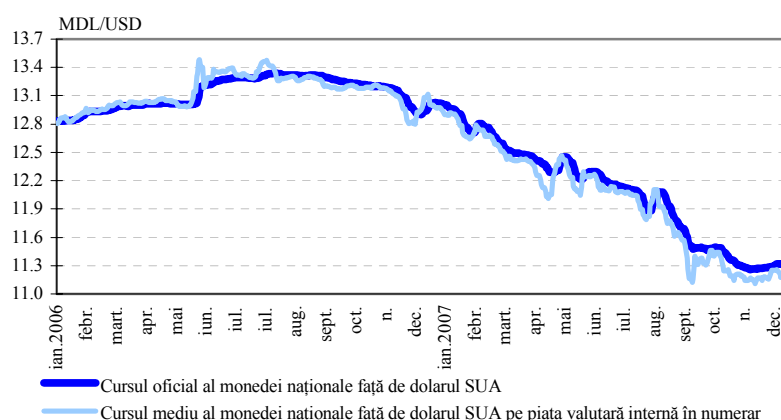
- operațiuni pe piața primară (emiteri noi) – 44060.8 mil. lei;
- răscumpărarea de către Ministerul Finanțelor a valorilor mobiliare de stat la data scadenței acestora – 12459.4 mil. lei;
- răscumpărarea de către Banca Națională a Moldovei a certificatelor BNM la data scadenței acestora – 31695.7 mil. lei;
- operațiuni de vânzare-cumpărare – 498.4 mil. lei;
- operațiuni REPO interbancare (etapa I și II) – 165.8 mil. lei;
- operațiuni de gajare – 964.6 mil. lei.

Evoluția pieței valutare

Dinamica cursului valutar în anul 2007

Pe parcursul anului 2007 cursul oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA s-a apreciat cu 12.3 la sută (de la 12.9050 lei pentru un dolar SUA la data de 31 decembrie 2006 până la 11.3192 lei pentru un dolar SUA la data de 31 decembrie 2007), iar față de euro s-a apreciat într-o măsură mai mică, cu 1.9 la sută (respectiv, de la 16.9740 lei pentru un euro până la 16.6437 lei pentru un euro).

Graficul nr. 44. Evoluția cursului de schimb oficial nominal și a cursului mediu al monedei naționale față de dolarul SUA pe piața valutară internă în numerar

Pe parcursul anului 2007 a fost înregistrat un trend evident de apreciere a monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă (graficul nr. 44).

Evoluția cursului mediu de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă în numerar a avut aceeași tendință ca și cursul oficial al monedei naționale față de dolarul SUA.

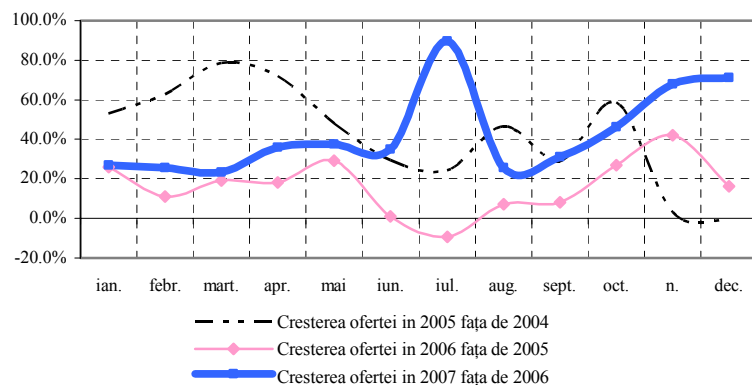
Cursul oficial mediu de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA în anul 2007 a constituit 12.1362 lei pentru un dolar SUA, comparativ cu 13.1319 lei pentru un dolar SUA în anul 2006. Cursul oficial mediu de schimb al monedei naționale față de euro în anul 2007 a constituit 16.5986 lei pentru un euro, comparativ cu 16.4918 lei pentru un euro în anul 2006.

Pe parcursul anului 2007 evoluția cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă a fost influențată preponderent de următorii factori:

- **Majorarea volumului lichidităților în valută străină pe piața valutară internă pe fondalul persistenței aflurilor semnificative de valută în țară.**

Volumul de lichidități în valută străină pe piața valutară internă a crescut ca rezultat al

Graficul nr. 45. Dinamica ritmului de creștere al ofertei nete de valută de la persoanele fizice

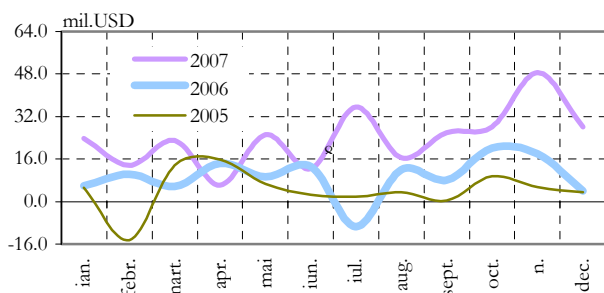
majorării ofertei nete de valută de la persoane fizice, al fluxului net aferent creditelor externe private, granturilor și asistenței tehnice, al fluxului net aferent investițiilor directe, de portofoliu și creditelor contractate de la persoanele afiliate.

Pe parcursul anului 2007 majorarea ritmului de creștere a ofertei nete de valută de la persoanele fizice în urma creșterii volumului remiterilor

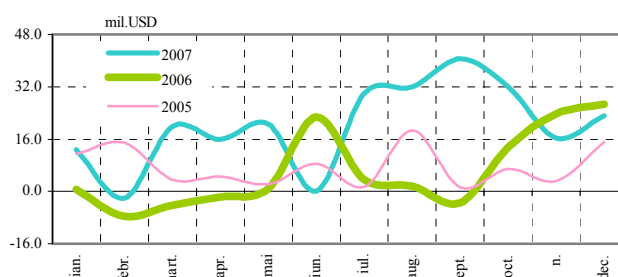
din străinătate a avut un impact major asupra aprecierii monedei naționale. În anul 2007 ritmul lunar de creștere a ofertei nete de valută de la persoanele fizice a fost mai mare decât cel înregistrat în anul 2006. Factorii care au determinat preponderent majorarea volumului lichidităților în valută străină pe piața valutară internă în anul 2007 au fost:

- sporirea cu 43.5 la sută față de anul 2006 a volumului ofertei nete de valută străină de la persoane fizice (de la 1193.6 mil. dolari SUA până la 1712.3 milioane dolari SUA);
- majorarea de 3.2 ori a fluxului net aferent investițiilor directe, de portofoliu și creditelor contractate de la persoanele afiliate (de la 76.1 mil. dolari SUA până la 240.7 mil. dolari SUA);
- creșterea de 2.6 ori a fluxului net aferent creditelor externe private, granturilor și asistenței tehnice (de la 111.1 mil. dolari SUA până la 287.0 mil. dolari SUA).

Graficul nr. 46. Dinamica fluxului net aferent creditelor externe private, granturilor și asistenței tehnice

Graficul nr. 47. Dinamica fluxului net aferent investițiilor directe, de portofoliu și creditelor contractate de la persoanele afiliate

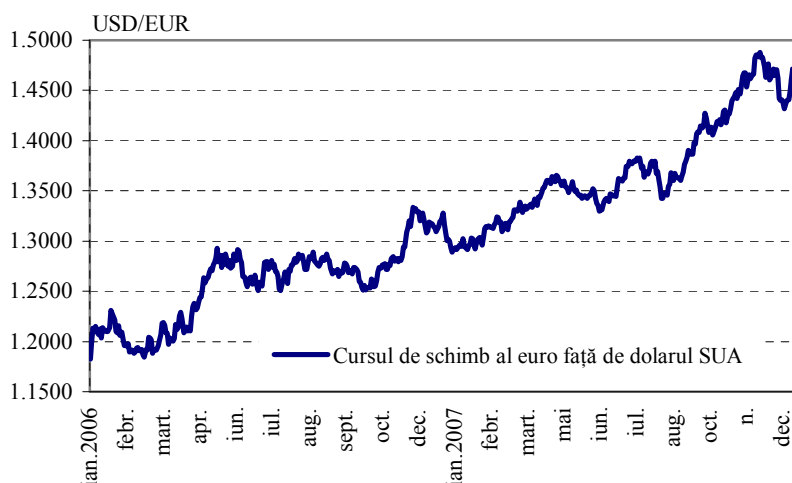
• **Deprecierea cursului de schimb al dolarului SUA față de euro pe piețele valutare internaționale ca urmare a declanșării crizei de pe piața creditelor ipotecare din SUA și a consolidării așteptărilor privind accentuarea trendului de depreciere a dolarului SUA în raport cu euro.**

Tendința de depreciere a dolarului SUA în raport cu euro înregistrată în anul 2006 a continuat și în anul 2007. Cursul de schimb al dolarului SUA față de euro pe piețele internaționale pe parcursul anului 2007 s-a depreciat cu 11.8 la sută, de la 1.3153 dolari SUA pentru un euro la finele anului 2006 până la 1.4704 dolari SUA pentru un euro la finele anului 2007.

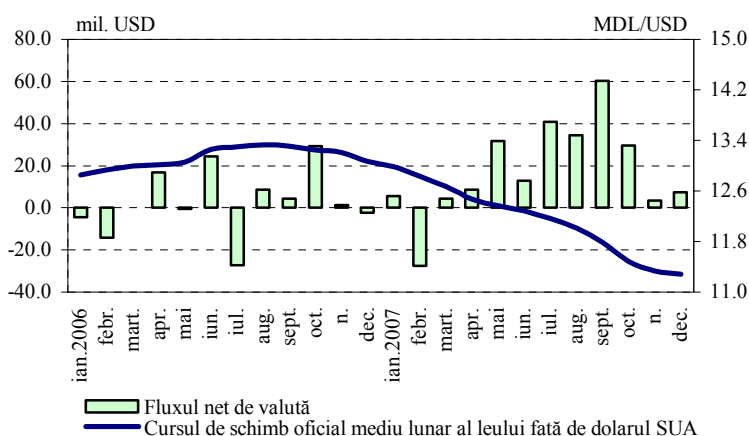
• **Sporirea ofertei de valută în urma majorării depozitelor în lei moldovenești condiționată de convertirea parțială a mijloacelor din valută străină în moneda națională.**

Atractivitatea leului moldovenesc în calitate de monedă de tezaurizare a contribuit la convertirea unei părți din mijloacele în valută străină și plasarea acestora la bănci sub formă de depozite la vedere și la termen în moneda națională, fapt ce a condiționat sporirea ofertei de valută pe piața valutară internă. Astfel, depunerile în moneda națională s-au majorat pe parcursul anului 2007 cu 59.9 la sută, iar depunerile în valută străină au crescut în proporții mai mici cu 46.6 la sută.

Graficul nr. 48. Evoluția cursului de schimb al euro față de dolarul SUA pe piețele internaționale

Graficul nr. 49. Dinamica cursului oficial mediu lunar al monedei naționale față de dolarul SUA și a fluxului net de valută străină

2007, iar în refluxuri de la 64.2 la sută în luna ianuarie 2007 până la 62.7 la sută în luna decembrie 2007.

Ponderea euro pe parcursul anului 2007 în structura fluxurilor de valută s-a diminuat de la 40.9 la sută în luna ianuarie 2007 până la 36.8 la sută în luna decembrie 2007 și în refluxurile de valută s-a majorat de la 32.0 la sută în luna ianuarie 2007 până la 33.7 la sută în luna decembrie 2007.

Pe parcursul anului 2007 cursul de schimb nominal efectiv al monedei naționale (NEER) calculat față de decembrie 2000 reieșind din ponderea principalilor parteneri comerciali în cadrul tranzacțiilor de comerț exterior s-a apreciat cu 7.9 puncte procentuale, de la 89.7 la sută în luna decembrie 2006 până 97.6 la sută în luna decembrie 2007.

Cursul real efectiv al monedei naționale (REER) care este un indicator, ce reflectă modificarea cursului leului în termeni reali față de valutele principalilor parteneri comerciali (calculat comparativ cu luna decembrie 2000, luând în considerație nivelul inflației din țările parteneri comerciali și modificarea cursului de schimb mediu lunar) a constituit 104.7 la sută în luna decembrie 2007 (graficul nr. 50). Pe parcursul anului 2007 cursul real efectiv al monedei

Analizând datele statisticii bancare, de menționat că, **fluxul net pozitiv de valută** în sectorul bancar în anul 2007 a constituit 210.6 mil. dolari SUA comparativ cu fluxul net pozitiv de valută de 36.5 mil. dolari SUA înregistrat în anul 2006. Astfel, fluxul net de valută în anul 2007 s-a majorat cu 174.1 mil. USD, sau de 5.8 ori comparativ cu anul 2006.

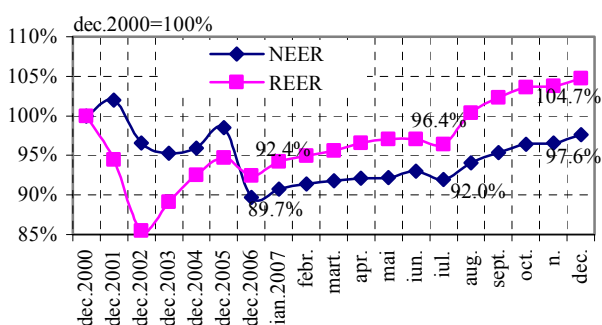
Pe parcursul anului 2007 cel mai mare flux net pozitiv a fost înregistrat în luna septembrie, constituind 60.2 mil. dolari SUA (graficul nr. 49). Anume în această lună a fost înregistrată aprecierea lunară maximă a monedei naționale de 4.7 la sută (de la 12.0789 lei pentru un dolar SUA la data de 31 august 2007 până la 11.5075 lei pentru un dolar SUA la data de 30 septembrie 2007).

În anul 2007 ponderea dolarului SUA s-a diminuat atât în fluxurile, cât și în refluxurile de valută. Astfel în fluxuri ponderea dolarului SUA s-a diminuat de la 55.0 la sută în luna ianuarie 2007 până la 53.1 la sută în luna decembrie

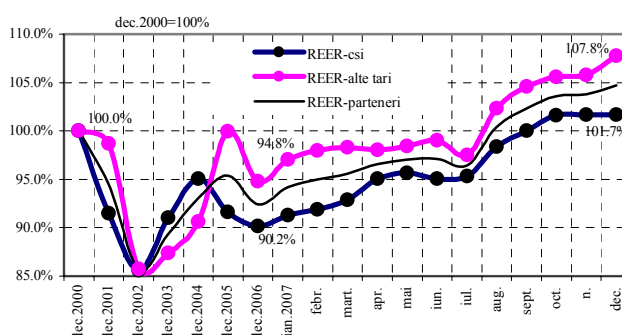
naționale s-a apreciat cu 12.3 puncte procentuale.

În graficul nr. 51 este prezentată evoluția cursului real efectiv al monedei naționale luând în considerație orientarea geografică a exportului și importului. Cursul real efectiv al monedei naționale calculat față de valutele partenerilor comerciali din CSI, în comparație cu luna decembrie 2000, a constituit 101.7 la sută în luna decembrie 2007, evoluția acestuia fiind însoțită de majorarea în anul 2007 a exporturilor de mărfuri în această regiune cu 29.7 la sută, comparativ cu anul 2006. Pe parcursul anului 2007 cursul real efectiv al monedei naționale calculat față de valutele partenerilor comerciali din CSI s-a apreciat cu 11.5 puncte procentuale.

Graficul nr. 50. Dinamica cursului nominal efectiv și real efectiv al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali

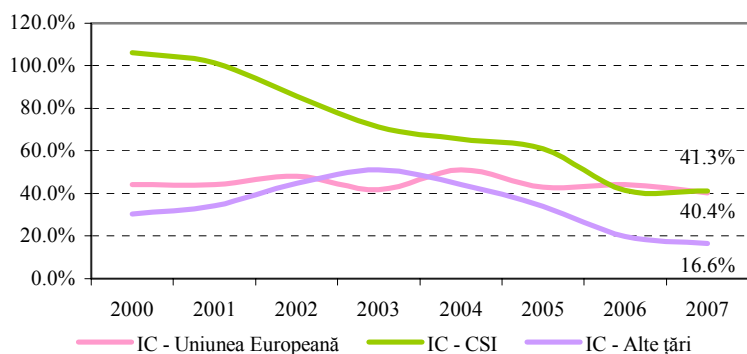
Graficul nr. 51. Evoluția cursului real efectiv al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali

Cursul real efectiv al monedei naționale calculat față de valutele partenerilor comerciali din alte țări, excluzând țările membre ale CSI, comparativ cu luna decembrie 2000 a constituit 107.8 la sută în luna decembrie 2007. Pe parcursul anului 2007 cursul real efectiv al monedei naționale calculat față de valutele partenerilor comerciali din alte țări, excluzând țările membre ale CSI s-a apreciat cu 13.0 puncte procentuale.

Creșterea exportului de mărfuri în alte țări, excluzând țările membre ale CSI, a fost determinată inclusiv de măsurile întreprinse în vederea diversificării comerțului exterior și reorientării de la piețele țărilor membre ale CSI spre piețele țărilor din Uniunea Europeană.

Graficul nr. 52. Evoluția indicelui competitivității mărfurilor autohtone (IC)

Analizând indicele competitivității, calculat ca raportul dintre exportul de mărfuri și servicii al Republicii Moldova în țările din zona respectivă și importul de mărfuri și servicii din țările din aceeași zonă, se observă următoarele tendințe:

Indicele competitivității calculat pentru zona țărilor membre ale CSI nu s-a modificat esențial, constituind 41.3 la sută în anul 2007 (41.6 la sută în anul 2006). Indicele competitivității calculat pentru țările Uniunii Europene s-a diminuat de la 44.1 la sută în anul 2006 până la 40.4 la sută în anul 2007, fapt condiționat de creșterea în proporții mai mari a

importurilor din Uniunea Europeană.

Piața valutară a Republicii Moldova

Analiza pieței valutare a Republicii Moldova în anul 2007 denotă trendul ascendent al tranzacțiilor efectuate pe piața valutară internă contra MDL. Rulajul total al valutilor tranzacționate contra MDL în această perioadă a însumat echivalentul a 9153.6* mil. USD, majorându-se cu 33.6 la sută față de anul 2006 (tabelul nr. 25).

Tabelul nr. 25. Rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă (cumpărări/vânzări de valută străină contra MDL) (echivalentul în milioane USD)

	Piața valutară internă prin virament*						Piața valutară internă în numerar**			Piața valutară internă
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	diverse	total	CSV ale băncilor comerciale	case de schimb valutar	total	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>										
2006	167.9	592.0	99.9	3630.0	292.7	4782.5	1690.2	380.9	2071.1	6853.6
2007	377.5	461.6	45.1	4694.7	551.2	6130.1	2392.6	630.9	3023.5	9153.6
<i>Pondere, %</i>										
2006	2.4	8.6	1.5	53.0	4.3	69.8	24.7	5.5	30.2	100.0
2007	4.1	5.1	0.5	51.3	6.0	67.0	26.1	6.9	33.0	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>										
2007	2.2 ori	-22.0	-54.9	29.3	88.3	28.2	41.6	65.6	46.0	33.6

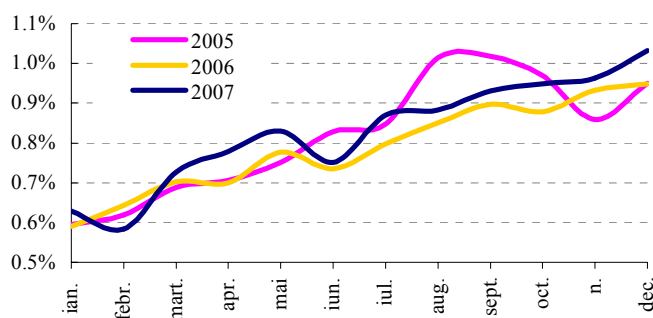
*Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

**Sursa: Rapoartele privind volumul de cumpărare-vânzare a valutei străine înregistrat de către casele de schimb valutar și punctele de schimb de pe lângă hoteluri, precum și datele BNM.

În structura rulajului total, cumpărările de valută pe piața valutară internă contra MDL au constituit 4631.0 mil. USD, iar vânzările – 4522.6 mil. USD.

Pe parcursul anului 2007, lichiditatea pieței valutare* s-a majorat de la 0.80 la sută în anul

Graficul nr. 53. Lichiditatea pieței valutare interne

2006 până la nivelul de 0.83 la sută. Componentele acestui indicator, și anume rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor în valută străină contra MDL și produsul intern brut s-au majorat comparativ cu anul trecut, respectiv, cu 9.6 mil. USD (de la 26.9 mil. USD până la 36.5 mil. USD) și cu 988.1 mil. USD (de la 3408.1 mil. USD până la 4396.2 mil. USD) (graficul nr. 53).

Tabelul nr. 26. Lichiditatea piețelor valutare străine (%)

	2006	2007
Federația Rusă	2.57	3.08
Moldova	0.80	0.83
Ucraina	0.51	0.59
Belarus	0.48	0.45

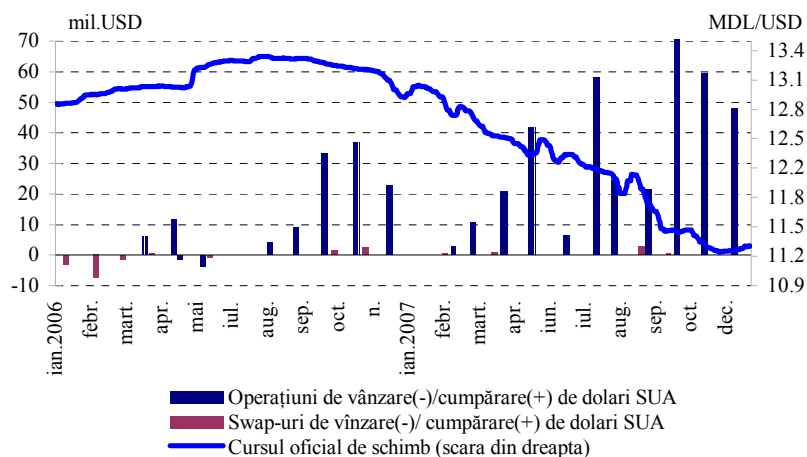
Comparativ cu statele vecine și principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova, indicele lichidității pieței valutare în Republica Moldova este mai redus decât în Federația Rusă (3.08 la sută) și mai înalt decât în Ucraina (0.59 la sută) și în Republica Belarus (0.45 la sută) (tabelul nr. 26).

* Această sumă nu include cumpărările/vânzările contra MDL efectuate de BNM cu Ministerul Finanțelor, alte ministere.

* Reprezintă raportul dintre rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor contra lei moldovenești și produsul intern brut, exprimat în procente.

În scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului oficial nominal al monedei naționale în raport cu dolarul SUA, pe parcursul anului 2007, BNM a intervenit pe piața valutară internă utilizând următoarele instrumente: operațiuni de cumpărare de dolari SUA în sumă de 362.3 mil. dolari SUA și instrumente reversibile de tip swap (de vânzare/cumpărare) în suma echivalentului de 5.1 mil. dolari SUA (graficul nr. 54).

Graficul nr. 54. Evoluția cursului oficial MDL/USD și intervențiile BNM

Rezervele valutare ale statului s-au majorat pe parcursul anului 2007 cu 558.4 mil. USD, sau cu 72.0 la sută, de la 775.3 mil. USD până la 1333.7 mil. USD, care estimativ acoperă 3.7 luni de import.

Analiza structurii rulajului total al tranzacțiilor valutare pe piața valutară internă pe parcursul anilor 2006 și 2007 în diviziune pe valute relevă predominarea tranzacțiilor

în valute liber convertibile. În anul 2007 ponderile anuale ale valutilor în rulajul total au evaluat astfel: dolarul SUA – 62.0 la sută, euro – 34.3 la sută, rubla rusească – 2.9 la sută și

Tabelul nr. 27. Structura rulajului pe valute

	Piața valutară prin virament		Piața valutară în numerar		Total piața valutară		În rulajul total
	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	
2006	<i>Pondere, %</i>						
USD	74.7	73.5	47.6	53.3	61.8	70.8	66.3
EUR	20.7	22.5	50.3	41.4	34.8	25.0	29.9
Ruble rusești	4.4	3.6	1.3	2.5	2.9	3.5	3.2
Alte valute	0.2	0.4	0.8	2.8	0.5	0.7	0.6
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2007	<i>Pondere, %</i>						
USD	66.7	71.3	48.9	40.0	57.8	66.4	62.0
EUR	29.7	25.3	47.5	53.9	38.6	29.8	34.3
Ruble rusești	3.3	2.9	2.5	2.9	2.9	2.9	2.9
Alte valute	0.3	0.5	1.1	3.2	0.7	0.9	0.8
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

alte valute 0.8 la sută (tabelul nr. 27).

Dolarul SUA continuă să predomine în tranzacțiile pe piața valutară din Republica Moldova. Totuși, pe parcursul anului 2007 comparativ cu anul 2006 a cedat 4.3 puncte procentuale din cota sa pe piața valutară internă

a Republicii Moldova, iar ponderea euro s-a majorat cu 4.4 puncte procentuale.

Comparativ cu anul 2006, cumpărările de valută efectuate de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă în 2007 au sporit cu 1056.2 mil. USD, sau cu 32.4 la sută. Această creștere s-a datorat în principal majorării cumpărărilor de la persoanele fizice cu 659.2 mil. USD (44.6 la sută) și de la persoanele juridice cu 388.5 mil. USD (31.6 la sută) (tabelul nr. 28).

Tabelul nr. 28. Sursele principale de cumpărare a valutei străine de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă* (echivalentul în milioane USD)

	Cumpărări de valută pe piața valutară internă contra MDL de la:							TOTAL
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2006	22.9	294.5	71.2	1227.8	0.0	1477.3	165.0	3258.7
2007	5.1	231.7	38.9	1616.3	0.1	2136.5	286.3	4314.9
<i>Pondere, %</i>								
2006	0.7	9.0	2.2	37.7	0.0	45.3	5.1	100.0
2007	0.1	5.4	0.9	37.5	0.0	49.5	6.6	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent. %</i>								
2007	-77.7	-21.3	-45.4	31.6	-	44.6	73.5	32.4

*Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

În anul 2007 cumpărările de valută de către bănci pe piața valutară internă au fost efectuate preponderent de la persoanele fizice (49.5 la sută), persoanele juridice (37.5 la sută), băncile rezidente (5.4 la sută) și băncile nerezidente (0.9 la sută).

Tabelul nr. 29. Direcțiile principale de vânzare a valutei străine de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă* (echivalentul în milioane USD)

	Vânzări de valută pe piața valutară contra MDL							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2006	145.0	297.5	28.7	2402.2	0.0	283.9	56.7	3214.0
2007	372.4	229.9	6.2	3078.4	0.0	425.7	95.2	4207.8
<i>Pondere, %</i>								
2006	4.5	9.3	0.9	74.7	0.0	8.8	1.8	100.0
2007	8.8	5.5	0.1	73.2	0.0	10.1	2.3	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent. %</i>								
2007	2.6 ori	-22.7	-78.4	28.1	0.0	49.9	67.9	30.9

*Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

Comparativ cu anul 2006, vânzările de valută efectuate de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă în anul 2007 au sporit cu 993.8 mil. USD, sau cu 30.9 la sută, fiind condiționate, în special, de creșterea vânzărilor către persoanele juridice cu 676.2 mil. USD (28.1 la sută) și BNM cu 227.4 mil. USD (de 2.6 ori). Vânzarea

valutei de către bănci pe piața valutară internă în anul 2007 s-a efectuat preponderent persoanelor juridice (73.2 la sută), persoanelor fizice (10.1 la sută), BNM (8.8 la sută), băncilor rezidente (5.5 la sută).

Excedentul de valută pe piața valutară internă în suma totală de 1936.5 mil. USD (care derivă, în principal, de la persoanele fizice - 1710.8 mil. USD, sau 88.3 la sută) procurat de bănci în anul 2007, a fost vândut preponderent persoanelor juridice - 1462.1 mil. USD și BNM - 367.3 mil. USD. Soldul net al operațiunilor de vânzare/cumpărare de valută străină contra MDL în anul 2007 a constituit 107.1 mil. USD.

Tabelul nr. 30. Soldul net al operațiunilor de vânzare/cumpărare de valută contra MDL (echivalentul în milioane USD)

	Soldul net							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2006	-122.1	-3.0	42.5	-1174.4	0.0	1193.4	108.3	44.7
2007	-367.3	1.8	32.7	-1462.1	0.1	1710.8	191.1	107.1

Dinamica activelor și obligațiunilor în valută străină ale băncilor

La data de 31 decembrie 2007 **activele nete de bilanț în valută străină** ale băncilor (credite

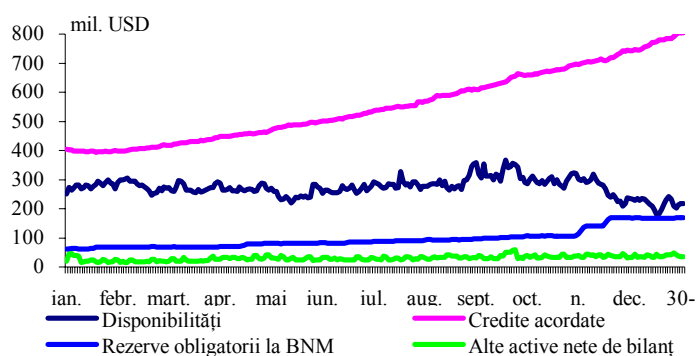
acordate, disponibilități, rezerve obligatorii și alte active în valută străină) s-au majorat în comparație cu data de 31 decembrie 2006 cu echivalentul a 493.5 mil. USD (de la 733.1 mil. USD până la 1226.6 mil. USD), ceea ce reprezintă o creștere de 67.3 la sută (tabelul nr. 31).

Din totalul activelor nete de bilanț în valută străină ponderea cea mai mare revine soldului *creditelor acordate în valută străină*, constituind 65.5 la sută la data de 31 decembrie 2007, ceea ce este cu 10.0 puncte procentuale mai mult decât la 31 decembrie 2006. Comparativ cu sfârșitul anului 2006, soldul creditelor acordate în valută străină la 31 decembrie 2007 s-a majorat cu 396.3 mil. USD (de la 407.2 mil. USD până la 803.5 mil. USD), sau cu 97.3 la sută.

Tabelul nr. 31. *Active nete de bilanț în valută străină ale băncilor (echivalentul în mil. USD)*

	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2007	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2006 %
Credite acordate	407.2	55.5	803.5	65.5	97.3
Disponibilități în valuta străină	244.4	33.4	217.5	17.7	-11.0
Rezerve obligatorii în valută străină	61.6	8.4	169.8	13.9	2.8 ori
Alte active în valută străină	19.9	2.7	35.8	2.9	79.9
Total active nete de bilanț în valută străină	733.1	100.0	1226.6	100.0	67.3

Graficul nr. 55. *Evoluția activelor nete de bilanț în valută străină ale băncilor în anul 2007*

Tabelul nr. 32. *Credite acordate în valută străină în sistemul bancar (echivalentul în mil. USD)*

	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2007	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2006 %
Euro	159.4	39.1	442.4	55.1	2.8 ori
Dolarul SUA	247.8	60.9	361.1	44.9	45.7
Total	407.2	100.0	803.5	100.0	97.3

Tabelul nr. 33. *Obligațiuni nete de bilanț în valută străină (echivalentul în mil. USD)*

	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2007	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2006 %
Depozite la termen ale clienților	382.0	52.5	620.1	51.8	62.3
Depozite la vedere ale clienților	197.5	27.1	229.6	19.2	16.3
Credite primite	50.0	6.9	174.8	14.6	3.5 ori
Depozite la termen ale băncilor din străinătate	59.6	8.2	116.2	9.7	95.0
Conturi „LORO” ale băncilor din străinătate	10.4	1.4	5.0	0.4	-51.9
Alte obligațiuni în valută străină	28.5	3.9	51.7	4.3	81.4
Total	728.0	100.0	1197.4	100.0	64.5

După structura valutară soldul creditelor acordate în valută străină la sfârșitul anului 2007 a înregistrat următoarea pondere pe valute: euro – 55.1 la sută, dolarul SUA – 44.9 la sută. De remarcat că, în comparație cu data de 31 decembrie 2006, la sfârșitul anului 2007 ponderea soldului creditelor acordate în euro în soldul total al creditelor acordate în valută străină s-a majorat cu 16.0 puncte procentuale (tabelul nr. 32).

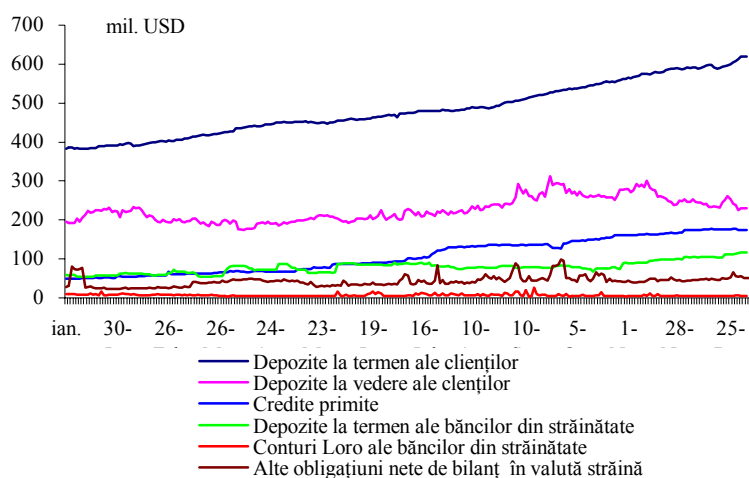
Obligațiunile nete de bilanț în valută străină ale băncilor în perioada de gestiune au înregistrat o majorare cu echivalentul a 469.4 mil.

USD (de la 728.0 mil. USD la data de 31 decembrie 2006 până la 1197.4 mil. USD la data de 31 decembrie 2007), sau cu 64.5 la sută (tabelul nr. 33).

Depozitelor la termen în valută străină ale clienților la finele anului 2007 le revine ponderea cea mai semnificativă din totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină (51.8 la sută). Soldul depozitelor în cauză la sfârșitul anului 2007 s-a majorat cu 238.1 mil. USD comparativ cu finele anului 2006 (de la 382.0 mil. USD la 620.1 mil. USD), sau cu 62.3 la sută.

La sfârșitul perioadei de gestiune, soldului *depozitelor la vedere în valută străină* ale clienților îi revenea 19.2 la sută din totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină. În anul 2007 soldul acestor depozite s-a majorat în valori absolute cu 32.1 mil. USD (de la 197.5 mil. USD la data de 31 decembrie 2006 până la 229.6 mil. USD la data de 31 decembrie 2007), sau cu 16.3 la sută.

Graficul nr. 56. **Obligațiuni nete de bilanț în valută străină în anul 2007**

Ponderea soldului creditelor *primite în valută străină* în totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină ale băncilor la data de 31 decembrie 2007 constituia 14.6 la sută, comparativ cu 6.9 la sută la data de 31 decembrie 2006. Totodată, la sfârșitul anului 2007, în valori absolute, soldul creditelor primite în valută străină s-a majorat cu 124.8 mil. USD, sau de 3.5 ori.

Soldul conturilor „LORO” ale băncilor din străinătate la 31 decembrie 2007 s-au majorat în comparație cu 31 decembrie 2006 cu 56.6 mil. USD (de la 59.6 mil. USD până la 116.2 mil. USD), sau cu 95.0 la sută. Ponderea acestora în totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină la sfârșitul anului 2007 a constituit 9.7 la sută, majorându-se cu 1.5 puncte procentuale față de 31 decembrie 2006.

Soldul conturilor „LORO” ale băncilor din străinătate în perioada analizată s-a micșorat cu 5.4 mil. USD (de la 10.4 mil. USD la data de 31 decembrie 2006 până la 5.0 mil. USD la 31 decembrie 2007), sau cu 51.9 la sută, ponderea acestora în totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină la sfârșitul anului 2007 constituind 0.4 la sută.

Tabelul nr. 34. **Total depozite în valută străină ale clienților băncilor** (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2007	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2006 %
Euro	297.0	51.3	560.2	65.9	88.6
Dolari SUA	276.1	47.6	282.8	33.3	2.4
Ruble rusești	4.3	0.7	3.1	0.4	-27.9
Alte valute	2.1	0.4	3.6	0.4	71.4
Total pe valute	579.5	100.0	849.7	100.0	46.6

USD (de la 579.5 mil. USD până la 849.7 mil. USD), sau cu 46.6 la sută.

În anul 2007 euro a fost valuta preferată de tezurizare a clienților băncilor. Ponderea soldului

Obligațiunile de bază de bilanț în valută străină ale băncilor comerciale (depozitele la termen și depozitele la vedere ale clienților) s-au majorat la data de 31 decembrie 2007 față de sfârșitul anului 2006 cu 270.2 mil.

depozitelor în euro în totalul depozitelor în valută străină ale clienților a constituit la sfârșitul perioadei de gestiune 65.9 la sută, majorându-se față de 31 decembrie 2006 cu 14.6 puncte procentuale.

Analizând modificarea ponderii soldului depozitelor clienților în dolari SUA la finele anului 2007, în comparație cu sfârșitul anului 2006, se observă micșorarea acesteia cu 14.3 puncte procentuale (de la 47.6 la sută până la 33.3 la sută).

Poziția valutară deschisă (lungă) ale băncilor la toate valutele la sfârșitul anului 2007 față de sfârșitul anului 2006 s-a majorat de 2.7 ori (de la 9.6 mil. USD până la 25.5 mil. USD).

La 31 decembrie 2007 poziția valutară deschisă lungă în dolari SUA a băncilor s-a majorat comparativ cu sfârșitul anului 2006 de 2.5 ori (de la 3.7 mil. USD până la 9.1 mil. USD), cea în euro de 5.1 ori (de la 1.9 mil. USD până la 9.7 mil. USD) și cea în ruble rusești de 1.9 ori (de la 2.4 mil. USD la 4.6 mil. USD).

Reglementarea valutară în anul 2007

În anul 2007 modificarea de către Banca Națională a Moldovei a cadrului legal în domeniul reglementării valutare a fost condiționată preponderent de modificarea legislației în vigoare a Republicii Moldova, precum și de situația existentă pe piața valutară a țării. Banca Națională a Moldovei în anul 2007 a elaborat și promovat proiectul Legii privind reglementarea valutară.

I. În anul de raportare a intrat în vigoare Legea nr.419-XVI din 22.12.2006 cu privire la *datoria publică, garanțiile de stat* și recreditarea de stat care a substituit Legea nr.943-XIII din 18.07.1996 privind datoria de stat și garanțiile de stat. Conform legii noi, spectrul angajamentelor externe care sunt supuse monitorizării de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova s-a lărgit. Aceasta a condiționat operarea în Instrucțiunea privind angajamentele externe a amendamentelor, conform cărora nu sunt supuse notificării la Banca Națională a Moldovei angajamentele externe, care sunt parte componentă a datoriei publice, definite astfel de Legea nr.419-XVI din 22.12.2006.

II. Prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative au fost introduse amendamente la un șir de acte legislative. În particular, Legea nr.1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal a fost completată cu capitolul IV, prin care a fost introdusă procedura de *legalizare a capitalului*, inclusiv pentru persoanele fizice sub forma de mijloace bănești, precum și restricții în ceea ce privește capitalul subiecților legalizării.

Pentru implementarea prevederilor Legii nr.111-XVI din 27.04.2007 de către Banca Națională a Moldovei au fost aprobate hotărâri care includ unele prevederi aferente domeniului reglementării valutare, printre care sunt de menționat următoarele:

- particularitățile transferării în străinătate de către persoanele fizice-subiecți ai legalizării (inclusiv de către persoane fizice rezidente, care se stabilesc cu domiciliul permanent în străinătate), în cadrul operațiunilor ce țin de transferul de capital, al mijloacelor bănești legalizate;
- particularitățile eliberării de către Banca Națională a Moldovei a permisiunilor (autorizațiilor) pentru scoaterea din Republica Moldova de către persoanele fizice-subiecți ai legalizării a mijloacelor bănești legalizate;

- obligativitatea raportării la Banca Națională a Moldovei de către bănci despre mijloacele bănești legalizate și transferurile în străinătate, în cadrul operațiunilor valutare ce țin de transferul de capital, efectuate din contul mijloacelor legalizate (cu aprobarea formularului raportului respectiv și modului de completare a acestuia).

III. Intrarea în vigoare a Legii nr.190-XVI din 26.07.2007 cu privire la *prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului* a impus necesitatea modificării unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei, inclusiv a Regulamentului nr.10018-20 cu privire la organizarea și funcționarea pe teritoriul Republicii Moldova a caselor de schimb valutar și punctelor de schimb de pe lângă hoteluri (în continuare - Regulamentul nr.10018-20). În acest context, pot fi evidențiate prevederile referitoare la:

- obligativitatea caselor de schimb valutar, hotelurilor (organizațiilor în componența cărora se află hotelurile) care dispun de puncte de schimb de a elabora și implementa programe proprii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;
- cazurile și procedurile de identificare și verificare a identității persoanelor fizice care efectuează operațiuni de schimb valutar;
- identificarea și verificarea identității persoanei în numele căreia se efectuează operațiunea de schimb valutar (beneficiarului efectiv);
- formularul buletinului de schimb valutar, formularele registrelor operațiunilor efectuate, completarea registrului persoanelor fizice identificate;
- termenul de păstrare a documentelor ce țin de evidența operațiunilor de schimb valutar și a persoanelor fizice identificate;
- recomandările privind elaborarea de către casele de schimb valutar și hoteluri care dispun de puncte de schimb a programelor pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Casele pentru schimbul valutei ale băncii autorizate, fiind subdiviziuni ale băncii, cad sub incidența Recomandărilor referitor la elaborarea de către băncile din Republica Moldova a programelor pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (aprobat prin hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 94 din 25.04.2002, cu modificările și completările ulterioare);
- informarea și expedierea imediată de către Banca Națională a Moldovei către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a materialelor respective, în cazul în care în cadrul controlului la casa de schimb valutar/casa pentru schimbul valutei a băncii autorizate/punctul de schimb de pe lângă hotel au fost identificate semne de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului.

Pe lângă modificarea Regulamentului nr.10018-20, în contextul Legii nr.190-XVI din 26.07.2007 a fost modificat un șir de acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei. Prin amendarea actelor normative aferente domeniului reglementării valutare a fost concretizat faptul respectării de către băncile autorizate, alte unități de schimb valutar și ÎS “Poșta Moldovei” a prevederilor legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, finanțării terorismului și a comandărilor corespunzătoare.

IV. Luând în considerare rezultatele analizei datelor statisticii monetare, precum și situația de pe piața valutară internă caracterizată prin excedent de valută străină, în anul 2007 în *mecanismul de cumpărare a valutei străine de către persoanele juridice rezidente* au fost operate amendamente, care au avut drept scop acordarea persoanelor juridice rezidente a

posibilității de a menține, până la utilizarea conform destinației, valuta străină cumpărată pe piața valutară internă contra lei moldovenești, fie în depozite la vedere (inclusiv în conturi curente), fie în depozite la termen. De menționat că, amendamentele operate nu au modificat scopurile pentru care persoanele juridice pot procura valută străină pe piața internă contra MDL.

V. În anul 2007 Banca Națională a Moldovei a adoptat și alte reglementări în domeniul valutar, printre care se evidențiază următoarele:

- au fost instituite reguli referitoare la eliberarea casei de schimb valutar/hotelului (organizației) care dispune de punctul de schimb valutar a unei licențe noi în cazul în care expiră termenul licenței eliberate anterior;
- în vederea asigurării corespunderii informației despre unele și aceleași operațiuni de schimb valutar care urmează a fi reflectate în diferite rapoarte prezentate de bănci a fost concretizată modalitatea de întocmire a Raportului privind operațiunile de schimb valutar (care se referă la operațiunile efectuate prin intermediul caselor pentru schimbul valutei ale băncilor autorizate).

VI. În anul 2007 Banca Națională a Moldovei a continuat lucrul asupra *proiectului Legii privind reglementarea valutară* (în continuare – proiectul Legii), la elaborarea căruia s-a ținut cont de propunerile și obiecțiile autorităților publice interesate și ale băncilor autorizate, precum și de recomandările înaintate în cadrul misiunii Fondului Monetar Internațional de asistență tehnică.

Proiectul Legii a fost elaborat întru executarea hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.300-XVI din 24.11.2005 „Cu privire la Programul legislativ pentru anii 2005-2009”. Proiectul Legii are drept scop instituirea, la nivel de lege organică, a normelor juridice referitoare la efectuarea și raportarea operațiunilor valutare, licențierea și desfășurarea activității unităților de schimb valutar, precum și referitoare la controlul valutar, stabilite în scopul implementării politicii valutare a statului și asigurării stabilității pieței valutare interne.

Elaborarea proiectului Legii se încadrează în măsurile prevăzute pentru implementarea Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană în partea ce se referă la capitolul 2.3 „Reforma și dezvoltarea social-economică”, în vederea implementării măsurilor întru îmbunătățirea convergenței în domeniile cheie ale legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene. Astfel, la elaborarea proiectului Legii s-a luat în considerare legislația comunitară (în particular prevederile art. 59 aferente măsurilor de salvagardare din Tratatul de instituire a Comunității Europene și prevederile Anexei I la Directiva Consiliului din 24 iunie 1988 pentru aplicarea articolului 67 din tratat (88/361/CEE)), precum și a fost consultată legislația în domeniul reglementării valutare a statelor străine, inclusiv a unor state membre ale Uniunii Europene.

În noiembrie 2007 proiectul Legii a fost aprobat la ședința Parlamentului Republicii Moldova în prima lectură.

Colaborarea internațională

Fondul Monetar Internațional (FMI)

Republica Moldova este membru al Fondului Monetar Internațional (FMI) din 12 august

1992. La sfârșitul anului 2007 cota de subscriere a Republicii Moldova la FMI constituia 123.2 mil. DST (echivalentul a 194.5 mil. dolari SUA).

În anul 2007, plățile totale aferente deservirii creditelor acordate de către FMI au constituit 24.2 mil. dolari SUA (echivalentul a 16.0 mil. DST), din care plățile de principal aferente creditelor respective au constituit – 22.0 mil. dolari SUA (echivalentul a 14.5 mil. DST), iar plățile de dobânzi – 2.2 mil. dolari SUA (echivalentul a 1.5 mil. DST).

Pe parcursul anului 2007 relațiile Băncii Naționale a Moldovei cu FMI s-au derulat în contextul misiunilor FMI de evaluare a performanțelor în ceea ce privește realizarea angajamentelor din cadrul programului PRGF*, precum și a consultărilor anuale bilaterale în baza Articolului IV al Statutului FMI.

În cadrul misiunii din perioada 25 aprilie – 8 mai 2007 (cea de-a doua misiune de evaluare a mecanismului de finanțare pentru reducerea sărăciei și creșterea economică), experții FMI au evaluat performanța implementării politicilor macroeconomice și reformelor structurale convenite în Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare din 29 noiembrie

Tabelul nr. 35. Aranjamentele financiare cu FMI

Tipul facilității	Suma aprobată mil. DST	Suma debursată până la 31.12.2007 mil. DST	Ponderea debursărilor în suma total aprobată, %	Stoc la 31.12.2007 mil. DST	Stoc la 31.12.2007 mil. USD
Facilitatea de Finanțare Extinsă (EFF)	135.0	87.5	64.8	14.6	23.0
Facilitatea pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică (PRGF)	221.8	92.8	41.8	86.4	136.3

2006. Misiunea FMI a evaluat activitatea Guvernului Republicii Moldova și a Băncii Naționale a Moldovei în contextul realizării angajamentelor asumate în cadrul programului finanțat prin intermediul

PRGF și perspectivele macroeconomice pentru anul 2007 prin prisma evoluțiilor din perioada respectivă, cum ar fi creșterea prețului la gazele naturale și probabilitatea reluării exportului de vinuri în Federația Rusă.

La 13 iulie 2007 Consiliul de Directori al FMI a finalizat a doua evaluare a performanțelor Republicii Moldova în cadrul programului PRGF. Finalizarea evaluării a permis debursarea la data de 30 iulie 2007 a unei sume echivalente cu 21.7 mil. DST (circa 33.3 mil. dolari SUA).

Experții FMI au consemnat că rezultatele economice atinse de Republica Moldova sunt bune, iar modul de implementare a programului PRGF este promițător, eforturile de ajustare întreprinse de autorități au redus impactul șocurilor externe din anul trecut și au contribuit la menținerea stabilității macroeconomice.

În perioada 1-12 octombrie 2007, o echipă a FMI și Băncii Mondiale a efectuat o evaluare a sectorului financiar (FSAP) al Republicii Moldova.

Misiunea a constatat că, în general, sectorul financiar, și în special sectorul bancar a trecut printr-o evoluție pozitivă comparativ cu situația atestată de misiunea de evaluare a sectorului financiar din 2004. De asemenea, s-a menționat că au fost înregistrate performanțe majore în cadrul evaluării gradului de respectare a principiilor de bază ale supravegherii bancare efective

* Mecanismul de finanțare pentru reducerea sărăciei și creșterea economică (PRGF) este mecanismul de creditare al FMI cu regim preferențial pentru statele cu venit mic. Rata dobânzii pentru creditele în baza PRGF constituie 0.5 la sută anual. Creditele se oferă pe un termen de 10 ani, cu o perioadă de grație de 5.5 ani.

elaborate de Comitetul Basel pentru supraveghere bancară, în raport cu rezultatele FSAP din 2004.

Evaluarea efectuată de misiune a arătat că modificarea recentă a structurii sistemului de decontări constituie un pas înainte. Noul sistem de decontări interbancare a fost implementat, iar evaluarea completă a respectării principiilor Băncii Reglementelor Internaționale pentru sistemele de plăți a demonstrat că majoritatea principiilor de bază sunt respectate pe deplin.

În contextul misiunii din perioada 5-21 decembrie 2007, experții FMI au efectuat evaluarea a treia a rezultatelor programului susținut prin mecanismul de finanțare pentru reducerea sărăciei și creșterea economică (PRGF) și au purtat discuții în cadrul consultărilor periodice în baza Articolului IV al Statutului FMI în scopul aprecierii evoluțiilor și perspectivelor de implementare a politicilor economice.

Misiunea a evaluat performanța vizând implementarea politicilor macroeconomice și reformelor structurale convenite în Memorandumul actualizat privind Politicile Economice și Financiare (MPEF) pentru anul 2007 și a purtat discuții referitor la MPEF pentru anul 2008. Misiunea a consemnat că până în prezent rezultatele realizării programului au fost pozitive.

În comun cu autoritățile Republicii Moldova, misiunea a ajuns la un acord preliminar cu privire la un nou Memorandum privind Politicile Economice și Financiare pentru anul 2008.

În perioada 9-10 iunie 2007, la Chișinău a avut loc ședința anuală a Constituentei FMI* și a Băncii Mondiale (BM).

Tematica abordată în cadrul forumului a cuprins un șir de aspecte ale dezvoltării economice, axându-se pe: rolul guvernului în accesul la serviciile financiare, riscurile de ordin fiscal în cooperarea dintre sectorul public și cel privat, provocările politicii monetare în cadrul unor fluxuri în creștere de capital, problemele structurale și preocupările de ordin social în implementarea reformelor ș.a.

La 12 decembrie 2007 BNM a găzduit un seminar internațional cu tema: „Transmisia politicii monetare și modelarea inflației”, organizat în colaborare cu Fondul Monetar Internațional. La seminar au participat experți ai Fondului Monetar Internațional, ai băncilor centrale europene și ai Comisiei Europene, reprezentanți ai guvernării, autorităților de profil, sectorului bancar și ai societății civile din Republica Moldova. Seminarul a oferit auditorilor o amplă posibilitate cognitivă în ceea ce privește experiența Cehiei, Poloniei, Rusiei, Olandei, Albaniei și a altor țări în materie de țintire a inflației.

Pe parcursul anului 2007 Banca Națională a Moldovei a beneficiat din partea FMI de asistență tehnică în domeniul perfecționării cadrului de politică monetară. În baza recomandărilor expuse în cadrul asistenței tehnice, BNM a elaborat un plan de acțiuni cu privire la implementarea strategiei de țintire a inflației.

* Constituentele FMI și BM reunesc țările care au un reprezentant comun în Cosiliul Executiv al FMI și BM. Astfel, Constituentele Olandei, care a fost convocată în ședința sa anuală la Chișinău, are 13 membri – Armenia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cipru, Croația, Georgia, Israel, Macedonia, Moldova, Muntenegru, România și Ungaria, Olanda fiind cea care promovează interesele întregului grup.

Grupul Băncii Mondiale (BM)

La 31 decembrie 2007 valoarea angajamentelor totale ale Republicii Moldova față de Banca Mondială a constituit 432.4 mil. dolari SUA, din care 140.6 mil. dolari SUA (32.5 la sută) a constituit datoria Republicii Moldova față de Banca Internațională pentru Reconstrucții și Dezvoltare (BIRD) și 291.8 mil. dolari SUA (67.5 la sută) reprezintă stocul împrumuturilor acordate de către Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID).

În anul 2007, în scopul susținerii în continuare a realizării Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei din Moldova (SCERS), Republica Moldova a semnat cu AID acordul pentru Grantul oferit de Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord pentru finanțarea Programului în cadrul Creditului pentru Susținerea Reducerii Sărăciei (CSRS). Grantul de cofinanțare (în mărime de 1.47 mil. lire sterline) a primului Credit pentru Susținerea Reducerii Sărăciei (CSRS 1) finanțat de Banca Mondială a oferit Republicii Moldova resurse cu scopul de a-i permite să implementeze programul de reforme susținut de operațiunile propuse în CSRS.

Pe parcursul anului 2007 Banca Mondială, în cadrul unor diverse proiecte, a aprobat și alte credite și granturi pentru Republica Moldova, printre care:

- Creditul AID în valoare de 16.0 mil. dolari SUA, în cadrul Proiectului de susținere a programului în sectorul drumurilor;
- Grantul BIRD în valoare de circa 4.6 mil. dolari SUA, în cadrul Proiectului infrastructurii de mediu din Moldova;
- Creditul AID în sumă totală de 17.0 mil. dolari SUA, în cadrul Proiectului servicii de sănătate și asistență socială pentru Moldova, etc.

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)

Republica Moldova este parte a Inițiativei BERD cu privire la țările în proces de tranziție (TIT) lansată în anul 2004 pentru a stimula activitatea pieței din țările cu cel mai scăzut venit în care BERD desfășoară operațiuni.

La 4 septembrie 2007 Consiliul de Directori al BERD a aprobat noua Strategie pentru Republica Moldova.

În cadrul noii strategii BERD va continua să ofere sprijin Republicii Moldova în eforturile sale de implementare a unui program de noi reforme și de îmbunătățire a climatului investițional. Prioritățile operaționale ale BERD vor include dezvoltarea generală a sectorului privat, restructurarea și consolidarea sectorului financiar și reabilitarea infrastructurii țării.

În sprijinul acestor obiective, BERD va adopta următoarele priorități operaționale în vederea consolidării sectorului financiar al Republicii Moldova:

- BERD va continua să ofere băncilor partenere acces la liniile de credit suplimentare pentru întreprinderile mici și mijlocii și pentru microîntreprinderi, precum și la Programul de facilitare a comerțului și la Facilitatea de cofinanțare. BERD va încerca să coopereze cu noi bănci partenere și să acorde asistență în dezvoltarea și promovarea instrumentelor financiare noi, precum linii de credit pentru sporirea eficienței energetice, leasing și finanțare ipotecară. În ceea ce privește capitalul propriu, BERD va examina posibilitatea reluării investițiilor în

bănci, în companii de leasing și ipotecă în colaborare cu alți parteneri. În măsura posibilităților, BERD va acorda asistență tehnică prin intermediul Fondului TIT multidonator în vederea realizării acestor priorități.

- BERD va continua să susțină dezvoltarea microfinanțării, inclusiv prin extinderea programelor destinate microîntreprinderilor prin intermediul băncilor comerciale, precum și prin intermediul altor instituții financiare nebancare selectate.
- BERD va explora oportunitățile de susținere a dezvoltării sectorului financiar nebancar prin intermediul investițiilor și asistenței tehnice.

În anul 2007 BERD a continuat finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii și a microîntreprinderilor din Republica Moldova prin semnarea unei linii de credit în valoare de 5.0 mil. euro cu o bancă comercială locală și prin intermediul unei instituții financiare nebancare care respectiv a beneficiat de o linie de credit în valoare de 1.0 mil. dolari SUA.

Uniunea Europeană (UE)

Cadrul legal de derulare a relațiilor de colaborare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană reprezintă Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC) semnat la 28 noiembrie 1994 (în vigoare din 1 iulie 1998).

Documentul de bază care vizează implementarea APC reprezintă Planul de Acțiuni Republica Moldova–Uniunea Europeană (RM-UE), care stabilește obiectivele strategice ale cooperării dintre UE și Republica Moldova pentru perioada 22 februarie 2005 – 22 februarie 2008. Pe parcursul anului 2007 Banca Națională a Moldovei a implementat toate măsurile prevăzute în Planul de Acțiuni RM-UE, în particular măsurile aferente obiectivului „Consolidarea creșterii economice și asigurarea durabilității acesteia pe termen mediu”, domeniului „Economie de piață funcțională”, etc.

La 16 aprilie 2007, Consiliul Europei a adoptat decizia de a acorda Republicii Moldova o asistență macrofinanciară în valoare de până la 45.0 mil. euro sub formă de grant.

Acest ajutor financiar are drept scop de a contribui la susținerea balanței de plăți și la consolidarea rezervelor valutare ale Republicii Moldova. Asistența din partea Comunității Europene completează mijloacele acordate Republicii Moldova de către Instituțiile Financiare Internaționale și donatorii bilaterali pentru susținerea programului de stabilizare economică și de reforme al autorităților.

Astfel, în cadrul suportului financiar acordat de către Comisia Europeană în anul 2007, Republica Moldova a beneficiat de prima tranșă a asistenței macrofinanciare în valoare de 20.0 mil. euro.

Suplimentar fondurilor de asistență macrofinanciară, în anul 2007 Comisia Europeană a debursat 7.1 mil. euro cu scopul de a eradica sărăcia. Acest grant a fost alocat prin intermediul Programului Uniunii Europene de Securitate Alimentară 2006.

Banca Mării Negre pentru Comerț și Dezvoltare (BMNCD)

Republica Moldova este membru-fondator al Băncii Mării Negre pentru Comerț și Dezvoltare care și-a început activitatea în anul 1999.

În Strategia pentru Republica Moldova adoptată de către BMNCD pentru perioada 2007-2010 au fost stipulate următoarele domenii prioritare de finanțare: finanțarea comerțului în vederea sporirii exporturilor, promovarea comerțului regional, promovarea noilor instrumente financiare, precum ipoteca, leasingul, etc.

În perioada 17-18 iunie 2007 la Chișinău s-a desfășurat cea de-a IX-a ședință anuală a Consiliului de directori al BMNCD și Forul Economic al țărilor regiunii Mării Negre – „Business Day”.

În cadrul Forului „Business Day” au fost discutate chestiuni ce țin de rolul instituțiilor financiare internaționale în dezvoltarea economică, în special, în sectorul infrastructurii, dezvoltării sectorului financiar, susținerii întreprinderilor mici și mijlocii, a mediului, precum și a investițiilor străine.

În anul 2007 BMNCD a acordat două linii de credit pentru finanțarea comerțului în valoare de 8.0 mil. dolari SUA și 4.0 mil. euro respectiv, prin intermediul a două bănci din Republica Moldova.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2007, BMNCD are în derulare patru proiecte în Republica Moldova: două linii de credit pentru finanțarea comerțului, o linie de credit destinată întreprinderilor mici și mijlocii în valoare de 3.0 mil. dolari SUA acordată prin intermediul unei instituții financiare nebancale și investiții în capitalul propriu al unui fond privat regional.

Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est

Banca Națională a Moldovei face parte din cadrul Grupului Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est (SBECE), la care a aderat în iunie 1996 prin semnarea Acordului privind regulile de organizare și dirijare ale Grupului SBECE.

Calitatea de membru al Grupului SBECE permite Băncii Naționale a Moldovei să participe la schimbul de experiență între membrii grupului, la procesul de perfecționare continuă a calificării personalului, la elaborarea noilor standarde, precum și să beneficieze de asistență metodologică în domeniul reglementării prudențiale a băncilor.

Cele expuse facilitează creșterea competitivității sectorului bancar autohton, capacitatea acestuia de a atrage investiții, inclusiv străine, și ca rezultat sporirea posibilității băncilor de a satisface cerințele diferitelor ramuri ale economiei în servicii bancare.

În anul 2007, ca urmare a solicitării Autorității Pieței Financiare a Austriei, Banca Națională a Moldovei a acceptat admiterea acesteia în calitate de membru al Grupului SBECE.

Colaborarea cu băncile centrale ale altor state

În anul 2007 Banca Națională a Moldovei a conlucrat activ cu băncile centrale ale altor state.

În cadrul procesului de autorizare a băncilor, Banca Națională a Moldovei a solicitat informații relevante de la autoritățile de supraveghere (băncile centrale și alte autorități) și a expediat informații similare autorităților de supraveghere la solicitarea acestora.

În contextul dezvoltării și colaborării regionale, Banca Națională a Moldovei a participat la întrunirea conducătorilor de audit intern din băncile centrale ale țărilor din spațiul CSI și ale țărilor baltice, organizată de către Banca Națională a Kirghizstanului.

În anul 2007 colaboratorii Băncii Naționale a Moldovei au participat la cursuri și seminare la următoarele bănci centrale: Deutsche Bundesbank, Banca Franței, Banca Olandei, Banca Națională a Poloniei, Banca Italiei, Banca Națională a Cehiei, Banca Națională a Republicii Macedonia, Banca Națională a Ucrainei, etc.

Supravegherea și reglementarea activității băncilor*

La 31 decembrie 2007 în Republica Moldova funcționau 16 bănci pe acțiuni autorizate de Banca Națională a Moldovei, inclusiv trei sucursale ale băncilor străine. Numărul total de instituții ale băncilor a constituit 1044, dintre care 255 filiale și 789 reprezentanțe. Pe parcursul anului 2007 au fost deschise 32 filiale, 72 reprezentanțe și au fost închise 4 filiale și 22 reprezentanțe.

Pe 17 decembrie 2007 a fost eliberată licența de desfășurare a activităților financiare unei bănci noi în conformitate cu art.26 alin.(1) și alin.(2) lit. b) din Legea instituțiilor financiare (Hotărârea CA al BNM nr. 313 din 13.12.2007).

Numărul total al personalului antrenat în sistemul bancar la situația din 31 decembrie 2007 a constituit 9851, sau cu 831 persoane mai mult comparativ cu 31 decembrie 2006. În medie fiecărui angajat în sectorul bancar i-au revenit active în valoare de 3.2 mil. lei, ceea ce este cu 28.0 la sută mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2006.

Noile reglementări prudentiale

Pe parcursul anului 2007 a fost întreprins un șir de acțiuni în vederea menținerii stabilității sistemului bancar și dezvoltării acestuia în continuare. În acest scop au fost perfecționate reglementările prudentiale și metodele de supraveghere ținând cont de cadrul normativ existent, precum și de standardele general acceptate de supraveghere bancară.

În vederea intensificării activității în domeniul autorizării, supravegherii și reglementării activității instituțiilor financiare au fost înaintate exigențe prudentiale noi îndreptate spre mărirea gradului de transparență a acționarilor băncilor, a fost optimizată procedura de autorizare a investițiilor băncilor străine în capitalul celor autohtone.

S-a perfecționat definiția de „persoane afiliate băncii” cu specificarea separată a persoanelor afiliate persoanei juridice, inclusiv băncii, și persoanelor afiliate persoanei fizice.

A fost modificat calculul expunerii nete față de o persoană sau un grup de persoane acționând în comun. Ca urmare, expunerea totală a fost diminuată cu expunerile asigurate cu hârtii de valoare, emise de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei (certIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI) sau Guvernul unei țări-membre a Organizației de Colaborare Economică și Dezvoltare.

S-au perfecționat sistemele de control intern ale băncilor în vederea sporirii gradului de transparență privind structura de proprietate, de guvernare corporativă, de identificare a debitorilor băncii, etc.

În vederea reflectării juste a valorii activelor băncii au fost înaintate cerințe prudentiale de evaluare a riscurilor aferente activelor, altele decât creditele, și angajamentelor condiționale, precum și de formare a provizioanelor pentru acoperirea pierderilor aferente acestora. Astfel, clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, supuse riscului de credit, urmează a fi efectuată de către bănci în condiții similare clasificării creditelor, ținându-se cont de factorii

* Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de credit și de depozit întocmit în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr. 36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.64-65 din 02.10.1997).

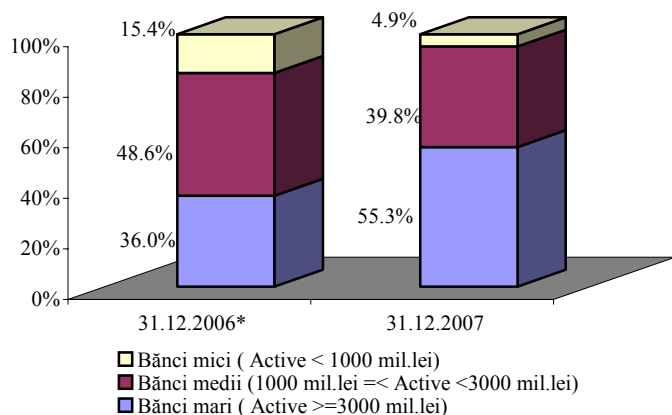
riscului financiar. În cazul în care activele și angajamentele condiționale sunt influențate și de circumstanțele și condițiile existente într-o țară străină, la evaluarea acestora se va ține cont și de riscul țării respective.

Activele băncilor

Pe parcursul anului 2007 sistemul bancar a înregistrat o evoluție pozitivă, manifestată prin creșterea cantitativă și calitativă. Activele totale ale sistemului bancar la situația din 31 decembrie 2007 au atins valoarea de 31978.7 mil. lei, sporind față de 31 decembrie 2006 cu 9230.0 mil. lei (40.6 la sută). De asemenea, s-a majorat și ponderea lor în PIB de la 50.8 la sută până la 59.9 la sută (graficul nr. 59). Creșterea activelor s-a datorat sporirii obligațiunilor băncilor cu 7635.2 mil. lei (40.6 la sută) și a capitalului acționar cu 1594.8 mil. lei (40.6 la sută).

De menționat că, în conformitate cu modificările la Instrucțiunea cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare (HCA nr.226 din 30 august 2007), băncile începând din luna noiembrie 2007 formează reduceri pentru pierderi la active și provizioane pentru pierderi la angajamente condiționale. Formarea la situația din 31 decembrie 2007 a reducerilor suplimentare în sumă de 34.5 mil. lei la alte active care nu sunt credite nu a condus la micșorarea activelor comparativ cu sfârșitul anului 2006.

Graficul nr. 57. Concentrarea activelor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2006* - 31.12.2007 (%)

*Datele la 31.12.2006 pe parcursul textului sunt ajustate conform rezultatelor auditului extern.

La finele anului 2007 în grupul băncilor mari* intrau 4 bănci, în grupul băncilor medii - 7 bănci și în grupul băncilor mici - 5 bănci.

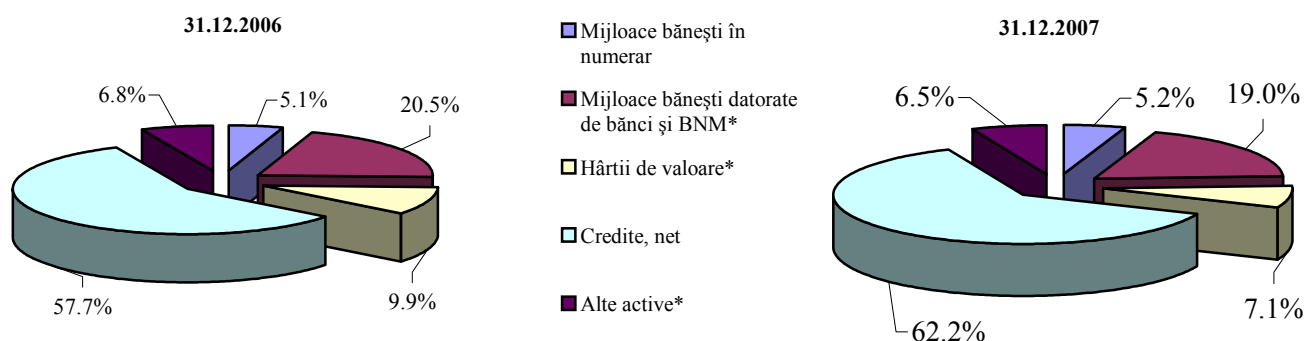
În anul 2007 în structura activelor au fost consemnate creșteri la toate articolele: portofoliul de credite, net** s-a majorat cu 6762.5 mil. lei (51.6 la sută), mijloacele datorate de bănci și de Banca Națională a Moldovei, net - cu 1406.9 mil. lei (30.1 la sută), alte active, net - cu 530.1 mil. lei (34.3 la sută), numerarul - cu 529.3 mil. lei (45.9 la sută), hârtiile de valoare, net - cu 1.2 mil. lei (0.1 la sută).

* Începând cu situația din 31.12.2007 au fost modificate criteriile de grupare ale băncilor.

** Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de credit întocmit în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr. 36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 64-65 din 02.10.1997).

Ponderea maximă în totalul activelor a revenit creditelor nete – 62.2 la sută, fiind în majorare față de finele anului 2006 cu 4.5 puncte procentuale. Mijloacele datorate de bănci și de BNM, nete au ocupat o pondere de 19.0 la sută, hârtiile de valoare, nete – 7.1 la sută, mijloacele bănești în numerar - 5.2 la sută și alte active, nete – 6.5 la sută din totalul activelor (graficul nr. 58).

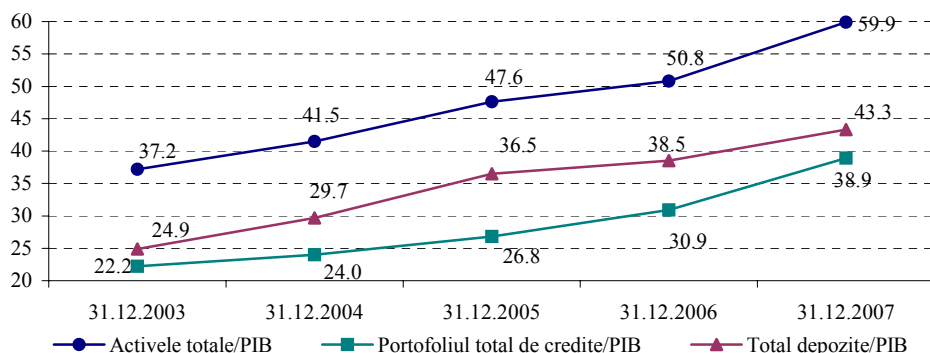
Graficul nr. 58. Structura activelor sectorului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2006 - 31.12.2007 (%)

*La situația din 31.12.2007 articolele mijloace datorate de bănci și de BNM, hârtii de valoare și alte active sunt reflectate la valoarea netă

Ponderea în PIB a creditelor acordate s-a majorat de la 30.9 la sută la 31 decembrie 2006 până la 38.9 la sută la 31 decembrie 2007 (graficul nr. 59). Creșterea acestei ponderi la finele anului 2007 demonstrează că sistemul bancar continuă treptat să-și mărească influența asupra dezvoltării sectorului real al economiei țării.

Graficul nr. 59. Dinamica activelor, creditelor și depozitelor raportate la PIB (%)

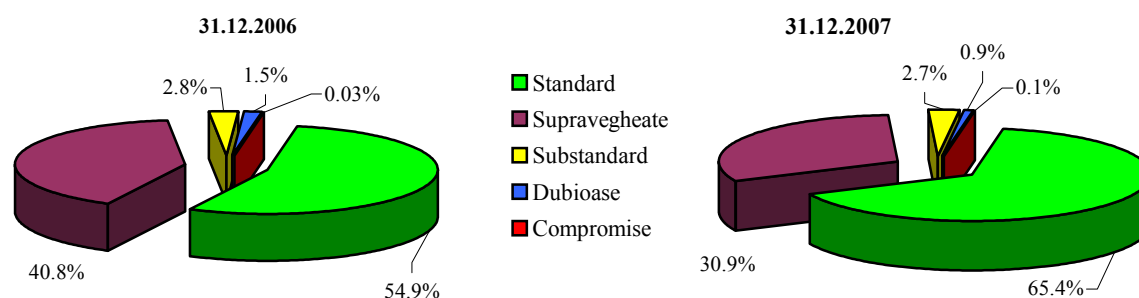

În contextul distribuirii riscurilor și al destinației operațiunilor investiționale, ponderea cea mai mare în portofoliul total de credite au deținut-o creditele acordate industriei și comerțului – 48.6 la sută, fiind urmate de creditele de consum – 14.1 la sută, creditele acordate agriculturii și industriei alimentare – 13.8 la sută și creditele acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare – 12.8 la sută. Cea mai mică pondere în totalul creditelor au ocupat-o creditele acordate Guvernului – 0.4 la sută, creditele acordate băncilor – 0.5 la sută, creditele acordate industriei energetice și a combustibilului - 2.0 la sută și creditele acordate pentru construcția drumurilor și transportare – 2.2 la sută. Pe parcursul anului 2007 creșterea cea mai mare au consemnat-o creditele acordate industriei/comerțului - cu 3320.4 mil. lei (49.1 la sută), creditele de consum – cu 1645.4 mil. lei (129.4 la sută) și creditele acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare - cu 1185.3 mil. lei (80.8 la sută).

În perioada analizată s-a înregistrat o îmbunătățire a calității portofoliului de credite ce s-a manifestat prin diminuarea față de 31 decembrie 2006 a ponderii creditelor nefavorabile

(substandard, dubioase și compromise), (graficul nr. 60) în totalul creditelor cu 0.7 puncte procentuale, constituind 3.7 la sută la 31 decembrie 2007 și, respectiv, a reducerilor pentru pierderi la credite în totalul creditelor cu 1.0 puncte procentuale, care la 31 decembrie 2007 a alcătuit 4.2 la sută.

Graficul nr. 60. Structura portofoliului de credite și a leasingului financiar al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului riscului operațiunilor investiționale la 31.12.2006 și 31.12.2007 (%)

Valoarea totală a creditelor compromise care a fost anulată în anul 2007 din contul reducerilor pentru pierderi la credite a constituit 89.0 mil. lei, recuperările la credite – 64.9 mil. lei. Astfel, din totalul creditelor anulate recuperările au reprezentat 72.9 la sută.

Suma totală a expunerilor băncilor față de persoanele afiliate la 31 decembrie 2007 a alcătuit 1189.1 mil. lei, ocupând o pondere nesemnificativă în totalul creditelor – 5.7 la sută și 22.7 la sută din capitalul de gradul I (*limita maximă – 100.0 la sută din capitalul de gradul I*).

Creditele acordate funcționarilor băncilor reprezentau 85.5 mil. lei, sau 0.4 la sută din totalul portofoliului de credite și 1.6 la sută din capitalul normativ total al băncilor (*limita maximă nu trebuie să depășească 10.0 la sută din capitalul normativ total*).

Valoarea totală a expunerilor "mari" a constituit 4961.2 mil. lei, ceea ce reprezintă 23.9 la sută din portofoliul total de credite și 94.8 la sută din capitalul normativ total al băncilor (*limita maximă nu trebuie să depășească 500.0 la sută din capitalul normativ total*). Suma celor mai mari zece datorii nete la credite a reprezentat 27.7 la sută din creditele nete pe sistem (*limita maximă – 50.0 la sută din volumul total al creditelor nete*).

Investițiile băncilor în activele materiale pe termen lung la finele anului 2007 raportate la capitalul normativ total au alcătuit 23.6 la sută (*limita maximă – 50.0 la sută*). Investițiile în activele materiale pe termen lung și cotele de participare în capitalul unităților economice raportate la capitalul normativ total au reprezentat 25.6 la sută (*limita maximă – 100.0 la sută*).

Ponderea activelor nete în valută străină în totalul activelor constituia 43.4 la sută, ponderea obligațiilor nete în valută străină în totalul activelor – 42.4 la sută. Diferența nesemnificativă față de ponderea activelor în valută străină, care a constituit 1.0 puncte procentuale denotă că riscul cursului valutar este minim și nu influențează semnificativ asupra stabilității financiare a sistemului bancar. Comparativ cu 31 decembrie 2006 ponderea activelor și ponderea obligațiilor în valută străină au crescut cu 1.8 și 1.1 puncte procentuale, respectiv. În structura activelor nete în valută străină ponderea cea mai mare a revenit creditelor în valută străină – 65.5 la sută.

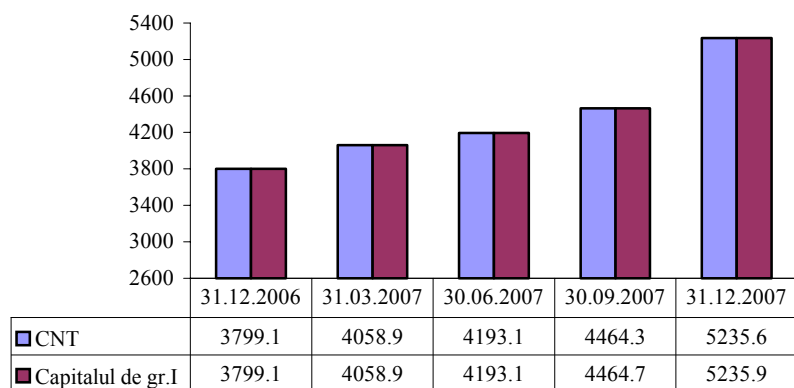
Angajamentele extrabilanțiere (conturile condiționale de credit) au însumat 7450.0 mil. lei, sau 23.3 la sută din totalul activelor. Comparativ cu finele anului 2006 angajamentele extrabilanțiere s-au majorat cu 588.8 mil. lei, sau cu 8.6 la sută, iar ponderea lor în totalul activelor s-a micșorat cu 6.9 puncte procentuale. În structura angajamentelor extrabilanțiere ponderea cea mai mare a revenit vânzărilor la operațiuni la termen – 2589.3 mil. lei (34.8 la sută) și vânzărilor la operațiuni curente – 2218.9 mil. lei (29.8 la sută).

Capitalul băncilor

Capitalul de gradul I este partea capitalului normativ total față de care este stabilită mărimea minimă necesară pentru a efectua activități financiare în conformitate cu art. 26 din Legea instituțiilor financiare.

Capitalul de gradul I a sporit cu 1436.8 mil. lei (37.8 la sută), înregistrând 5235.9 mil. lei la 31 decembrie 2007 și indică în continuare capacitatea înaltă a băncilor de acoperire, la necesitate, a eventualelor pierderi financiare. De menționat că, la finele anului 2007 la toate băncile mărimea capitalului de gradul I corespundea categoriei autorizației deținute.

Graficul nr. 61. Dinamica capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 2006 - 2007 (mil. lei)

Capitalul normativ total (CNT) include capitalul de gradul I și capitalul de gradul II cu excluderea cotelor de participare în capitalul altor bănci, care dețin autorizația Băncii Naționale a Moldovei.

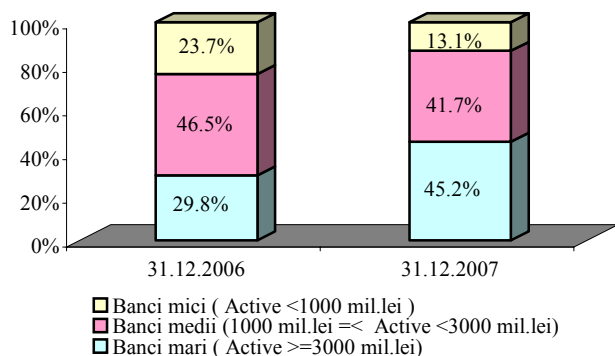
Capitalul normativ total a sporit în anul 2007 cu 1436.5 mil. lei, sau cu 37.8 la sută (graficul nr. 61).

Sursa principală de majorare a capitalului de gradul I și CNT a fost venitul net obținut de bănci în valoare de 1094.8 mil. lei și emisiunile de

acțiuni realizate din contul aporturilor suplimentare ale acționarilor în sumă de 338.9 mil. lei și din contul capitalului social al băncii noi deschise în sumă de 120.0 mil. lei.

Media suficienței capitalului ponderat la risc (raportul dintre valoarea capitalului normativ

Graficul nr. 62. Concentrarea capitalului normativ total al sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci la 31.12.2006 și 31.12.2007 (%)

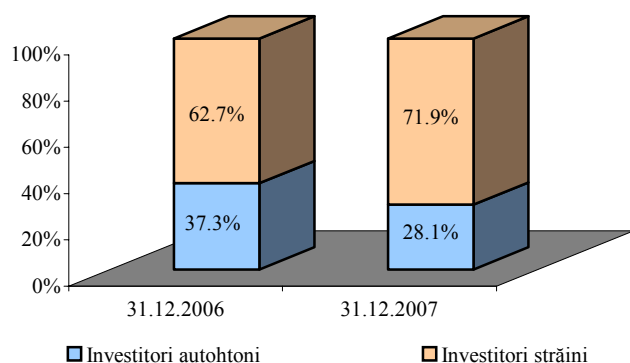

total la activele ponderate la risc) pe sistemul bancar la situația din 31 decembrie 2007 a fost situată la un nivel înalt, consemnând 29.6 la sută (nivelul minim în Republica Moldova este de 12.0 la sută, iar cel stabilit de Comitetul Bazel pentru supravegherea bancară indică o suficiență și mai mică – 8.0 la sută). Indicatorul dat confirmă existența unui potențial bancar de investire a mijloacelor bănești,

reprezentând, totodată, un criteriu al stabilității băncilor.

Cota capitalului normativ total al băncilor mari în capitalul normativ total al sistemului bancar a înregistrat 45.2 la sută, majorându-se față de 31 decembrie 2006 cu 15.4 puncte procentuale, iar cota capitalului normativ total al băncilor mici și al băncilor medii s-a micșorat cu 4.8 și cu 10.6 puncte procentuale, constituind, respectiv, 41.7 și 13.1 la sută (graficul nr. 62).

Graficul nr. 63. Structura capitalului social al sectorului bancar din Republica Moldova conform sursei de proveniență a investițiilor în perioada 31.12.2006 - 31.12.2007 (%)

În perioada analizată s-a menținut atractivitatea sectorului bancar pentru investitorii străini, fapt confirmat prin cota semnificativă a investițiilor străine în capitalul băncilor. Valoarea acesteia la situația din 31 decembrie 2007 a constituit 71.9 la sută, fiind cu 9.2 puncte procentuale mai mare față de finele anului 2006 (graficul nr. 63).

Printre investitorii străini care participă la formarea capitalului băncilor Republicii Moldova sunt Banca Europeană de Reconstrucții și Dezvoltare, bănci din Italia, Franța și Slovenia, precum și investitori

corporativi din Austria, Germania, SUA, Rusia, Grecia, Slovenia, Olanda, Marea Britanie, Cehia, Cipru și alte țări.

Din numărul total al băncilor 4 bănci dispun de capital format complet din investiții străine, o bancă dispune de capital format din investiții autohtone și 11 bănci - de capital format din investiții străine și autohtone.

Obligațiunile băncilor

La 31 decembrie 2007 obligațiunile băncilor au alcătuit 26454.4 mil. lei și au crescut comparativ cu sfârșitul anului 2006 cu 7635.2 mil. lei, sau cu 40.6 la sută. Sporirea obligațiunilor a avut loc preponderent din contul majorării depozitelor* cu 5843.3 mil. lei, sau 33.9 la sută, ceea ce denotă credibilitatea sistemului bancar.

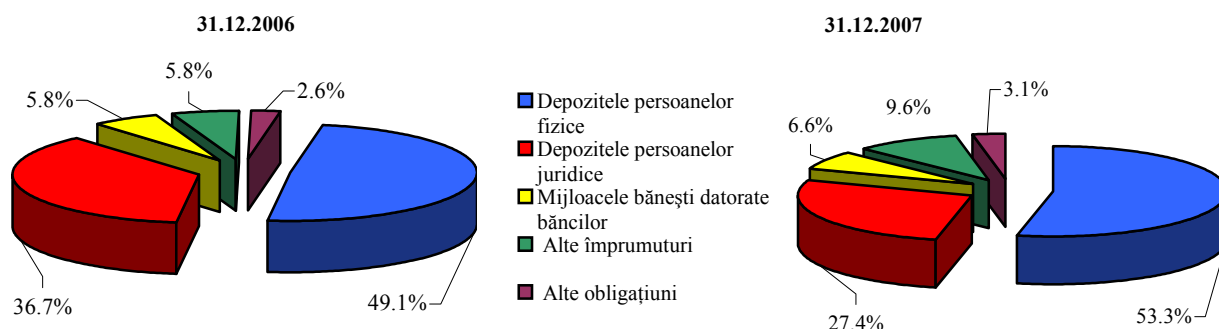
În anul 2007 tendința de majorare a fost înregistrată la toate articolele. Astfel, depozitele persoanelor fizice au crescut cu 4864.1 mil. lei (52.6 la sută), alte împrumuturi - cu 1472.6 mil. lei (136.1 la sută), mijloacele bănești datorate băncilor - cu 645.5 mil. lei (58.8 la sută), depozitele persoanelor juridice - cu 333.7 mil. lei (4.8 la sută) și alte obligațiuni (inclusiv provizioane pentru pierderi la angajamente condiționale în sumă de 45.4 mil. lei) - cu 319.3 mil. lei (64.6 la sută).

În obligațiunile băncilor ponderea cea mai mare la 31 decembrie 2007 a revenit depozitelor – 87.3 la sută, fiind în descreștere comparativ cu sfârșitul anului 2006 cu 4.3 puncte procentuale. De asemenea, s-a majorat și ponderea lor în PIB de la 38.5 la sută până la 43.3 la sută

* Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de depozit, întocmit în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr. 36 din 08.08.1997 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 64-65 din 02.10.1997).

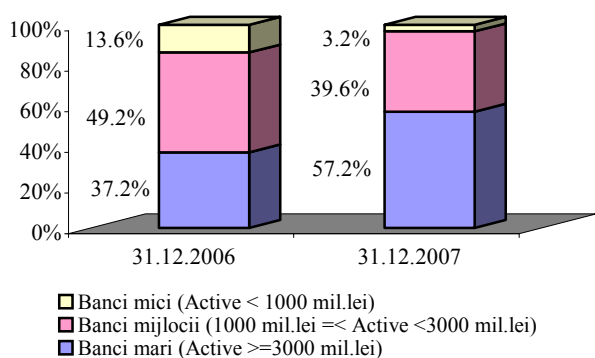
(graficul nr. 59). În totalul obligațiunilor depozitelor persoanelor fizice l-au revenit 53.3 la sută, depozitelor persoanelor juridice – 27.4 la sută și depozitelor băncilor – 6.6 la sută. Alte împrumuturi și alte obligațiuni au constituit respectiv 9.6 la sută și 3.1 la sută (graficul nr. 64).

Graficul nr. 64. Structura obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova la 31.12.2006 și 31.12.2007 (%)

Ponderea obligațiunilor băncilor mari în totalul obligațiunilor sistemului bancar la 31 decembrie 2007 constituia 57.2 la sută, majorându-se comparativ cu 31 decembrie 2006 cu 20.0 puncte procentuale, iar ponderea obligațiunilor băncilor medii și cea a băncilor mici s-a redus, respectiv, cu 9.6 și 10.4 puncte procentuale până la 39.6 și 3.2 la sută în totalul obligațiunilor pe sistem (graficul nr. 65).

Graficul nr. 65. Concentrarea obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci la 31.12.2006 și 31.12.2007 (%)

Lichiditatea băncilor

Respectarea de către bănci a indicatorilor lichidității relevă existența surselor adecvate de finanțare pentru acoperirea necesităților potențiale atât pe termen scurt, cât și pe termen

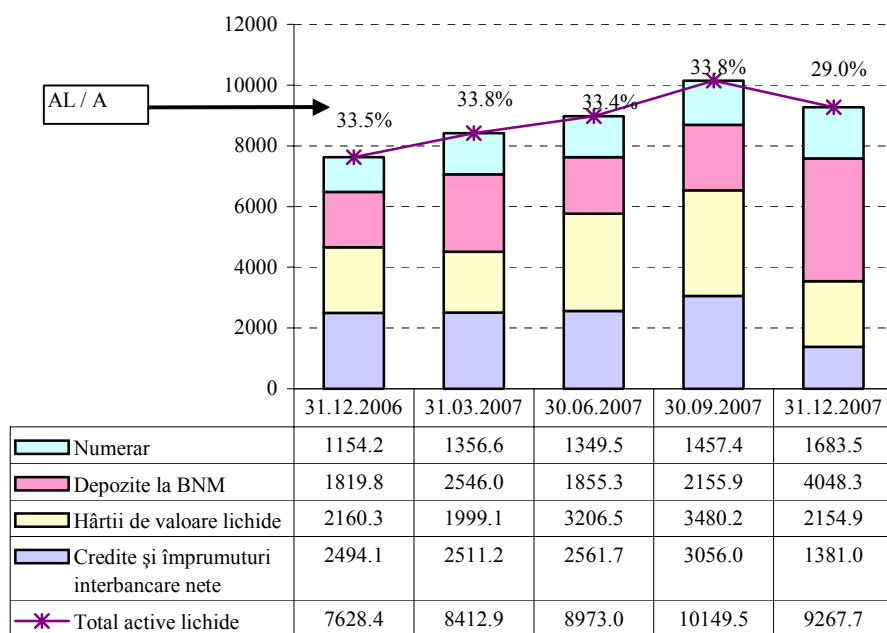
lung.

Astfel, lichiditatea pe termen lung (*active cu termenul de rambursare mai mare de 2 ani/resursele financiare cu termenul potențial de retragere, care depășește 2 ani* ≤ 1) la situația din 31 decembrie 2007 a constituit 0.7. Nivelul acestui indicator denotă disponibilitatea resurselor care pot fi investite pe termen de peste doi ani.

Lichiditatea curentă (*active lichide exprimate prin numerar, depozite la BNM, hârtii de valoare de stat, credite interbancare nete cu termenul de până la o lună*/total active $\times 100\% \geq 20$ la sută) la finele anului 2007 a consemnat 29.0 la sută.

Activele lichide au alcătuit 9267.7 mil. lei și pe parcursul anului 2007 au sporit cu 1639.3 mil. lei, sau cu 21.5 la sută. Această creștere s-a datorat majorării depozitelor la Banca Națională a Moldovei - cu 2228.5 mil. lei (2.2 ori) și numerarului - cu 529.3 mil. lei (45.9 la sută). Concomitent s-au redus creditele și împrumuturile interbancare nete cu termenul de rambursare până la 1 lună cu 1113.1 mil. lei (44.6 la sută) și hârtiile de valoare lichide - cu 5.4

Graficul nr. 66. Dinamica activelor lichide (mil. lei) și ponderii acestora în totalul activelor (%) sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 2006 - 2007

mil. lei (0.2 la sută) (graficul nr. 66). Creșterea continuă a activelor lichide va contribui la menținerea de către bănci a indicatorilor lichidității.

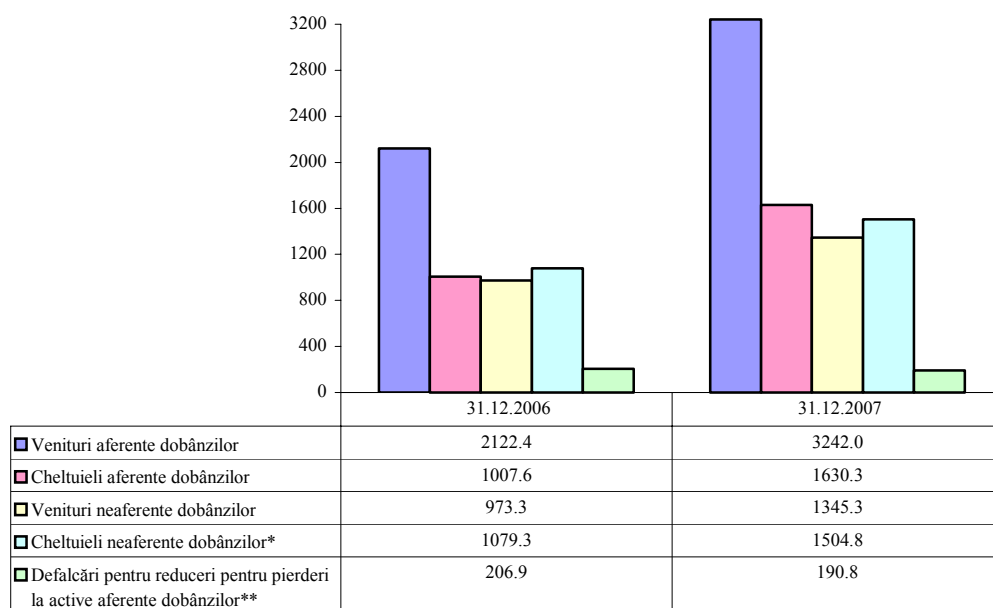
Ponderea maximă în activele lichide la situația din 31 decembrie 2007 a revenit depozitelor la Banca Națională a Moldovei – 43.7 la sută, fiind urmate de hârtiile de valoare lichide – 23.2 la sută, numerarul și metalele prețioase – 18.2 la sută și creditele și împrumuturile interbancare nete cu termenul rămas până la rambursare de 1 lună – 14.9 la sută.

Veniturile și cheltuielile băncilor

Venitul net obținut de către băncile din Republica Moldova în anul 2007 a constituit 1094.8 mil. lei, sporind comparativ cu anul precedent cu 410.0 mil. lei, sau cu 59.9 la sută.

În anul 2007 comparativ cu anul 2006 se observă o creștere a veniturilor aferente dobânzilor

Graficul nr. 67. Dinamica veniturilor și cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova în anii 2006-2007 (mil. lei)

cu 1119.6 mil. lei, sau cu 52.8 la sută și a veniturilor neaferente dobânzilor cu 372.0 mil. lei, sau cu 38.2 la sută.

Cheltuielile aferente dobânzilor și cheltuielile neaferente dobânzilor s-au majorat respectiv cu 622.7 mil. lei, sau cu 61.8 la sută și 425.5 mil. lei, sau cu 39.4 la sută, defalcările pentru reduceri pentru pierderi la active aferente dobânzilor au descrescut cu 16.1 mil. lei, cu sau 7.8 la sută

*La 31.12.2007 în cheltuieli neaferente dobânzilor au fost incluse defalcări pentru reduceri pentru pierderi la active neaferente dobânzilor și defalcări pentru provizioane pentru pierderi la angajamente condiționale.

**La situația din 31.12.2006 în defalcări pentru reduceri pentru pierderi la active aferente dobânzilor au fost incluse numai defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite.

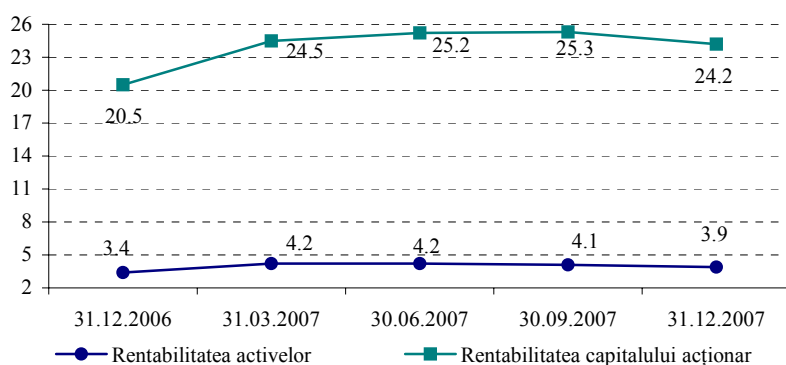
(graficul nr. 67).

Veniturile băncilor pe parcursul anului 2007 au fost stabile și au provenit în special din activitatea de bază a băncilor (investițiile în activele generatoare de dobândă). Respectiv, veniturile aferente dobânzilor au constituit 3242.0 mil. lei, sau 70.7 la sută din totalul veniturilor obținute de bănci. În structura veniturilor aferente dobânzilor cota cea mai mare o reprezentase veniturile aferente dobânzilor și comisioanele la credite – 2717.4 mil. lei (59.2 la sută din totalul veniturilor).

Veniturile neaferente dobânzilor au constituit 1345.3 mil. lei, sau 29.3 la sută din totalul veniturilor. În totalul veniturilor neaferente dobânzilor cea mai mare parte a revenit veniturilor aferente comisioanelor, care au constituit 702.1 mil. lei (15.3 la sută din totalul veniturilor) și veniturilor obținute de la operațiunile cu valută străină – 498.7 mil. lei (10.9 la sută din totalul veniturilor).

Suma totală a cheltuielilor a constituit 3325.9 mil. lei, dintre care 1630.3 mil. lei, sau 49.0 la sută au alcătuit cheltuielile aferente dobânzilor, 1504.8 mil. lei, sau 45.3 la sută - cheltuielile neaferente dobânzilor și 190.8 mil. lei, sau 5.7 la sută - defalcările pentru reduceri pentru pierderi la active aferente dobânzilor.

Graficul nr. 68. Dinamica rentabilității activelor și capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 2006-2007(%)

Indicatorii rentabilității au continuat să înregistreze rate înalte. *Rentabilitatea activelor sistemului bancar* (raportul dintre venitul net și activele medii) în anul 2007 a constituit 3.9 la sută. *Rentabilitatea capitalului acționar* pe sistemul bancar (raportul dintre venitul net și capitalul acționar mediu) a alcătuit 24.2 la sută.

Comparativ cu anul 2006 valoarea acestora a crescut cu 0.5 și 3.7 puncte procentuale respectiv, în special, din contul creșterii indicatorului venituri aferente dobânzilor la hârtii de valoare/media hârtiilor de valoare de la 6.6 la sută până la 12.5 la sută, sau cu 5.9 puncte procentuale.

Creșterea bazei de obținere a veniturilor s-a manifestat prin sporirea activelor generatoare de dobândă în anul 2007 cu 7856.6 mil. lei, sau 41.3 la sută, consemnând valoarea de 26861.7 mil. lei. Majorarea continuă a activelor generatoare de dobândă, precum și ponderea semnificativă a acestora în totalul activelor sistemului bancar, care a alcătuit 84.0 la sută, indică abilitatea băncilor de a genera venituri în viitor.

Sistemul de plăți

Componentele de bază ale sistemului de plăți al Republicii Moldova sunt instrumentele de plată fără numerar și sistemul automatizat de plăți interbancare.

Pe teritoriul Republicii Moldova sunt utilizate următoarele instrumente de plată fără numerar: transferul de credit, cardurile bancare, debitarea directă și perceperea în mod incontestabil.

Sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI) este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul DBTR) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul CDN). Sistemul DBTR este destinat procesării plăților urgente și de mare valoare, iar sistemul CDN este destinat prelucrării plăților de mică valoare.

Participanți la SAPI sunt Banca Națională a Moldovei, băncile autorizate, Centrul de casă și decontări din or. Tiraspol, iar din 1 martie 2007 participant la SAPI a devenit și Trezoreria Centrală din cadrul Ministerului Finanțelor.

În anul 2007 parametrii cantitativi și valorici aferenți plăților procesate în SAPI au marcat o evoluție pozitivă comparativ cu anul 2006, înregistrându-se 10.4 mil. plăți în sumă de 283221.7 mil. lei, ceea ce a constituit o creștere cu 6.6 la sută a numărului și respectiv cu 75.3 la sută a valorii plăților. Ponderea plăților procesate în sistemele DBTR și CDN sub aspect numeric a constituit respectiv 5.2 la sută și 94.8 la sută, iar sub aspect valoric 88.8 la sută și 11.2 la sută.

Pe parcursul anului 2007 a fost perfecționat cadrul normativ în domeniul sistemului de plăți. În special, a fost asigurată conformarea reglementărilor aferente SAPI cu Recomandările Băncii pentru Decontările Internaționale ce țin de supravegherea sistemelor de plăți de importanță sistemică. De asemenea, au fost create premise pentru majorarea gradului de transparență în activitatea băncilor referitor la executarea transferului de credit.

În anul 2007 indicatorii activității pe piața cardurilor bancare au continuat trendul ascendent din anii precedenți. Astfel, la sfârșitul anului 2007 în circulație se aflau 772.2 mii carduri bancare emise de către băncile autorizate, cu 33.4 la sută mai mult comparativ cu finele anului 2006.

Deținătorii de carduri bancare emise de către băncile autorizate au efectuat în anul 2007 pe teritoriul Republicii Moldova 10.9 mil. tranzacții (retrageri de numerar și plăți fără numerar) în sumă de 8190.8 mil. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 30.4 la sută a numărului și cu 46.7 la sută a valorii tranzacțiilor în comparație cu anul 2006. Retragerile de numerar au predominat atât în numărul, cât și în valoarea operațiunilor respective (97.0 la sută și 98.3 la sută, respectiv).

Pe parcursul anului 2007, deținătorii de carduri bancare emise în străinătate au efectuat pe teritoriul Republicii Moldova 855.5 mii tranzacții, cu 32.5 la sută mai mult comparativ cu anul precedent. De menționat că, în totalul acestor operațiuni plățile fără numerar au fost preponderente ca număr (54.8 la sută), iar retragerile de numerar ca valoare (68.9 la sută).

Emiterea monedelor comemorative

În scopul completării colecției monedelor jubiliare și comemorative, Banca Națională a Moldovei, în anul 2007, a emis patru monede comemorative, cu următoarele tematici:

- 480 de ani de la urcarea pe tron a domnitorului Petru Rareș;
- 350 de ani de la trecerea în eternitate a Mitropolitului Varlaam;
- Tradiția populară – olăritul;
- Popândău comun.

Monedele jubiliare și comemorative prezintă imaginea Moldovei și pe arena internațională.

Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională

Aparatul Băncii Naționale a Moldovei la situația din 31 decembrie 2007 a fost completat la nivelul de 98.9 la sută (445 angajați din 450 conform statelor). În cadrul băncii activează 7 doctori în economie și științe tehnice.

În anul 2007 au fost promovați în funcție 55 de salariați ai băncii, 39 dintre ei (peste 70.0 la sută) având vârsta de până la 30 ani. Baza colectivului băncii o constituie persoanele cu vârsta de până la 40 ani: 233 lucrători, sau 52.4 la sută.

Pe parcursul anului gestionar 91 salariați ai Băncii Naționale a Moldovei au participat la cursuri de perfecționare, fapt care a contribuit la îmbunătățirea și modernizarea activității Băncii Naționale a Moldovei.

Auditul intern

În anul 2007 activitățile de audit intern în Banca Națională a Moldovei au fost organizate și desfășurate în temeiul *Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei* (art. 33), *Regulamentului cu privire la Departamentul audit intern* și în conformitate cu *Manualul de Audit* – documentul ce include prevederi necesare pentru derularea eficientă a unei misiuni de audit intern în cadrul Băncii Naționale a Moldovei. Totodată, în activitate au fost în considerare practicile și standardele internaționale în domeniu (Standardele Internaționale de Practică Profesională a Auditului Intern, elaborate de Institutul Auditorilor Interni și standardele Asociației de audit și control în sisteme informatice).

Planul de activitate al Departamentului audit intern pentru anul 2007 a fost elaborat în baza rezultatelor unui proces complex de evaluare a riscurilor, fapt ce a permis direcționarea activității de audit spre ariile cu un nivel de risc sporit pentru atingerea obiectivelor Băncii Naționale a Moldovei.

Pe parcursul anului 2007 Departamentul audit intern a derulat 17 misiuni de audit, a desfășurat activități de monitorizare a implementării recomandărilor de audit precedente, a efectuat investigații speciale, a evaluat și avizat situațiile financiare ale Băncii Naționale a Moldovei, a oferit consultanță și a raportat Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei despre suficiența și eficiența sistemelor de control intern implementate, despre modul în care sunt gestionate riscurile asociate, cu înaintarea la necesitate a recomandărilor de rigoare.

Pentru dezvoltarea continuă a funcției de audit intern, în perioada de analiză s-au desfășurat o

serie de activități specifice, dintre care: dezvoltarea cadrului metodologic de desfășurare a activității de audit intern, elaborarea și implementarea unui soft aplicativ de gestiune a constatărilor și recomandărilor de audit intern, aplicarea și dezvoltarea procedurii de risc orientată de planificare strategică (anii 2008-2010) și anuală (2008) a activității de audit, instruirea profesională a personalului departamentului, etc.

Activitatea Consiliului de administrație

Pe parcursul anului 2007 au fost convocate 78 de ședințe ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei, la care s-au examinat chestiuni, vizând activitatea sistemului financiar-bancar, fiind aprobate și modificate politici în următoarele domenii:

- activitatea monetară și valutară;
- reglementarea și supravegherea bancară;
- proceduri contabile;
- balanța de plăți;
- emiterea bancnotelor, monedelor, etc.

Pe parcursul anului, 48 de hotărâri ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei cu caracter de aplicare generală au fost remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Continuare*Opinia*

6. În opinia noastră, situațiile financiare prezintă o imagine veridică, sub toate aspectele semnificative, asupra poziției financiare a Băncii Naționale Moldovei la 31 decembrie 2007, precum și asupra rezultatelor operaționale și a fluxurilor de numerar pentru anul încheiat la acea dată, în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

19 martie 2008

Ernst & Young
Chișinău, Moldova